

Repare-se no preciosismo da edição de meados do séc. XVIII, facilitador da leitura: cada página termina com a primeira sílaba da página seguinte.

Boa leitura| Boa reflexão! Boa oração!

Como se vê na foto acima, 12 (11,8) cm x 6 cm são as dimensões originais das 452 páginas do livrinho. São aqui agrupadas em conjuntos de 4 por página (12x25 cm), mantendo as dimensões originais, para que possam “aparecer” com um tamanho mais “real” do que seria se cada página ocupasse automaticamente toda a superfície dos ecrãs, especialmente em *tabletes* e computadores.

Frontespícios da edição reproduzida nestas páginas (de 1754, publicada em Génova) e de uma outra edição da mesma obra, impressa no Porto, em 1947 (Tipografia Fonseca), “confrontada com o texto latino e anotada” por Mons. Manuel Marinho (19ª edição).

Do acervo documental do P. Artur Oliveira, composto por raridades como estas (“*libricini tutti quanti consunti dall'uso*”, diria eu, em italiano, e aqui ficam as marcas do uso) faz ainda parte uma terceira versão, (Edições Paulistas, 1957).

JESU CHRISTO MESSIÆ,
Christiani hominis
DUCI, DOCTORI,
DOMINO:

Qui est
PASTOR BONUS,

Animam ponens pro ovibus
suis,

Easque ad Vitæ pascua ducens.
LUX MUNDI,

Quem qui sequitur, non ambu-
lat in tenebris.

O S T I U M,

Per quem si quis intraverit,
salvabitur.

VIA, VERITAS, & VITA:

VIA in exemplo, VERITAS
in promisso, VITA

in prænio,

VIA Incipientium, VERITAS

Proficientium, VITA Per-
fectorum.

Quem securus sequitur Chri-
stianus.

Quia VIA est, nō metuit seduci.

Quia VERITAS, non potest
falli.

A 2

Quia

⁴
Quia VITA, non timet mori,
O beatus tali DUCE Christianus.
Si, uti ille ambulavit,
ita & hic ambulaverit.

ADvenæ, & peregrini sumus
omnes, quotquot in regio-
ne longinqua, & terra deserta,
procul à Patriæ finibus extorres
degimus: ad quam tamen (nec
enim hîc civitatem manentem
habemus) identidem vota nostra
suspirant. Grandis ergo, & diffi-
cilis nobis restat via. Unde fido,
& perito Viæ Duce nos opus ha-
bere quis neget? Sed ecce adest
non aliquis magni Azariæ filius,
aut Angelus Raphael è cœlo
Tobiam ducturus, sed Angelo-
rum Dñus, Æterni Patris Uni-
genitus: Tu, inquam, mi JESU,
qui es ipsa VIA, VERITAS, &
VITA; qui venisti à Deo magi-
ster, & VIAM Dei in veritate
doces, quin & exemplo ducis
ad vitam. Verè enim vita tua
nobis vivendi norma est; & qui
Chri-

⁵
Christianus censeri vult, tuis de-
bet inhærere vestigiis, teste Di-
scipulo, quem diligebas: *Qui di-
cit, se in Christo manere, debet,
sicut ille ambulavit, & ipse am-
bulare*. Quid ni ergo sequamur
Te, si non æquis passibus, saltem
à longè; quantum fert nostra
fragilitas? *Gloria quippè magna
est, sequi Dominum.*

Tu verò fidissime Dux, qui
unumquemque nostrum com-
pellas, dicens: **SE QUERE**
Me, nam *qui sequitur me, non
ambulat in tenebris*; fac ut pos-
simus: da quod jubes. Vides e-
nim, quis nos languor occupet;
quot nos avocent illecebræ; quot
remoræ, & obstacula retineant.
O quam pauci in toto corde se-
quuntur te; etiam inter eos, qui
videntur, imò profitentur te pro-
pius sequi! Taceo de his, qui à re-
cta, & regia via, id est, a vestigiis
tuis devii, sequuntur deos alie-
nos, & vadunt post concupiscen-
tias cordis sui. Nempè qui *sci-*

A 2

entiam

entiam viarum tuarum nolunt, & viam pacis, utpotè duam, & arctam initio, & vias tuas pulchras non agnoscunt; idèdque eligunt viam illam latam, & spatiofam, quæ floribus ac deliciis amœna ridet, placetque plurimis. Sed, heu, fœra pœnitentia damnat errorem; cum se frustra in via iniquitatis lassatos inveniunt.

Terrent nos eorum vestigia, quantumvis initio blanda; quid enim nisi contritio, & infelicitas in viis eorum? Videtur via isthæc initio bona, sed novissima ejus ducunt ad mortem. Idèd Te ducem volumus Domine, qui præcessisti nos; & quid vis, nisi ut sequamur? Non possumus autem sine Te; nisi tu, qui monstras viam, porrigas & manum. Irahe nos post te, & euremus in odorem unguentorum tuorum. Deduc nos Domine in viam mandatorum tuorum, quia ipsam volumus. Viam autem ini-

iniquitatis procul amove à nobis. Duc nos quacumque libet; sequemur securi; seduci non possumus te Duce. Esto, ardua, aspera, & angusta sit via; sequemur volentes, modo tu nos ducas. Nimum vecors, & ignavus est miles, qui sequi non vult, quà videt Ducem præire.

PRÆMONITIO AD LECTOREM.

Quomodo hi libelli cum fructu legendi.

Idem de aliis quibuscumque piis libris accipe.

1. **C**ertum quotidie tempus huic piæ lectioni præfige, illudque inviolabiliter, quoad fieri potest, observa. Si iusta occupatio horam statutam occupat, aut surripit, proximam illud recupera. Nonne, cum certum quotidie tempus, adque satis lubenter, & largè detur corpori per cibum, somnum, recreationem, &c. reficiendo, par erit, ut & animæ; tantò digniori, aliqua temporis portio non negetur?

2. Præpara animam tuam ad lectiones, in primis purâ intentione, qua solum animæ tuæ profectum quæras; deinde brevi

men-

mentis elevatione, qua roges donari tibi cœlitus lumen intellectus, seu gratiam, qua capax fiat animus rei lectæ; ut cognoscas, quid Deus requirat à te, unâ cum serio proposito, cognitam Dei voluntatem exequendi. Huic præparationi aptissimam formulam tradit ipse Thomas nostro lib. 3. c. 2. quam proinde piæ lectioni semper præmitti suadeo.

3. Non cursim, & festinanter uti supra quoque ad Lectorem monuimus, sed tractim, seridè, & magna cum attentione legendum. Cum debita mora, inquit recens pius auctor, & quiete interposita, ut divinæ illustrationi sit locus, subinde parumper subsistendo, lecta recolendo, & quæ ratione in praxim reduci possint, dispiciendo. Porrò certa & ordinata sit lectio, vagam, & desultoriam fuge: fastidientis stomachi est multa degustare, nulli certo ferculo acquiescere. Sic inquinatur magis corpus, quàm

alitur. Ex ordine itaque lege librum, quem sumptis legendum. Illa tamen quæ te magis concernunt, & affectus morefque tuos propius attingunt, sæpius relegere nil vetat, imò proderit plurimum, maximè si particulare examen adjunxeris.

4. Pios affectus lectioni congruentes elicere stude. Alias inanis erit lectio, quæ quidem intellectû illuminat, sed affectum non inflammat. Idèdque inferendæ subindè piæ aspirationes ad Deum, quò petatur gratia exequendi quæ legis. Proposita etiã practica formanda, quæ lectioni respondeant. Quin & illustriora quædam dicta, vel monita selige, ac reponè in ventrem memoriæ, quæ subindè ruminè ac expendas; vel quæ tanquam sagittas è pharetra opportunè, cum ulus feret, depromas contra tentationem, hoc, vel illud vitium, quò magis laboras, &c. vel quæ tanquam calcæria virtutis

tis

tis humilitatis, patientiæ, divini amoris, &c. adhibeas.

5. Claude lectionem brevi aspiratione ad Deum, ut semen in terram cordis tui jactum fervet, ac fœcundet, ut fructum in tempore suo proferat. Porro nec hæc fastidias, quasi magno temporis impendio consent. Scito momento pœnæ, & unico mentis suspirio ista fieri posse. Quòd si tamen mora nonnulla opus est, ne pigeat: nullibi melius tempus collocaveris. Vide quàm in aliis multis rebus, vanis sæpè, & parvi momenti, nulla nobis gravis sit mora.

Has legendi leges si diligenter observent hujus de Imitat. libelli lectores, Christus deinceps fortè plures habebit imitatores.

A 6 ELO-

ELOGIA.

Hicce THOMÆ de KEMPIS Libris ab Illustribus sanctitate, & doctrina Viris attributa.

S. I G N A T I U S
Societatis Jesu Fundator.

IS, teste Orlandino, Hieronymum Natalem, quo die primum receptus est, monuit, quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, ut necessitas vel infirmitas postularèt. Idque dixit B. Pater, cum mirifica (uti semper solebat) laude ejus libelli: addens fore, quod in se ipse quidem esset expertus, ubi etiã fortuito aperiret, ut quæ præsentì necessitati convenientia essent, occurrerent. In Hist. Societ. pag. 1. lib. 5.

Nec minùs, quod aliis suadebat faciendum, ipse præstabat.

Te-

Testatur LUDOVICUS GONZALEZ, solitum fuisse S. Patrem quotidie unum caput ex libello THOMÆ de KEMPIS (*qui tunc quidem censebatur esse Joannis Gersonis*) legere eo quo posita sunt ordine: à prandio alterum quodcumque fortuita libri apertio obtulisset, semperque in eo invenisse, quod præsentì animæ statui congrueret: adèdque tam ei familiarem fuisse libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quasi spectare liceret. Ita testatur LUDOVICUS GONZALEZ, qui Joannis III. Lusitaniæ Regis jussu B. Ignatii vitam, ac mores studiosius observaverat: in Actis quæ M. S. Romæ extant in domo Professæ.

Idem confirmat Petrus Ribadeneira l. 1. c. 13. Vit. S. P. Ignatii, ubi sic habet.

THOMÆ de KEMPIS de Imitatione Christi libello plu-

plurimum tum utebatur, illiusq; lectionem valdè semper probavit: atq; ita illius libri spiritum, & doctrinam hausit, tam avidè arripuit, tam perfectè in se expressit, ut (multorum iudicio) Ignatii vita, solida quædam, eminens ac viva est imago eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo libello continentur.

Cardinalis Baronius.

FABIANUS JUSTINIANUS è Congreg. Orat. Episcopus Adjacentis, lib. 2. p. 1. de sacr. Concion. loquens de Thoma nostro, ita scribit: Libellum de Imitat. Christi, quem cæteris omnibus privatæ auctoritatis præferendum ab iis, qui vitæ spirituali dant operam, cum viris gravissimis sentio. Sanè illustrissimum **BARONIUM** inter ævi nostri doctissimos juxta ac piissimos nulli doctrina, nulli pietate secundum, non semel dicen-

centem audi: A nemine erga divina benè affecto, sine spirituali profectu aliquando legi posse. Ita ille.

Cardin. Bellarminus.
Lib. de Scriptoribus Eccles. ita de hoc libello loquitur.

Opusculum est utilissimum, & jure in tota Ecclesia, summo omnium consensu, receptum & frequentatum, & in omnes linguas conversum. Ego certè ab adolescentia, & usque ad senectam, hoc Opusculum sapissimè volvi, & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo sapit.

Jo. Venduillius Episc. Tornac.

IS quoties Thomam à Kempis sibi deposceret ad legendum (quod in dies factitabat) non alia voce quàm **DA LIBRUM**

κατ' ἄρχην utebatur. Ita testatur Heriber. Rosuveydus.

Ludovicus Granatensis, Illustris ex Ord. Præd. Eccl. Scriptor, & Spiritualis vitæ Magister.

Hic in Præfat. ad hosce libellos, in Hispanicum idioma à se conversos, mirus & multus est in eorum encomiis. Longum esset adferre singula: ideo ibi remitto lectorem.

Balthassar Alvarez è Societate Jesu.

Ejus viri sanctitate celebris præclaram de hoc libello existimationem *Ludovicus de Ponte*, & ipse per quàm religiosus scriptor, commemorat his verbis.

EJus sententiis frequenter utebatur in exhortationibus,

bus, eò quòd cordi adhærescant; Deusque illas imprimat bono affectu legentibus. Et cum esset Visitator Provinciæ Aragoniæ, fecit, ut in ea agnoscerent ejus libri usum: cujus emolumentum experientia illi perceperunt, inveniētes singuli, quæcumque ex parte cum aperirent, quod anime suæ conveniebat. In vita P. Alvarez.

Ludovicus Molina è Soc. Jesu celebris Theologus.

Hic nullis occupationibus se præpediri sinebat, quin quotidie unum caput hujus tam præclari libelli legeret; ut tradunt annuæ litteræ anni 1600 in Collegio Matritano.

Georgius Mayr è Societate
Jesu,

Qui hosce libellos in Græcam
linguam transtulit, ita scribit ad
Claud. Aquavivam Præ-
positum Generalem.

IN tanta piorum libellorum
copia vix ullum extare arbi-
tror, quem tanto studio univer-
sâ Societas nostra jam inde à sui
primordio complexa sit, atque
illum *de Imitatione Christi*: ne-
que injuria. Probè enim novi-
mus, B. Ignatium Loyolam no-
strum omnium Parentem, ac
Ducem, non solum magnificè
de eo sensisse, sed quotidiano u-
su, lectioneque familiarissimum
eum sibi, filiis verò suis (quoni-
am quem ipse ex eo progressum
hauferat, non minorem in iis vo-
lebat, sperabatque) commenda-
tissimum reddidisse: ut suo e-
xemplo, illius non minus doctri-
nam

nam haurirent avidè, quàm spi-
ritum sanctè, perfectèque viven-
do, viva quadam imagine in se
ipsis exprimerent. Quo sanè
consecutum videmus, ut Socie-
tas nostra, dum Orbem propè
universum pervadit, aureum
hunc Libellum circumtulerit,
ejusque amorem magnis æquè
ac parvis, tam in sæculi paten-
tiori agro, quàm Religionis pa-
radiso agentibus instillarit, u-
sumque singularem summo om-
nium quæstu commendavit. Eò
quidem opportuniùs, quòd mi-
rabili Dei providentia in tot,
tamque variarum nationum ubi-
que extra Europam sparsarum
linguas translatus sit.

Cæterùm plures docti, graves-
que viri non solum Ordinis nô-
stri, sed alii quoque persæpè mi-
rati sunt, hunc pium auctorem
tot Gentium, etiam Barbararum,
linguis tanta cum utilitate nunc
loquentem, apud solos Græcos
hactenus tacuisse: cum hæc ta-
men

men lingua tam ob suam præ-
stantiam, quam in cæteras lin-
guas, ac scientias collata bene-
ficia, cum sibi præ aliis jure ven-
dicare posse videri queat. Quare
non tam meo more, quo hanc
linguam à puero me profecutum
esse non invitus fateor, quam
aliorum, in primis verò Patrum
nostrorum hortatu, cum inter-
pretandum suscepi.

Hermannus Hugo è Societa-
te Jesu.

MUltos dicere frequenter
audivi, solitos se ex libello
Thomæ à Kempis fortuita le-
ctione quærere in mœnore con-
solationem, neque ferè unquam
falli. Lib. de Orig. scrib. c. 29.

Plura congerere non fert loci
præsentis angustia, sed nec opus
quando ipsa experientia, certif-
sima rerum magistra, sat locu-
ples testimonium exhibet.

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini
DE IMITATIONE
CHRISTI

LIBER PRIMUS.

Admonitiones ad spiritualement
vitam utiles.

*De imitatione Christi, & con-
temptu omnium vanitatum
mundi. Cap. I.*

1.

*U*i sequitur me,
non ambulat in
tenebris; dicit
Dominus. Hæc
sunt verba Chri-
sti, quibus ad-

monemur, quatenus vitam ejus
& mores imitemur, si velimus
veraciter illuminari, & ab omni
cæcitate cordis liberari.

Summum igitur studium no-
strum

strum sit, in vita Jesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit; & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Evangelii parvum desiderium sentiunt; quia spiritum Christi non habent.

Qui autem vult plenè, & sapidè Christi verba intelligere, oportet, ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare; si careas humilitate, unde displiceas Trinitati?

Verè, alta verba non faciunt sanctum, & justum: sed virtuosà vita efficit Deo charum.

Opto magis sentire compunctionem, quàm scire ejus definitionem.

Si scires totam Bibliam exterius, & omnium Philosophorum dicta: quid totum prodesset

set

set sine charitate Dei & gratia?

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire.

Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœlestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras quærere, & in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri.

Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parùm curare.

Vanitas est, præsentem vitam solum attendere: & quæ futura sunt, non prævidere.

Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illic non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Me-

5. Memento illius frequenter proverbii; quia *non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu*.

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

De humili sentire sui ipsius.
Cap. II.

1. **O**mnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei quid importat?

Melior est profectò humilis rusticus, qui Deo servit; quàm superbus Philosophus, qui, se neglecto, cursum cœli considerat.

Qui benè seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit; nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia quæ in mundo sunt, & non essem in charitate: quid

quid me juvaret coram Deo, quòd me judicaturus est ex factò?

2. Quiesce à nimio sciendi desiderio: quia magna ibi invenitur distractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici.

Multa sunt, quæ scire, parum vel nihil animæ profunt.

Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit, quàm his quæ salutis suæ deserviunt.

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem: & pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

3. Quantò plus, & melius scis, tantò gravius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia: sed potius time de data tibi notitia.

Si tibi videtur, quòd multa scis, & satis benè intelligis; scito tamen, quia sunt multò plura quæ nescis.

B

Noli

Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere.

Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniuntur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid scire, & discere; ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc est altissima & utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio, & despectio.

De se ipso nihil tenere, & de aliis semper benè & altè sentire, magna sapientia est & perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æstimare: quia nescis, quàm diu possis in bono stare.

Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

De Doctrina veritatis.

Cap. III.

1. **F**elix, quem veritas per se docet, non per figuras

ras & voces transeuntes, sed sicuti se habet.

Nostri opinio, & noster sensus sæpè nos fallit, & modicum videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis, & obscuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quòd neglectis utilibus & necessariis, ultra intendimus curiosis, & damnosis. Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: *Et hoc est principium, quod loquitur nobis.*

Nemo sine illo intelligit, aut rectè iudicat.

Cui omnia ad unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt: potest stabili

B 2

bili

bili corde esse, & in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua,

Tædet me sæpè, multa legere & audire: in te est totum, quod volo & desidero.

Taceant omnes Doctores, sileant universæ creaturæ in conspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quantò aliquis magis sibi unitus, & interiùs simpliciteatus fuerit, tanto plura, & altiora sine labore intelligit: quia desuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, simplex, & stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus ab omni propria exquisitioe esse nititur.

Quis te magis impedit & molestat, quam tua immortificata affectio cordis?

Bonus & devotus homo opera sua priùs intus disponit, quæ

quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse innectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere seipsum?

Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra quandam caligine non caret.

Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est, in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita.

B 3

Quis

Quia verò plures magis student scire, quàm benè vivere: idèd sæpè errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inferendas, sicuti ad movendas quæstiones; non fierent tanta mala & scandala in populo, nec dissolutio in cœnobiis.

Certè adveniente die judicii non quæretur à nobis, quid legimus, sed quid fecimus; nec quàm benè diximus, sed quàm religiosè viximus.

Dic mihi, ubi sunt modò omnes illi domini & magistri, quos benè novisti, dum ad hunc viverent, & studiis florent?

Jam eorum præbendas alii possident; & nescio, utrum de eis recogitent. In vita sua aliquid esse videbantur, & modò de illis tacetur.

16. O quàm citò transiit gloria mundi! Utinam vita eorum, sci-

scientiæ ipsorum concordasset! tunc benè studuissent, & legisent.

Quàm multi pereunt per vanam scientiam in sæculo, qui parum curant de Dei servitio!

Et quia magis eligunt magni esse, quàm humiles; idèd evanescent in cogitationibus suis.

Verè magnus est, qui in se parvus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut sterco-
ra, ut Christum lucrifaciat.

Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

De providentia in agendis.

Cap. IV.

1. **N**on est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimiter res est secundùm Deum ponderanda.

B 4

Proh

Proh dolor! sæpè malum facilius quàm bonum de alio creditur & dicitur; ita infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivem, & in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere.

Cùm sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potiùs à meliore intrui, quam tuas adinventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundùm Deum, & expertum in multis.

Quantò quis in se humilior fuerit, & Deo subjectior; tan-

to

to in omnibus erit sapientior, & paciatur.

De lectione sanctarum Scripturarum. Cap. V.

1. **V**eritas est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est.

Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm subtilitatem sermonis.

Ita libenter devotos, & simplices libros legere debemus, sicut altos, & profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras, quis hoc dixerit; sed, quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum accep-

B 5

tione

tionē, variis modis loquitur nobis Deus.

Curiositas nostra sæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intelligere, & discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter & fideliter: nec unquam velis habere nomen scientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum; nec displiceant tibi parabolæ seniorum: sine causâ enim non proferuntur.

De inordinatis affectionibus.
Cap. VI.

1. **Q**Uandocumque homo aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit.

Superbus & avarus nunquam quiescunt: pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis

cis conversantur.

Homo qui necdum perfectè in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, & quodammodò adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriiis ex toto abstrahere.

Et ideo sæpe habet tristitiam, cum se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem profectus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ gravatur; quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæsit.

Resistendo igitur passionibus, invenitur pax vera cordis, non autem eis serviendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis; non in homine exterioribus dedito, sed in fervido, & spirituali.

De vana spe, & elatione fugienda. Cap. VII.

1. **V**ANUS est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis servire amore Jesu Christi: & pauperem in hoc sæculo videri.

Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cujuscumque viventis; sed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de se præsumentes humiliat.

2. Ne glories in divitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & descædatur.

Non

Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cujus est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine.

Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt judicia Dei, quàm hominum, cui sæpè displicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non nocet, si omnibus te superponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas.

Jugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

De cavenda nimia familiaritate. Cap. VIII.

1. **N**ON omni homini revelas secretum: sed cum sapi-

sapiente & timente Deum age causam tuam.

Cum juvenibus, & extraneis rarus esto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas.

Cum humilibus & simplicibus, cum devotis & morigeratis sociare; & quæ ædificationis sunt, pertracta.

Non sis familiaris alicui mulieri; sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris esse, & hominum notitiam evita.

2. Charitas habenda est ad omnes; sed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut persona ignota, ex bona fama luceat; cujus tamen presentia oculos intuentium offuscet.

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione nostra; & incipimus magis displicere ex
mo-

CHRISTI LIB. I. 39
morum improbitate in nobis considerata.

De obedientia & subjectione.
Cap. IX.

1. **V**aldè magnum est, in obedientia stare, sub Prælato vivere, & sui juris non esse.

Multò tutius est, stare in subjectione, quàm in prælatura.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quam ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirunt, nisi ex toto corde propter Deum se subjiciant.

Curre hîc, vel ibi: non inveniens quietem, nisi in humili subjectione sub Prælati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis,

gis, qui secum sentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest?

Ergo noli nimis in sensu tuo confidere, sed velle etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis exinde proficies.

5. Audiavi enim sæpè, securius esse audire, & accipere consilium, quàm dare.

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cum id ratio, aut causa postulat, signum est superbiæ & pertinaciæ.

De cavenda superfluitate verborum. Cap. X.

1. **C**Aveas tumultum hominum, quantum potes: mul-

multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur. Cito enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur; cum tamen rarò, sine lesione conscientiæ, ad silentium redeamus?

Idèd tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones, ab invicem consolari quærimus: & cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor! sæpè inaniter & frustra. Nam hæc exterior consolatio, interioris, & diviniæ consolationis non modicum detrimentum est.

Idèd vigilandum est, & orandum,

42 DE IMITATIONE
dum, ne tempus otiosè transeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia sunt, loquere.

Malus usus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

Juvat tamen non parùm ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo, & spiritu, Deo sibi sociantur.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.
Cap. XI.

1. **M**ULTAM possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis, & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quo modo potest ille diù in pace manere, qui alienis curis se intermiscet; qui occasiones forinsecus quærit; qui parum vel rarè se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam mul-

CHRISTI LIB. I. 43
multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti, & contemplativi fuerunt?

Quia omninò seiplos mortificare ab omnibus terrenis desideriiis studuerunt: & idè totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur.

Rarè etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: idè frigidi & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfectè mortui, & interius minimè implicati: tunc possemus etiam divina sapere, & de cœlesti contemplatione aliquid experiri.

Totum, & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi; nec perfectam
San-

44 DE IMITATIONE
Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis citò deijcitur, & ad humanas consolationes convertitur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio; profectò auxilium Domini super nos videremus de cœlo.

Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adjuvare; qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus.

Si totum in istis exterioribus observantiis profectam religionis ponimus, citò finem habebit devotio nostra.

Sed ad radicem securim ponamus; ut purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

Sed modò è contrario sapè
sen-

CHRISTI LIB. I. 45
sentimus, ut meliores & puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quam post multos annos professionis.

Fervor & profectus quotidie deberet crescere: sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate, & gaudio.

6. Grave est allueta dimittere: sed gravius est contra propriam voluntatem ire.

Sed si non vincis parva & levia, quando superabis difficiliora?

Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem; ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O si adverteres, quantam tibi pacem, & aliis læticiam faceres, te ipsum benè habendo; puto,

46 DE IMITATIONE
putò, quòd sollicitior esses ad
spiritualem profectum.

De utilitate adversitatis.
Cap. XII.

1. **B**onum nobis est, quòd aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates: quia sæpè hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quòd patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè & imperfectè de nobis sentiat, etiam si benè agimus, & intendimus. Ista sæpè juvant ad humilitatem, & à vanagloria nos defendunt.

Tunc enim melius interiori testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur.

2. Idèò deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset

CHRISTI LIB. I. 47
esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit.

Tunc etiam tritatur, gemit & orat pro miseris, quas patitur.

Tunc tædet eum diutius vivere, & mortem optat venire, ut possit dissolvi, & cum Christo esse.

Tunc etiàm benè advertit, perfectam securitatem, & plenam pacem, in mundo non posse consistere.

De tentationibus reprimendis.
Cap. XIII.

1. **Q**uamdiù in mundo vivimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus.

Unde

48 DE IMITATIONE
Unde in Ioo scriptum est:
Tentatio est vita humana super terram.

Idèò unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed *circuit quærens quem devoret.*

Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes; & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpè valde utiles, licet molestæ sint & graves: quia in illis homo humiliatur, purgatur & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes transierunt & profecerunt.

Et qui tentationes sustinere nequierunt, reprobi facti sunt, & defecerunt.

Non est aliquis Ordo tam sanctus, nec locus tam secretus,

CHRISTI LIB. I. 49
tus, ubi non sint tentationes, vel adversitates.

3. Non est homo securus à tentationibus totaliter, quamdiù vixerit: quia in nobis est, unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus.

Una tentatione, seu tribulatione recedente, alia supervenit: & semper aliquid ad patiendum habebimus; nam bonum felicitatis nostræ perdidimus.

Multi quæruunt tentationes fugere, & gravius incidunt in eas.

Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam, & veram humilitatem, omnibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodò exterius declinat, nec radicem evellit, parùm proficiet: inò citius ad eum tentationes redient, & pejus sentiet.

Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) melius superabis, quam

C cum

50 DE IMITATIONE
cum duritia, & importunitate
propria.

Sæpius accipe consilium in
tentatione, & cum tentato noli
duriter agere: sed consolatio-
nemingere, sicut tibi optares
fieri.

5. Initium omnium malarum
tentationum, inconstantia ani-
mi, & parva ad Deum confi-
dentia.

Quia sicut navis sine guber-
naculo, hinc inde à fluctibus
impellitur; ita homo remissus,
& suum propositum deserens,
variè tentatur.

Ignis probat ferrum, & tenta-
tio hominem justum.

Nescimus sæpè, quid possu-
mus; sed tentatio aperit, quid
sumus.

Vigilandum est tamen, præ-
cipuè circa initium tentationis:
quia tunc facilius hostis vincit-
tur, si ostium mentis nullatenus
intrare sinitur, sed extra limen,
statim ut pulsaverit, illi obviatur.

Unde

CHRISTI LIB. I. 51

Unde quidam dixit:

*Principiis obsta, serò medici-
na paratur,
Cum mala per longas invaluere
moras.*

Nam primò occurrit menti
simplex cogitatio: deinde for-
tis imaginatio: postea delecta-
tio, & motus pravus, & assensio.

Sicque paulatim ingreditur
hostis malignus ex toto, dum
illi non resistitur in principio.

Et quanto diutius ad resi-
stendum quis torpuerit; tanto
in se quotidie debilior fit, &
hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio con-
versionis suæ graviores tenta-
tiones patiuntur; quidam autem
in fine.

Quidam verò, quasi per to-
tam vitam suam malè habent.

Nonnulli satis leniter tentan-
tur secundum divinæ ordinatio-
nis sapientiam & æquitatem,
quæ statum & merita hominum

C 2

pen-

52 DE IMITATIONE
pensat, & cuncta ad electorum
suorum salutem præordinat.

7. Idè non debemus despera-
re, cum tentamur; sed eò fer-
ventius Deum exorare, quate-
nus nos in omni tribulatione di-
gnetur adjuvare; qui utiquè, se-
cundum dictum Pauli, talem
faciet cum tentatione proven-
zum, ut possimus sustinere.

Humiliemus ergo animas no-
stras sub manu Dei in omni
tentatione & tribulatione: quia
humiles spiritu salvabit, & exal-
tabit.

8 In tentationibus, & tribula-
tionibus probatur homo, quan-
tum profecit: & ibi majus me-
ritum exiit, & virtus melius
patefcit.

Nec magnum est, si homo
devotus sit & fervidus, cum
gravitatem non sentit: sed si tem-
pore adversitatis patienter se su-
stinet, spes magni profectus erit.

Quidam à magnis tentationi-
bus custodiuntur, & in parvis
quo-

CHRISTI LIB. I. 53

quotidianis sæpè vincuntur: ut
humiliati, nunquam de se ipsis
in magnis confidant, qui in tam
modicis infirmantur.

*De temerario iudicio vitando,
Cap. XIV.*

1. **A**D te ipsum oculos re-
flecte, & aliorum fa-
cra caveas iudicare. In judi-
cando alios, homo frustra la-
borat, sæpius errat, & gravi-
ter peccat: se ipsum verò ju-
dicando & discutiendo, sem-
per fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic
de ea frequenter iudicamus:
nam verum iudicium, propter
privatum amorem, facilliter per-
dimus.

Si Deus semper esset pura in-
tentio nostri desiderii, non tam
facilliter turbaremur pro resi-
stentia sensus nostri.

2. Sed sæpè aliquid ab intra la-
tet, vel etiam ab extra con-
cur-

C 3

cur-

currit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè se ipsos quærunt in rebus quas agunt, & nesciunt.

Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, & sentire: si autem aliter sit quàm cupiunt, citò moventur, & tristes fiunt.

Propter diversitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & cives, inter religiosos & devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quàm virtuti subjectivæ Jesu Christi, rarè & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfectè subjici, & omnem rationem per inflammatum jamorem transicendere.

De

De operibus ex charitate factis.
Cap. XV.

1. **P**ro nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquid malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim factò, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum sit, & despectum, totum efficitur fructuosum.

Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam opus, quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit.

C 4

Bene

Bene facit, qui communitati magis quàm suæ voluntati servit.

Sæpè videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis rarè abesse volunt.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum quærît: sed Dei solummodò gloriam in omnibus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in seipso vult gaudere; sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt.

O qui scintillam haberet veteræ charitatis, profectò omnia ter-

ter-

terrena sentiret plena fore vanitatis.

De sufferentia defectuum aliorum. Cap. XVI.

1. **Q**uæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia sic fortè melius est pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra.

Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare: ut Deus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus & honor in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere.

C 5

Stu-

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quod alii strictè corrigantur, & ipsi corrigi volumus.

Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis volumus negari, quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi.

Sic ergo patet, quàm raro proximum sicut nos ipsos pensamus.

Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

Nunc

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera portare*; quia nemo sine defectu, nemo sine onere; nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere, & admonere.

Quantæ autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione advertitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faciunt; sed qualis sit, ostendunt.

De monastica vita.

Cap. XVII.

1. **O**portet, quòd discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non est parum in monasteriis, vel in congregatione habitare, & inibi sine querela conversari, & usque ad mortem

C 6 fide-

fidelis perseverare.

Beatus, qui ibidem benè vixerit, & feliciter consummaverit.

Si vis debite stare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram.

Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura modicum conferunt: sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum.

Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem, & dolorem.

Non potest etiam diù stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum: ad patendum & laborandum scias te vocatum, non ad otium vel fabulandum.

Hic

Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

De exemplis Sanctorum Patrum. Cap. XVIII.

1. **I**ntuere sanctorum Patrum viva exempla, in quibus vera perfectio resultat & religio; & videbis, quàm modicum sit, & pœnè nihil, quod nos agimus.

Heu quid est vita nostra si illis fuerit comparata!

Sancti & amici Christi Domino servierunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus sanctis, in persecutionibus & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores,

Vir-

Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi!

Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent.

O quàm strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quàm crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abstinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt!

Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quanquam laborando, ab oratione mentali minimè cessarent.

3. Omne tempus utiliter expen-

pendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur.

Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectiois.

Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant; vix necessaria vitæ sumebant; corpori servire, etiam in necessitate, dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valdè in gratia, & virtutibus.

Fortis egebant, sed intus gratia & consolatione divina reficiebantur.

4. A mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici,

Sibi ipsis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti; sed erant in oculis Dei pretiosi, & dilecti.

In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in cha-

charitate & patientia ambulabant: & idèò quotidie in spiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit!

O quanta devotio orationis, quanta æmulatio virtutis! quàm magna disciplina viguit! quanta reverentia & obedientia sub regula magistri in omnibus effloruit!

Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt: qui tam strenuè militantes, mundum suppeditaverunt.

Jam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit; si quis, quod accepit, eum patientia tolerare potuerit.

Ah

6. Ah tepor & negligentia status nostri, quòd tam citò declinamus à pristino fervore; & jam tædet vivere, præ lassitudine & tepore!

Utinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa sæpius exempla vidisti devotorum!

*De exercitiis boni religiosi.
Cap. XIX.*

Ita boni religiosi omnibus virtutibus polleere debet; ut sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs.

Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris; quia inspector noster est Deus, quem summoperè revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus pro-

propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodie primùm ad conversionem venissemus, atque dicere:

Adjuva me, Domine Deus, in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod hæctenus feci.

2. Secundùm propositum nostrum, carius profectus nostri, & multa diligentia opus est, benè proficere volenti.

Quod si fortiter proponens, sæpè deficit; quid ille, qui raro aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: & levis omisio exercitorum, vix sine aliquo dispendio transit.

Iustorum propositum, in gratia Dei potius, quàm in propria sapientia pendet: in quo & semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus

Deus disponit; nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causà, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facitè postea poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter desiciemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt.

Exteriora nostra, & interiora pariter nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè videlicet, aut vesperè.

Manè propone, vesperè discute mores tuos; qualis hodie fui-

fuisi in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sæpiùs forsitan offendisti Deum & proximum.

Accinge te, sicut vir, contra diabolicas nequitas: frenagulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis.

Nunquam sis ex toto otiosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda; nam in secretò tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, si jam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non

Non possunt omnes habere unum exercitium: sed aliud istius, aliud illi magis deservit.

Etiàm pro temporis congruentia diversa placent exercitia: quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis, & quietis.

Alia, cum tristamur, libet cogitare: & alia, cum læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia, & Sauctorum suffragia ferventiùs imploranda.

De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi, & ad æternum festum perventuri.

Ideòque sollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs conversari, atque omnem observantiam strictiùs custodire, tanquam in brevi præmium laboris nostri

à Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito, & studeamus nos meliùs ad exitum præparare.

Beatus servus [ait Evangelista Lucas] *quem, cum venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.*

De amore solitudinis, & silentii. Cap. XX.

1. **Q**Uære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem.

Si te subtraxeris à superfluis
lo-

locutionibus & otiosis circuitibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens & aptum, quo bonis meditationibus insistas.

Maximi sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto servire eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.

Hoc sæpiùs experimur, quando diù confabulamur. Faciliùs est omnino tacere, quàm verbo non excedere.

Faciliùs est domi latere, quàm foris se posse sufficienter custodire.

Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu à turba declinare.

Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

Nemo securè loquitur, nisi qui

qui libenter tacet.

Nemo securè præest, nisi qui libenter subest.

Nemo securè præcipit, nisi qui benè obedire didicit.

3. Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientiæ in se testimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei exstitit.

Nec eò minùs solliciti & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem securitas, ex superbia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui ipsius vertitur.

Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè meliores in æstimatione hominum graviùs periclitati sunt, propter suam nimiam confidentiam.

Unde

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur, ne nimium securi sint, ne forte in superbiam eleventur, ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent.

O qui nunquam transitoriam lætitiã quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quàm bonam conscientiam fervaret!

O qui omnem vanam solitudinem amputaret, & dumtaxat salutaria ac divina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem & quietem possideret!

5. Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In cubilibus vestris*

D

stris compungimini. In cella invenies, quod deforis sæpiùs amittes.

Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si in principio conversionis tuæ benè eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium.

6 In silentio & quiete proficit anima devota, & discit abscondita Scripturarum.

Ibi invenit fluentia lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet, ut Conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis sanctis.

Melius est latere, & sui curam agere: quàm se neglecto, signa facere.

Laudabile est homini religioso rarè foras ire, fugere vide-

deri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus, & concupiscentia ejus.*

Trahunt desideria sensualitytis ad spatium; sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientia, & cordis dispersionem reportas?

Lætus exitus tristem sæpè reditum parit: & læta vigilia serotina triste manè facit.

Sic omne carnale gaudium blandè intrat, sed in fine mordet & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cælum & terra, & omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diù potest sub sole permanere?

Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præsentia, quid esset nisi visio vana?

D 2 Le-

Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentis.

Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permanisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

De compunctione cordis.

Cap. XXI.

1. **S**I vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed disciplinà cohibe omnes sensus tuos, ne c ineptæ te tradas lætitiæ.

Da

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit.

Miram est, quòd homo potest inquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum non sentimus animæ nostræ dolores; sed sæpè vanè ridemus, quando merito flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia.

Felix, qui abicere potest omne impedimentum distractionis, & ad unionem se recolligere sanctæ compunctionis.

Felix, qui à se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel gravare.

Certa viriliter, consuetudo

D 3 con-

consuetudine vincitur.

3. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum.

Habeas semper oculum super te primum, & admoneas te ipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc fit tibi grave, quia non habes te satis bene, & circumspicere, sicut deceret Dei servum, & devotum religiosum conversari.

Utilius est sæpè & securius, quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem præcipuè.

Tamen, quod divinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus; quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omninò abjicimus.

Co-

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo est perfectè compunctus, tunc gravis & amarus est ei totus mundus.

Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi, & flendi.

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatione hinc vivit.

Et quantò strictiùs sese considerat, tantò ampliùs dolet.

Materia justii doloris, & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra, quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœlestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium, quin ferventiùs te emendares.

Si etiam futuras inferni sive purgatorii poenas cordialiter penderes, credo, quod libenter laborem, & dolorem iustine-

D 4 res,

res, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, idè frigidè, & valdè pigri remanemus.

6. Sæpè est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi in lacrymis tu mensura.*

De consideratione humanæ miseria. Cap. XXII.

1. **M**iser es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis, & desideras? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis homi-

mi-

num super terram.

Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit, vel Papa.

Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens & excelsus!

Sed attende ad cœlestia bona, & videbis, quod omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valdè incerta & magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine & timore possidentur.

Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; sed sufficit ei mediocritas.

Verè miseria est vivere super terram.

Quantum homo voluerit esse spiritualior, tantò præsens vita fit ei amarior; quia sentit melius, & videt clariùs humanæ corru-

D 5 ptio-

ptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subjacere; verè magna miseria est, & afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur interior homo, necessitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me Domine.*

Sed væ non cognoscentibus suam miseriam: & ampliùs væ illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant) ut si possent hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O insani & infideles corde, qui tam profundè in terrenis

nis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant!

Sed miseri, adhuc in fine graviter sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amaverunt.

Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Christi, non attendunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura & invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus & horam.

Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi.

Quando malè habes, & tribu-

bularis, tunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium.

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quandiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem.

Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam, donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeat à vitâ.

6. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa.

Nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses.

Meritò ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles & instabiles sumus.

Citò etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam manè?

Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit & securitas, cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra.

Benè opus esset, quoddam adhuc iterum instrueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos, si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spirituali profectu.

De meditatione mortis.

Cap. XXIII.

1. **V**aldè citò erit tecùm hęc factum; vide aliter quomodò te habeas; hodie homo est, & cras non comparet.

Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiã citò transit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quòd solùm præsentia meditatur, & futura non magis prævidet!

Sic te in omni factò & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres.

Meliùs esset peccata cavere, quàm mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodò cras eris? Cras est dies incerta; & quid scis, si crastinum habebis?

Quid

2. Quid prodest diù vivere quando tam parùm emendamur?

Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpè culpam magis auget.

Utinam per unam diem benè essemus conversati in hoc mundo.

Multi annos computant conversionis, sed sæpè parvus est fructus emendationis.

Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius vivere.

Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit.

Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam transibis.

3. Cùm manè fuerit, puta te ad vesperum non perventurum.

Vespere autem factò, manè non audeas tibi polliceri.

semper ergo paratus esto, & taliter vive, ut nunquam te im-

pa-

paratum mors inveniat.

Multi subitò, & improvise moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est.

Quando illa extrema hora venerit, multùm aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valdè dolebis, quia tam negligens, & remissus fuisti.

4. Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur: sic & qui multùm pere-

gri-

grinantur, rarò sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos & proximos, nec in tuturum tuam differas salutem: quia citius obliviscuntur tui homines, quàm æstimas.

Meliùs est nunc tempestivè providere, & aliquid boni præmittere, quàm super aliorum auxilio sperare.

Si non es pro te ipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile.

Sed pro dolor, quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

6. Eja charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris,

&

90 DE IMITATIONE
& suspectus de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere, quam timere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo.

Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere.

Castiga nunc corpus tuum per penitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas securum?

Quam multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti!

Quoties audisti à dicentibus quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obrigit, ille ludendo finem fecit?

Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit; & sic omnium finis mors est, &
vita

CHRISTI LIB. I. 91

vita hominum tanquam umbra subito pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te?

Age, age nunc charissime, quidquid agere potes: quia nescis, quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter salutem tuam, nihil cogites; solum quæ Dei sunt cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei sanctos, & eorum actus imitando; ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum, & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem civitatem.

Illuc preces, & gemitus quotidi-

92 DE IMITATIONE

tidianos cum lacrymis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

De iudicio, & penis peccatorum. Cap. XXIV.

1. **I**N omnibus rebus respice finem, & qualiter autè districtum stabis Iudicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed quod iustum est, iudicabit.

O miserrime, & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

Ut quid non prævides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari, vel defendi; sed unusquisque, sufficiens onus erit sibi ipsi?

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exau-

CHRISTI LIB. I. 93

exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quam de sua injuria; qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget; qui veniam ab aliis petere non retardat; qui facilius miseretur, quam irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subjugare conatur.

Melius est modò purgare peccata, & vitia refecare, quam in futuro purganda reservare.

Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quantò amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris, tantò durius postea lues, & majorem materiam comburendi reservas.

In

94 DE IMITATIONE

In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgentur, & gulosi ingenti fiti ac fame cruciabuntur.

Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores ardenti pice & fœtido sulphure perfundentur: & sicut furiosi canes præ dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit.

Ibi superbi omni confusione replebuntur, & avari miserima egestate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quam hîc centum anni in gravissima pœnitentia.

Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hîc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

Esto modò sollicitus, & dolens pro peccatis tuis, ut in die iudicii securus sis cum Beatis.

Tunc

CHRISTI LIB. I. 95

Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt.*

Tunc stabit ad iudicandum, qui modò se subicit humiliter iudicii hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper, & humilis; & pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeffa, & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quam si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis.

Tunc plus laudabitur pauper-

96 DE IMITATIONE

periculum domicilium, quam deauratum palatium.

Tunc juvabit plus constans patientia, quam omnis mundi potentia.

Tunc aplius exaltabitur simplex obedientia, quam omnis sæcularis astatia.

6. Tunc plus lætificabit pura, & bona conscientia, quam docta philosophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum.

Tunc magis consolaberis super devota oratione, quam super delicata comestione.

Tunc potiùs gaudebis de servato silentio, quam de longa fabulatione.

Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba.

Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena.

Disce te nunc in modico pati,

CHRISTI LIB. I. 97

pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari.

Hîc primò proba, quid possis postea.

Si nunc tam parùm valeas sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre?

Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hîc in mundo, & postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire.

Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit; quia perfectus amor securum ad Deum

E

ac-

accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem & iudicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coerceat.

Qui verò timorem Dei postponit, diù stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

Cap. XXV.

1. **E**sto vigilans & diligens in Dei servitio; & cogita frequenter: Ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti? Nonne ut Deo viveres, & spiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc amplius timor, aut dolor in finibus tuis.

Mo-

Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiã invenies.

Si tu permaneris fidelis & fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm quidam anxius, inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit, dicens: O si scirem, quod adhuc perseveraturus esse! statimque audivit divinum intus responsum: Quid, si hoc scires, facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè securus eris.

Moxque consolatus, & confortatus, divinæ se commisit voluntati, & cessavit anxiam

E 2

flu-

fluctuatio.

Noluitque curiosè investigare, ut sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* [ait Propheta] *& inhabita terram, & pascaris in divitiis ejus.*

Unum est, quod multos à profectu, & ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis seu labor certaminis.

Enim verò illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis gravia & contraria sunt, viriliter vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur amplio-rem, ubi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum

&

& moriendum.

Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quàm alijs benè morigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes.

Duo specialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & ferventer instare pro bono quo ampliùs quis indiget.

Illam etiam studeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentius in alijs displicent.

5. Ubique profectum tuum capias: ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendas.

Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab alijs notaris.

E 3

Quam

Quàm jucundum & dulce est videre fervidos & devotos fratres, benè morigeratos & disciplinatos!

Quàm triste est & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent!

Quam nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissâ sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Benè verecundari potes, inspecta vita Jesu Chrilli: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diù in via Dei fuisti.

Religiosus, qui se intentè, & devotè in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia utilia & necessaria sibi abundanter ibi inveniet: nec opus est, ut extra Jesum aliquid melius quærat.

O

O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret, quàm citò & sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia benè portat & capit, quæ illi jubentur.

Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriori quærere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens, gravi patet ruinæ.

Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit: quia unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali?

Rardè exeunt, abstractè vivunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multùm laborant, parùm loquuntur, diù vigilant, maturè surgunt, ora-

E 4 tio-

tiones prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt.

Attende Chartusienfes, Cistercienses, & diversæ Religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt.

Et idèd turpe esset, ut tu deheres in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo jubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde & ore laudare!

O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: sed semper posses Deum laudare, & solummodò spiritualibus studiis vacare: tunc multò felicior esses, quàm modò, cum carni ex qualicumque necessitate servis.

Utinam non essent istæ necessitates, sed solum spirituales ani-

animæ refectiones, quas heu! satis rarè degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt, & ad nuntium incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine & diligentia nunquam acquies virtutes.

Si incipis tepescere, incipies malè habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorè laborem

E 5 rem

rem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens, ad omnia est paratus.

Major labor est resistere vitiis, & passionibus, quàm corporalibus infudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuosè.

Vigila super teipsum, excita teipsum, admone teipsum; & quidquid de aliis sit, non negligas teipsum.

Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

FINIS LIB. I.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini
DE IMITATIONE
CHRISTI

LIBER SECUNDUS

Admonitiones ad interna tra-
hentes.

De interna conversatione.
Cap. I.

1. *Regnum Dei intra vos est, dicit Dominus. Convertite te ex toto corde ad Dominum: &*

relinque hunc miserum mundum, & inveniet anima tua requiem.

Disce ex teriora contemnere, & ad interiora te dare; & videbis regnum Dei in te venire.

E 6 Est

Est enim *regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu Sancto*, quod non datur impiis.

Veniet ad te Christus ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraveris mansionem.

Omnis gloria ejus & decor, ab intra est, & ibi complacet sibi.

Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, inulata pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eja anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum; quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.*

Da ergo Christo locum, & ceteris omnibus nega introitum.

Cum

Cum Christum habueris, dives es, & sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare.

Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum, & astat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam si utilis sit; & dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adverteretur, & contradicat.

Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; & è converso, sæpè ut atra vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te respondebit, & faciet benè, sicut melius fuerit.

Non habes hinc manentem civitatem; & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi
Chri-

Christo intimè fueris unitus.

4. Quid hìc circumspicis, cum iste non sit locus tuæ requiectionis? In cœlestibus debet esse habitatio tua, & sicut in transitu, cuncta terrena sunt aspicienda.

Transfeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur.

Si nescis speculari alta & cœlestia, requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Jesu devotè confugies, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Christus fuit etiam in mundo

do ab hominibus despectus: & in maxima necessitate à notis, & amicis, inter opprobria derelictus.

Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conquiri?

Christus habuit adversarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

Sustine cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6. Si semel perfectè introisses in interiora Jesu, & modicum de ardenti amore ejus sapuisses: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jesu facit hominem seipsum contemnere.

Ama-

Amator Jesu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum liberè convertere, & elevare supra seipsum in spiritu, ac fruitivè quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur, aut æstimantur: hic verè sapiens est, & doctus magis à Deo, quàm ab hominibus.

Qui ab intra scit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora ad habenda devota exercitia.

Homo internus citò se recolligit: quia nunquam se totum ad exteriora effundit.

Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat.

Qui intus benè dispositus est & ordinatus, non curat mirabiles & perversos hominum gestus.

Tan-

Tantum homo impeditur, & distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, & benè purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideo multa tibi displicent, & sæpè conturbant, quia adhuc non es perfectè tibi ipsi mortuus nec segregatus ab omnibus terrenis.

Nil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis.

Si renuis consolari exterius, poteris speculari cœlestia, & frequenter jubilare interius.

De humili submissione.
Cap. II.

1. **N**ON magni pendas, quis pro te, vel contra te sit: sed hoc age & cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis.

Ha-

Habeas conscientiam bonam,
& Deus benè te defendabit.

Quem enim Deus adjuvare
voluerit, nullius perversitas nocere poterit.

Si tu scis tacere & pati, videbis proculdubio auxilium Domini.

Ipse novit tempus & modum liberandi te, & idè te debes illi resignare.

Dei est adjuvare, & ab omni confusione liberare.

Sæpè valdè prodest ad majorem humiliatè servandam, quòd defectus nostros alii sciunt, & redarguent.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc rasiliter alios placat, & leviter satisfacit sibi irascentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humi largitur gratiam magnam, & post suam depressionem, levat ad gloriam.

Hu-

Humili sua secreta revelat,
& ad se dulciter trahit & iavitat.

Humilis accepta confusione, satis benè est in pace; quia stat in Deo, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

De bono pacifico homine.

Cap. III.

1. **T**ene te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus plus prodest, quàm benè doctus.

Homo passionatus, etiam bonum in malum trahit, & facilliter malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui benè in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem malè contentus est & commotus, variis suspicionibus agitur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit.

Di-

Dicit sæpè, quòd dicere non deberet: & omittit, quòd sibi magis facere expediret.

Considerat, quòd alii facere tenentur: & negligit, quòd ipse facere tenetur.

Habe ergo primò zelum super teipsum, & tunc justè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu benè scis facta tua excusare & colorare, & aliorum excusationes non vis recipere.

Iustus esset, ut te acculares, & fratrem tuum excusares.

Si portari vis, porta & alium.

Vide, quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate: quæ nulli novit irasci, vel indignari, nisi tantum sibi.

Non est magnum, cum bonis & mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet: & unusquisque libenter pacem habet, & secum sentientes magis diligit.

Sed cum duris & perversis,
aut

aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè posse vivere, magna gratia est, & laudabile nimis, virilique factum.

3. Sunt, qui seipsum in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimitunt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores.

Et sunt, qui seipsum in pace retinent, & ad pacem alios reducere student.

Est tamen tota pax nostra in hac misera vita potius in humili sufferentia ponenda, quàm in non sentiendo contraria.

Qui melius scit pati, majorem tenebit pacem. Iste est victor sui, & dominus mundi, amicus Christi, & hæres cæli.

De

De pura mente, & simplici intentione. Cap. IV.

1 **D**Uabus alis homo sublevatur à terrenis, simplicitate scilicet & puritate.

Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & gustat.

Nulla bona actio te impedit, si liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, & liber sanctæ doctrinæ esset.

Non est creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non representet.

2. Si tu esses intus bonus & purus, tunc omnia sine imped-

di-

dimento videres, & bene caperes.

Cor purum penetrat cœlum & infernum.

Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exterius.

Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

Et si est alicubi tribulatio & angustia, hoc melius novit mala conscientia.

Sicut ferrum missam in ignem amittit rubiginem, & totam candens efficitur: sic homo integre ad Deum se convertens, à torpore exiit, & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem.

Sed quando perfecte incipit se vincere, & utiliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat

De

De propria consideratione. Cap. V.

1. **N**ON possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus.

Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus.

Sæpè etiam non advertimus, quòd tam cæci intus sumus.

Sæpè malè agimus, & pejus excusamus.

Passione interdum movemur, & zelum putamus.

Parvam alijs deprehendimus, & nostra majora pertransimus.

Satis citò sentimus & ponderamus, quid ab alijs sustineamus: sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus.

Qui bene & rectè sua ponderaret, non fesset, quòd de alio graviter judicaret.

2. Internus homo sui ipsius cu-

enam omnibus curis antepōnit: & qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de alijs tacet.

Nunquam eris internus & devotus, nisi de alienis siveris, & ad te ipsum specialiter respueris.

Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quòd foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) proficisti?

Si debes habere pacem & unionem veram: oportet, quòd totum adhuc postponas, & te solum prae oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves.

Valdè deficies, si aliquid temporale reputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut de Deo sit.

F

To-

Totum vanum existima, quid-
quid consolationis occurrit de
aliqua creatura.

Amans Deum anima, sub
Deo despicit univēsa.

Solus Deus æternus & im-
mensus, implens omnia, sola-
tium est animæ, & vera cor-
dis lætitia.

De lætitia bonæ conscientie.
Cap. VI.

1. **G**Loria boni hominis, te-
stimonium bonæ con-
scientiæ.

Habe bonam conscientiam,
& habebis semper læticiam.

Bona conscientia valdè multa
potest portare, & valdè læta
est inter adversa.

Mala conscientia semper ti-
mida est, & inquieta.

Suaviter requiesces, si cor-
tuum te non reprehenderit.

Noli lætari, nisi cùm bene-
feceris.

Ma-

Mali nunquam habent veram
læticiam, nec internam sentiunt
pacem: quia *non est pax im-
piis, dicit Dominus.*

Et si dixerint: In pace su-
mus, non venient super nos
mala: & quis nobis nocere au-
debit? ne credas eis: quoniam
repentè exurget ira Dei, & in
nihilum redigentur actus eorum,
& cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriarī in tribulatione,
non est grave amanti: sic enim
gloriarī, est gloriarī in cruce
Domini.

Brevis gloria, quæ ab homi-
nibus datur, & accipitur.

Mundi gloriam semper com-
mitatur tristitia.

Bonorum gloria in conscien-
tiis eorum, & non in ore ho-
minum. Justorum lætitia de
Deo, & in Deo est: & gau-
dium eorum de veritate.

Qui veram & æternam glo-
riam desiderat, temporalem non
curat.

F 2

Et

Et qui temporalem requirit
gloriam, aut non ex animo
contemnit, minus amare con-
vincitur cœlestem,

Magnam habet cordis tran-
quillitatem, qui nec laudes cu-
rat, nec vituperia.

3. Facile erit contentus & pa-
catus, cujus conscientia munda
est.

Non es sanctior, si laudaris:
nec vilior, si vituperaris.

Quod es, hoc es: nec ma-
jor dici vales, quàm Deo te-
ste sis.

Si attendis, quid apud te sis
intus, non curabis, quid de te
loquantur homines.

*Homo videt in facie, Deus
autem in corde.*

Homo considerat actus, De-
us verò pensat intentiones.

Benè semper agere, & mo-
dicum de se tenere, humilis
animæ indicium est.

Nolle consolari ab aliqua
creatura, magnæ puritatis, & in-

internæ fiduciæ signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro-
se testimonium quærit, liquet
quod totaliter se Deo com-
misit.

*Non enim, qui seipsum com-
mendat, ille probatus est (ait
Beat. Paulus) sed quem Deus
commendat.*

Ambulare cum Deo intus,
nec aliqua affectione teneri for-
ris, status est interni hominis.

De amore Jesu super omnia.
Cap. VII.

1. **B**Eatus, qui intelligit, quid
sit amare Jesum & con-
temnere seipsum propter Je-
sum.

Oportet dilectum pro dilecto
relinquere, quia Jesus vult so-
lus super omnia amari.

Dilectio creaturæ, fallax &
instabilis: dilectio Jesu, fidelis
& perseverabilis.

Qui adhæret creaturæ, cadet
cum

F 3

cum

cum labili; qui amplectitur Jesum, firmabitur in ævum.

Illum dilige, & amicum tibi retine: qui, omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando separari, si ve velis, si ve nolis.

2. Teneas te apud Jesum, vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, solus te potest juvare.

Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere, sed solus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno sedere.

Si scires te benè ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare.

Penè totum perditum invenies, quidquid extra Jesum in hominibus posueris.

Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia

1118-

omnis caro fenum, & omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet.

3. Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum aspexeris.

Si enim tuum in aliis quæris solatium & lucrum, senties sæpius detrimentum.

Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum.

Si autem quæris teipsum, invenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem.

Plus enim homo nocivus sibi si Jesum non quærit, quàm totus mundus, & omnes sui adversarii.

De familiari amicitia Jesu.

Cap. VIII.

1. **Q**UANDO Jesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur: quando verò Jesus non adest, totum durum est.

Quando Jesus intus non loquitur, consolatio vilis est: si autem

F 4 Je-

Jesus unum tantum verbum loquitur, magna consolatio sentitur.

Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: *Magister adest, & vocat te?*

Felix hora, quando Jesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus.

Quàm aridus & durus es sine Jesu! Quàm insipiens & vanus, si cupis aliquid extra Jesum!

Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conferre sine Jesu?

Esse sine Jesu, gravis est infernus; & esse cum Jesu, dulcis paradisi.

Si fuerit tecum Jesus, nullus poterit nocere inimicus.

Qui invenit Jesum, invenit thesaurum bonum, imò bonum super omne bonum.

Et qui perdit Jesum, perdit

1119-

nimis multum, & plus quàm totum mundum.

Pauperrimus est, qui vivit sine Jesu: & ditissimus, qui benè est cum Jesu.

3. Magna ars est scire cum Jesu conversari; & scire Jesum tenere, magna prudentia.

Esto humilis & pacificus, & erit tecum Jesus.

Sis devotus, & manebit tecum Jesus.

Potes citò fugare Jesum, & gratiam ejus perdere, si volueris ad exteriora declinare.

Et si illum effugaveris & perdidideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum?

Sine amico, non potes benè vivere: & si Jesus non fuerit tibi præ omnibus amicis, eris nimis tristis & desolatus.

Fatuè igitur agis, si in aliquo altero confidis, aut lætaris.

Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quàm Jesum offensum.

F 5 Ex

Ex omnibus ergo charis, fit
Jesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter
Jesus, Jesus autem propter
seipsum.

Solus Jesus Christus singulari-
ter est amandus, qui solus bonus
& fidelis, præ omnibus invenit-
tur amicis.

Propter ipsum, & in ipso, tam
amici quam inimici, tibi sint cha-
ri: & pro omnibus his exorandus
est, ut omnes ipsum cognoscant
& diligant.

Nunquam cupias singulariter
laudari vel amari, quia hoc so-
lius Dei est, qui similem sibi
non habet.

Nec velis, quod aliquis tecum
in corde suo occupetur, neque
tu cum alicujus occuperis amo-
re: sed sit Jesus in te, & in omni
bono homine.

5. Esto purus & liber ab in-
tus, siue alicujus creaturæ im-
plicamento.

Oportet te esse nudum, & pu-
rum

rum cor ad Deum gerere, si vis
vacare & videre, quam suavis sit
Dominus.

Et revera ad hoc non perve-
nies, nisi gratia ejus fueris præ-
ventus & attractus; ut omnibus
evacuatis & licentiatis, solus
cum solo uniaris.

Quando enim gratia Dei ve-
nit ad hominem, tunc potens
fit ad omnia: & quando rece-
dit, tunc pauper & infirmus
erit, & quasi tantum ad fla-
gella relictus.

In his non debet dejici, nec
desperare; sed ad voluntatem
Dei æquanimiter stare, & cuncta
supervenientia sibi, ad laudem
Jesu Christi perpeti: quia post
hiemem sequitur æstas; post no-
ctem redit dies, & post tempesta-
tem magna serenitas.

De carentia omnis solatii.

Cap. IX.

1. **N**on est grave, humanum
contemnere solatium,
F 6 cum

cum adest divinum.

Magnum est, & valde ma-
gnum, tam humano, quam di-
vino posse carere solatio: & pro
honore Dei; libenter exilium
cordis velle sustinere: & in nullo
seipsum quærere, nec ad pro-
prium meritum respicere.

Quid magni est, si hilari-
sis & devorus, adveniente gra-
tia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis suaviter equitat, quem
gratia Dei portat.

Et quid mirum, si onus non sen-
tit, qui portatur ab omnipotente,
& ducitur à summo ductore?

2. Libenter habemus aliquid
pro solatio, & difficulter ho-
mo exiit à seipso.

Vieit sanctus martyr Lau-
rentius sæculum cum suo Sa-
cerdote: quia omne, quod in
mundo delectabile videbatur,
despexit: & summum Dei Sa-
cerdotem Sixtum, quem maxi-
mè diligebat, pro amore Christi,
etiam à se tolli clementer ferebat.

Amo-

Amore igitur Creatoris amo-
rem hominis superavit; & pro
humano solatio, divinum be-
neplacitum magis elegit.

Ita & tu aliquem necessari-
um, & dilectum amicum, pro
amore Dei, discere relinquere.

Nec graviter feras, cum ab
amico derelictus fueris: sciens,
quoniam oportet nos omnes tan-
dem ab invicem separari.

3. Multum & diu oportet ho-
minem in seipso certare, ante-
quam discat seipsum plenè su-
perare, & totum affectum su-
um in Deum trahere.

Quando homo stat super se-
ipsum, facilè labitur ad conso-
lationes humanas.

Sed verus amator Christi,
& studiosus sectator virtutum,
non cadit super consolationes;
nec quærit tales sensibiles dul-
cedines: sed magis fortes exer-
citationes, & pro Christo du-
ros sustinere labores.

4. Cum igitur spiritualis à
Deo

Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: sed Dei munus intellige esse, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præsumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque & timorator in cunctis actibus tuis, quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio.

Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate & patientia expecta cœlestem visitationem: quoniam potens est Deus amplio-rem tibi redonare consolationem.

Istud non est novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit sæpè talis alternationis modus.

5. Unde quidam, præsentem jam gratia, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea: Non moveber in æternum.*

Ab-

Absente verò gratia, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur, dicens: *Audivit Dominus & misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus.*

Sed in quo? *Convertisti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, & circumdediti me lætitia.*

Et si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis & pauperibus, si interdum in fervore, & interdum in frigiditate sumus; quoniam Spiritus venit & recedit, secundum suæ bene-

ne-

neplacitum voluntatis. Unde beatus Job ait: *Visitas eum diluculo, & subito probas illum.*

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo considerare debeo, nisi in sola magna misericordia Dei, & in sola spe gratiæ cœlestis?

Sive enim adsint homines boni, sive devoti fratres, vel amici fideles; sive libri sancti, vel tractatus pulchri; sive dulcis cantus & hymni, omnia hæc modicum juvant, modicum sapiunt, quando desertus sum à gratia, & in propria paupertate relictus.

Tunc non est melius remedium, quam patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religiosum & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem.

Nullus sanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui

prius, vel postea non fuerit tentatus.

Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim sequentis consolationis, tentatio præcedens esse signum.

Nam tentationibus probatis, cœlestis promittitur consolatio. *Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.*

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa.

Sequitur etiam tentatio, ut se elevet de bono.

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideo non cesses te præparare ad certamen, quia à dextris & à sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

De gratitudine pro gratia Dei.
Cap. X.

3. **C**ur quæris quietem, cum natus sis ab labore? Pone te ad patientiam magis, quam ad consolationes; & ad crucem portandam magis, quam ad lætitiã.

Quis enim sæcularium non libenter consolationem, & lætitiã spiritualem acciperet, si semper obtinere posset?

Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciae mundanae, aut vanae sunt, aut turpes. Spirituales verò deliciae, solae jucundae, & honestae, ex virtutibus progenitae, & à Deo puris mentibus infusae.

Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet; quia tentationis non diu cessat.

Mul-

2. Multum autem contrariatur supernae visitationi falsa libertas animi, & magna confidentia sui.

Deus bene facit, consolationis gratiam dando: sed homo male agit, non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo.

Et ideo non possunt in nobis dona gratiae fiuere, quia ingrati sumus auctori, nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti; & auferetur ab elato, quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quae mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quae ducit in elationem.

Non enim omne altum, sanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne desiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, unde

unde semper humilior & timorator inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Doctus dono gratiae, & eruditus subtractionis verbera, non sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potius se pauperem & nudum confitebitur.

Da Deo, quod Dei est, & tibi adscribe, quod tuum est: hoc est, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam, & dignam poenam pro culpa, deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum; nam summum non stat sine infimo.

Summi sancti apud Deum, minimi sunt apud se; & quanto gloriosiores, tanto in se humiliores.

Pleni veritate & gloria caelesti, non sunt vanae gloriae cupidi.

In Deo fundati, & confirmati, nullo modo possunt esse elati.

Et

Et qui totum Deo adscribunt quicquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quaerunt; sed gloriam, quae à solo Deo est, volunt; & Deum in se, & in omnibus sanctis laudari super omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis contemptibile, pro speciali dono.

Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum est, quod à summo Deo donatur.

Etiam si poenas & verbera dederit, gratum esse debet: quia semper pro salute nostra facit, quicquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, ut

142 DE IMITATIONE
ut redeat : cautus sit & humi-
lis, ne amittat.

*De paucitate amatorum
Crucis Jesu.
Cap. XI.*

1. **H**abet Jesus nunc mul-
tos amatores regni sui
cœlestis, sed paucos bajulato-
res suæ crucis.

Multos habet desideratores
consolationis, sed paucos tri-
bulationis.

Plures invenit socios mensæ,
sed paucos abstinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gau-
dere, pauci volunt pro eo ali-
quid sustinere.

Multi Jesum sequuntur usque
ad fractionem panis, sed pau-
ci usque ad bibendum calicem
passionis.

Multi miracula ejus veneran-
tur, pauci ignominiam crucis
sequuntur.

Multi Jesum diligunt, quan-
diu

CHRISTI LIB. II. 143
diu adversa non contingunt.

Multi illum laudant & be-
nedicunt, quandiu consolatio-
nes aliquas ab ipso percipiunt.

Si autem Jesus se absconde-
rit, & modicum eos relique-
rit; aut in querimoniam, vel
in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Jesum propter
Jesum, & non propter suam
propriam aliquam consolatio-
nem diligunt, ipsum in omni
tribulatione & angustia cordis,
sicut in summa consolatione,
benedicunt.

Et si nunquam eis consola-
tionem dare vellet, ipsum ta-
men semper laudent, & sem-
per gratias agere velent.

3. O quantum potest an-
Jesu purus, nullo proprio co-
modo, vel amore permixtus sic

Nonne omnes mercenarii sunt
dicendi, qui consolationes sem-
per quærunt?

Nonne amatores sui magis,
quàm Christi probantur, qui
sua

144 DE IMITATIONE
sua commoda & luera semper
inceduntur?

Ubi invenietur talis, qui ve-
lit Deo servire gratis?

4. Rarè invenitur tam spiri-
tualis aliquis, qui omnibus sit
nudatus.

Nam verum pauperem spi-
ritu, & ab omni creatura nu-
dum, quis inveniet? Procul &
de ultimis finibus pretium ejus.

Si dederit homo omnem sub-
stantiam suam, adhuc nihil est.

Et si fecerit pœnitentiam ma-
gnam, adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem
scientiam, adhuc longè est.

Et si habuerit virtutem ma-
nam, & devotionem nimis
entem, adhuc multum sibi
est, scilicet unam, quod sum-
mè sibi necessarium est.

Quid illud? Ut omnibus re-
lictis se relinquat, & à se to-
taliter exeat, nihilque de pri-
vato amore retineat.

Cumque omnia fecerit, quæ
sa-

CHRISTI LIB. II. 145
facienda noverit, nil se fecisse
sentiat.

5. Non grande penderet, quod
grande æstimari possit: sed in
veritate servum inutilem se pro-
nuntiet, sicut Veritas ait: *Cum
feceritis omnia, quæ præcepta
sunt vobis, dicite: Servi inu-
tiles sumus.*

Tunc verè pauper, & nu-
dus spiritu esse poterit, & cum
Propheta dicere: *Quia unicus
est pauper sum ego.*

Nemo tamen isto ditior, ne-
mo potentior, nemo liberior:
qui se & omnia relinquere scit,
& ad infimum se ponere.

*De regia via sanctæ Crucis,
Cap. XII.*

1. **D**urus multis videtur hic
sermo: *Abnega te-
metipsum, tolle crucem tuam,
& sequere Jesum.*

Sed multò durius erit audi-
re illud extremum verbum:

G Di-

Discedite à me maledicti in ignem æternum.

Qui enim modò libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc signum crucis erit in cœlo, cum Dominus ad iudicandum venerit.

Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Christum iudicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus, in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus, in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis.

Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam,
&

& sequere Jesum, & ibis in vitam æternam.

Præcessit ille bajulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce, ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter viues. Et si socius fueris pœnæ, socius eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet; & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris; & non inuenies altio rem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis.

Dispone & ordina omnia secundum tuum velle & videre, & non inuenies, nisi semper aliquid pati debere, aut spontè, aut invitè; & ita crucem

G 2 sem-

semper inuenies.

Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4. Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis; & quod amplius est, sæpè tibimetipsi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio vel solatio liberari seu alleviari poteris: sed donec Deus voluerit, oportet, ut sustineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione pati discas, & ut illi totaliter te subicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati.

Crux ergo semper parata est, & ubique te expectat.

Non potes effugere quocumque cucurreris: quia ubicumque fueris, teipsum tecum portas, & semper teipsum inuenies.

Con-

Converte te supra, converte te infra, converte te extra, converte te intrà; & in his omnibus inuenies crucem, & necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hîc non erit.

Si invitè portas, onus tibi facis, & teipsum magis gravis: & tamen oportet ut sustineas.

Si abjicis unam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forsitan gravio rem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit prætereire? Quis sanctorum in mundo sine cruce & tribulatione fuit?

Nec enim Jesus Christus Dominus noster una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu

G 3 vi-

vixit. Oportebat [ait] Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam.

Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi, crux fuit & martyr um: & tu tibi quæris requiem & gaudium?

Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati tribulationes; quia tota ista vita mortalis plena est miseriis, & circumsignata crucibus.

Et quantò altiùs quis in spiritu profecerit, tantò graviores sæpè cruces invenit: quia exilii sui pœna magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suæ crucis.

Nam dum spontè se illi subijcit, omne onus tribulationis

in

in fiduciam divinæ consolationis convertitur.

Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò spiritus ampliùs per internam gratiam roboratur.

Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adversitatis ob amorem conformitatis crucis Christi, ut non sine dolore & tribulatione esse vellet: quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura & graviora pro eo perferre potuerit.

Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest & agit in carne fragili; ut quod naturaliter semper abhorret & fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur & diligat.

9. Non est secundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare, & feruituti subijcere, honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despiciere & de-

G 4 spici

spici optare: adversa quæque cum damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad teipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, & subijcientur ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo, sicut bonus & fidelis servus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præpara te ad toleranda multa adversa & varia incommoda in hac misera vita; quia sic tecum erit, ubicumque fueris; & sic reverà invenies, ubicumque latuerit.

Oportet ita esse: & non est remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore, quàm

ut

ut patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, & partem cum eo habere desideras.

Consolationes Deo committe; faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit.

Tu verò pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes; quia non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo; tunc benè tecum esse æstima, quia iavenuisti paradysum in terra.

Quandiù pati grave tibi est, & fugere quæris; tandiù malè habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet citò meliùs, & pacem invenies.

G 5 Eri-

Etiam si raptus fueris usque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo: *Ego* (inquit Iesus) *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.*

Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere, & perpetuò illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati; quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi!

Nam patientiam omnes commendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiantur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quisque plus sibi moritur, tantò magis Deo

vi-

vivere incipit.

Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submiterit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quam multis consolationibus recreari; quia Christo similior esles, & omnibus Sanctis magis conformior.

Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri in multis suavitatibus & consolationibus, sed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius, & utilius saluti hominum, quam pati, fuisset, Christus utique verbo & exemplo ostendisset.

Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem

G 6

por-

portandam hortatur, & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.*

Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

FINIS LIB. II.

THQ.

THOMÆ A KEMPIS

CANONICI REGULARIS

Ordinis S. Augustini.

DE IMITATIONE
CHRISTI.

LIBER TERTIUS.

De interna consolatione.

AD LECTOREM.

Quia hic liber magna sui parte per modum colloquii inter Deum & hominem, seu Dominum & Servum, scriptus est, diligenter observandum lectori, ubi vices loquendi mutantur: alias vis verborum, & scopus pii scriptoris sæpè lectorem fugiet. Itaque nos distinctionis gratia litteras D. & S. idest, Dominus & Servus, apposuimus.
De-

De interna Cris̄ti locutione ad animam fidelem. Cap. I.

1. *Ud̄iam quid loquatur in me Dominus Deus.*

Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit: & de ore ejus consolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini susurri suscipiunt, & de mundi hujus susurrationibus, nihil advertunt.

Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti.

Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœlestia magis ac magis per quotidiana exercitia se student præparare.

Beati, qui Deo vacare gesti-

fiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt.

Animadvertite hæc ò anima mea, & claudite sensualitatis tuæ ostia, ut possis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus.

2. Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua.

Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia transitoria, & quære æterna.

Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, si fueris à Creatore deserta?

Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

Rogat, ut Deum intus sibi loquentem audiat. Cap. II.

SERVUS. **L**oquere Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum

sum ego, da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.

Inclina cor meum in verba oris tui; fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Israel ad Moysen; *Loquere tu nobis, & audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.*

Non sic Domine, non sic oro: sed magis cum Samuele propheta humiliter ac desideranter obsecro; *Loquere Domine, quia audit servus tuus.*

Non loquatur mihi Moyses aut aliquis ex Prophetis; sed tu potiùs loquere Domine Deus, inspirator & illuminator omnium Prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfectè imbuerè; illi autem sine te nihil proficiunt.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

Pulcherrimè dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt.

Litteras tradunt, sed tu sensum

sum aperis. Mysteria præ offerunt; sed tu referas intellectum signatorum.

Mandata edicunt, sed tu juvas ad perficiendum.

Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum.

Illi foris tantùm agunt, sed tu corda instruis, & illuminas.

Illi exterius rigant, sed tu fecunditatem donas.

Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus æterna veritas, ne forte moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, & intus non accensus.

Ne sit mihi ad iudicium verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non servatum.

Loquere igitur Domine, quia audit servus tuus: verba enim vitæ æternæ habes.

Loquere mihi ad qualem-

cumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem; tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda: & quod multi ea non ponderant.

Cap. III.

2. DOMINUS. **A**udi fili verba mea, verba suavissima, omnem Philosophorum & sapientium hujus mundi scientiam excedentia.

Verba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu pensanda.

Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

S. Et dixi: *Beatus quem tu erudieris Domine, & de lege sua*

sua docueris eum: ut mitiges ei à diebus malis, & non desoletur in terra.

2. D. Ego, inquit Dominus: docui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt, & duri.

Plures mundum libentius audiunt, quàm Deum: facilius sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia & parva, & servitur ei aviditate magna: ego promitto summa & æterna, torpescunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus servit & obedit, sicut mundo & dominis ejus servitur? *Eru- besce Sidon, ait mare.* Et si causam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur; pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro uno

uno numismate interdum turpiter litigatur: pro vana re, & parva promissione, die noctuque fatigari non timetur.

3. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inestimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubesce ergo serve piger & querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Equidem à spe sua nonnunquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo; si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit.

Ego remunerator sum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo

tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valdè necessaria.

Quod non intelligis, cum legis, cognosces in die visitationis.

Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego; unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.

Qui habet verba mea, & spernit ea, habet qui judicet eum in novissimo die.

5. S. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus servulus tuus, & abjectus vermiculus; multo pauperior & contemptibilior, quàm scio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo.

Tu solus bonus, justus & sanctus; tu omnia potes, omnia

nia præstas, omnia imple, solum peccatorem inanem relinquens.

Reminiscere miserationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

6. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à me; noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat *anima mea sicut terra sine aqua tibi*. Domine, doce me facere voluntatem tuam: doce me coram te dignè & humiliter conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognovisti, antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo.

De

Quod in veritate & humilitate coram Deo conversandum est. Cap. IV.

1. D. Fili, ambula coram me in veritate; & in simplicitate cordis tui quære me semper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurfibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine, Verum est, sicut dicis; ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & usque ad salutarem finem conserveat.

Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. D. Ego te docebo (ait Veritas)

tas

tas) quæ recta sunt, & placita coram me.

Cogita peccata tua cum displicentia magna & mœrore, & nunquam reputes te aliquid esse propter opera tua bona.

Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus.

Ex te semper ad nihil tendis: citò laboreris, citò vinceris, citò turbaris, citò dissolveris.

Non habes quidquam unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare: quia multò infirmior es, quàm vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est.

Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper

per

per tua maxima vilitas.

Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna.

Quidam non sincerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes.

Hi sapè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis adversante, labuntur.

4. Time judicium Dei, expavesce iram omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi; sed tuas iniquitates perferutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti.

Quidam solum portant suam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde.

H Sunt

Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inserviunt; & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena despiciere, & amare cœlestia; mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte desiderare.

De mirabili effectu divini amoris. Cap. V.

I. S. **B**ENEDICO te Pater cœlestis, Pater Domini mei Jesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, gratias tibi ago, qui me indignum omni consolatione, quandoque tua recreas consolatione.

Benedico te semper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu sancto paraclito, in sæcula

cula sæculorum.
Eja Domine Deus amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei: Tu spes mea & refugium meum, in die tribulationis mee.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; idèd necesse habeo à te confortari & consolari: propterea visita me sæpius, & instrue discipulis sanctis.

Libera me à passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus sanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. D. Magna res est amor, magnum omninò bonum, quod solum leve facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale.

Nam onus sine onere portat,
H 2 &

& omne amarum dulce ac sapiendam efficit.

Amor Jesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat.

Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus; ne internus ejus impediatur aspectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes sufflineat, aut per incommodum succumbat.

Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius nec melius in cœlo, & in terra; quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4. Amans volat, currit, & lætatur: liber est, & non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia

in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona.

Amor modum sapè nescit, sed super omnem modum fervescit.

Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet; de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur.

Valer igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non lassatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: sed sicut vivax flamma & ardens facula, sursum erumpit, securèque pertransit.

Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animæ,

nae, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6. S. Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quàm suave sit amare, & in amore liquefieri, & natari.

Teneam amore, vadens supra me, præ nimio fervore & stupore.

Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum: deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te plusquam me, nec me nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. D. Est amor velox, sincerus, pius, jucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum nunquam quærens.

Ubi enim seipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

Est amor circumspèctus, humilis & rectus: non mollis; non

non levis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus.

Est amor subjectus & obediens Prælati, sibi vilis & despectus, Deo devotus & gratificus, fidens & sperans semper in eo, etiam cum sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo desecti.

*De probatione veri amatoris.
Cap. VI*

1. D. **F**ILLI, non es adhuc fortis, & prudens amator.

S. Quare Domine?

H 4

D.

D. Quia propter modicam contrarietatem desicis à cæptis & nimis avidè consolationem quæris.

Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

2. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quam dantis amorem.

Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infra dilectum, omnia data ponit.

Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

Non est idèd totum perditam, si quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis senseris, quàm velles.

Affectus ille bonus, & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cœlestis: super quo non nimium in-

niten-

nitendum, quia vadit, & venit.

Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionesque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacunque materia ingestæ.

Forte serva propositum, & intentionem rectam ad Deum.

Nec est illusio, quòd aliquando in excessum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invitè magis pateris, quàm agis; & quamdiù displiceat & reniteris, meritum est, & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuarè: à Sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum utili re-

H 5

cor-

cordatione, à proprii cordis custodia; & à firmo proposito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit; ut tedium tibi faciat & horrorem: ut ab oratione revocet, & sacra lectione.

Displicet sibi humilis confessio, & (si posset) à Communionem cessare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Ipsi imputa, cum mala ingerit & immunda: Dicit illi:

Vade immunde spiritus, erubescere miser; valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem ullam, sed Jesus tecum erit tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus.

Malo mori, & omnem poenam subire, quam tibi consentire.

Tace & obmutescere, non audiam te amplius, licet plures mihi mo-

molaris molestias: *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo?*

Si consistant adversum me castra non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tanquam miles bonus; & si interdum ex fragilitate corrueris, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave à vana complacentia & superbia.

Propter hoc multi in errorem ducentur, & in cæcitatem penè incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem ruina hæc superborum, de se stultè præsumentium.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia. Cap. VII.

1. D. **F**ILI, utilius est tibi & securius, devotionis

H 6 gra-

gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tanquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius potest mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quam miser & inops esse soles sine gratia.

Nec est in eo tantum spiritualis vitæ profectus, cum consolationis habueris gratiam: sed cum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus subtractionem; ita quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex usu facienda, omnino dilabi permittas.

Sed sicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te est, facias; nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis quam sentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim sunt, qui cum non

non bene eis successerit, statim impatientes fiunt, aut desides.

Non enim semper est in potestate hominis via ejus, sed Dei est dare, & consolari, quando vult, & quantum vult & cui vult; sicut sibi placuerit, & non amplius.

Quidam in-anti, propter devotionis gratiam, seipso destruxerunt: quia plus agere voluerunt, quam potuerunt, non pensantes suæ parvitatæ mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quam rationis iudicium.

Et quia majora præsumperunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt.

Facti sunt inopes, & viles relictæ, qui in cælum posuerunt nidum sibi: ut humiliari & depauperati, discant non aliis suis volare, sed sub pennis meis sperare.

Qui adhuc novi sunt & imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, facilliter deci-

decipi possunt & elidi.

3. Quod si suum sentire magis sequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu non valuerint.

Rarò sibi ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius est, sapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quam magni scientiarum thesauri cum vana complacentia.

Melius est tibi minus habere, quam multum, unde posses superbire.

Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliviscens pristina inopiæ suæ, & casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam satis virtuosè sapit, qui tempore adversitatis & cuiusque gravitatis, nimis desperatè se gerit, & minus fidenter de me, quam oportet, recogitat ac sentit.

4. Qui

4. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, sæpè tempore belli nimis dejectus & formidolosus reperietur.

Si scires semper humilis & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum benè moderare, & regere, non incideres tam citò in periculum, & offensam.

Consilium bonum est, ut fervoris spiritu concepto, mediteris, quid futurum sit abscedente lumine.

Quod dum contigerit, cogita, & denuò lucem posse reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5. Utilior est sæpè talis probatio, quam si semper prospera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non sunt ex hoc exitimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat; vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu.

Sed si vera fuerit humilitate fun-

fundatus, & divina charitate repletus: si Dei honorem purè, & integrè semper quærat: si se ipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat, quam honorari.

De vili estimatione sui ipsius in oculis Dei. Cap. VIII.

1. S. **L**OQUAR ad Dominum meum, cum sim pulvis, & cinis? Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (sicut sum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æstimatio, quantulumcumque minima, in valle nihilæ meæ submergetur, & peribit in æternum.

Ibi

Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, & quò deveni: quia nihil sum, & nescivi.

Si mihi ipsi relinquo, ecce nihil & tota infirmitas: si autem subito me respexeris, statim fortis efficio, & novo repleor gaudio.

Et mirum valdè, quòd sic repente sublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis subveniens necessitatibus, à gravibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis.

Me siquidem male amando perdidisti, & te solùm quærendo, & pure amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi.

Quia tu, ò dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id quod audeo sperare, vel rogare.

3. Benedictus sis Deus meus: quia

quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquam cessat bene facere etiam ingratis, & longè à te averſis.

Convertete nos ad te, ut simus grati, humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.

Cap. IX.

1. D. **F**lli, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus & ultimus, ſi verè deſideras eſſe beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpiùs ad ſe ipſum & ad creaturas malè incurvatus.

Nam ſi teipſum in aliquo quaeris, ſtatim in te deficis, & areſcis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum, qui omnia dedi.

Sic

Sic ſingula confidera, ſicut ex ſummo bono manantia; & idè ad me, tanquam ad ſuam originem, cuncta ſunt reducenda.

2. Ex me puſillus & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt; & qui mihi ſpontè & liberè deſerviunt, gratiam pro gratia accipient.

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio; neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multipliciter impediatur & anguſtiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum rehabere volo, & cum magna diſtinctione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc

3. Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

Et ſi intraverit cœleſtis gratia & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires.

Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia *nemo bonus, niſi ſolus Deus*, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

Quòd ſpecto mundo, dulce eſt ſervire Deo.

Cap. X.

1. S. **N**unc iterum loquar, Domine, & non ſilebo: dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui eſt in excelſo.

O quàm magna multitudo dul-

dulcedinis tuæ Domine, quam abscondiſti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſervientibus?

Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

In hoc maximè oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non eſſem, feciſti me: & cum errarem longè à te, reduxiſti me, ut ſervirem tibi, & præcepiti, ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui quid dicam de te?

Quomodo potero tui obliſci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui, & perii?

Feciſti, ultra omnem ſpem, miſericordiam cum ſervo tuo, & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti.

Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicationis, ſæculo renuntient, & monaſti-

nallicam vitam assumant.

Nunquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur?

Non magnum mihi videri debet, servire tibi: sed hoc potius magnum mihi & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum dignaris in servum recipere, & dilectis servis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & unde tibi servio.

Vernuntamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi.

Ecce, cælum & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præstò sunt, & faciunt quotidie quæcumque mandasti.

Et hoc parum est, quin etiam Angelos in ministerium hominis ordinasti.

Transcendit autem hæc omnia, quia tu ipse homini servire dignatus es, & teipsum datum ei promisisti.

4. Quid

4. Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ!

Utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem!

Verè tu es dignus omni servitio, omni honore, & laude æterna.

Verè Dominus meus es, & ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire.

Sic volo, sic desidero: & quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, & magna gloria, tibi servire, & omnia propter te contemnere.

Habebunt enim gratiam magnam, qui spontè se subjecerint tuæ sanctissimæ servituti.

Invenient suavissimam Spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Con-

Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingredientem viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata & jucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber & sanctus!

O sacer status religiosi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum, & semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur sine fine mansurum!

Quod desideria cordis examinanda sunt & moderanda.

Cap. XI.

1. D. **F**ili, oportet te adhuc multa addiscere, quæ negdum benè didicisti.

S.

S. Quæ sunt hæc, Domine?

D. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum: & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Desideria te sæpè accendunt, & vehementer impellunt; sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego sum in causa, benè contentus eris, quomocumque ordinavero: si autem de proprio quæstu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit & gravat.

2. Cave ergo, ne nimium in-nitaris super desiderio præconcepto, me non consulto: ne fortè postea pæniteat, aut displiceat, quod primò placuit, & quasi pro meliore zelasti.

Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refrenatio-

l

ne

ne uti, etiam in bonis studiis & desiderijs; ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne alijs per indisciplinationem, scandalum generes; vel etiam per resententiam aliorum, subito turberis, & corruas.

3. Interdum verò oportet violentia uti, & viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere, quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, ut subiecta sit, etiam nolens, spiritui.

Et tandiu castigari debet, & cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

De informatione patientia, & luctamine adversus concupiscentias. Cap. XII.

I. S. **D**omine Deus, ut video, patientia est mihi valde necessaria; multa enim
in

in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercunque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore vita mea.

D. Ita est, fili: Sed volo te non talem querere pacem, qua tentationibus careat, aut contraria non sentiat.

Sed tunc etiam aestimare te pacem invenisse, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te non posse multa pati; quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii?

De duobus malis minus est semper eligendum.

Ut ergo aeterna futura supplicia possis evadere, mala praesentia studeas pro Deo aequanimiter tolerare.

An putas, quod homines saeculi hujus nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiam si delicatissimos quaesieris.

S. Sed habent multas delectationes, & proprias sequuntur vo-

luntates.

Iuntates: idèdque parum ponderant suas tribulationes.

3. D. Esto, ita sit, ut habeant quiddid voluerint: sed quandiu putas durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in saeculo, & nulla erit recordatio praetitorum gaudiorum.

Sed & cum adhuc vivant, non sine amaritudine, & taedio ac timore, in eis quiescant.

Ex eadem nanque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris poenam frequenter recipiunt. Iustè illis fit, ut, quia inordinatè delectationes quaerunt & sequuntur, non sine confusione & amaritudine eas expleant.

4. O quam breves, quam falsa, quam inordinatè & turpes omnes sunt!

Veruntamen praebrietate & caecitate non intelligunt: sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitae delecta-

lectamentum, mortem animarum incurrunt.

Tu, ergo fili post concupiscentias tuas non eas, & a voluntate tua avertere. [Eccl. 18.] Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. [Psal. 36.]

5. Etenim si veraciter vis delectari, & abundantius a me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infirmarum delectationum erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio.

Et quanto te plus ab omnium creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suaviores & potentiores consolationes invenies.

Sed primò, non sine quadam tristitia & labore certaminis ad has pertinges.

Obsistet inolita consuetudo: sed meliori consuetudine devinctetur.

Remurmurabit caro: sed fervore spiritus frenabitur.

Instigabit & exacerbabit te

1 3 ser-

serpens antiquus : sed oratione fugabitur ; insuper & labore utili aditus ei magnus obstruetur .

*De obedientia humilis subditi ,
ad exemplum JESU Christi
Cap. XIII.*

I. D. **F**ili, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia ; & qui querit habere privata, amittit communia .

Qui non libenter & sponte suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfecte sibi obedit, sed sæpè recalcitrat & remurmurat .

Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subjugare .

Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus .

Non est molestior & peior animæ hostis, quam tu ipse tibi,
non

non benè concordans spiritui .

Oportet omninò verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prevalere adversus carnem & sanguinem .

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideò plenè te resignare aliorum voluntati trepidas .

Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es & nihil, propter Deum te homini subdis ; quando ego Omnipotens & Altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te subjeci ?

Factus sum omnium humillimus & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceret .

Disce obtemperare pulvis . Disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incurvare .

Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subjectionem te dare .

Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere : sed ita subiectam & parvulum te exhibe .

I 4 hibe .

hibe, ut omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare . Quid habes homo inanis conqueri ?

Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti ?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo : ut cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres .

Et ut ad veram subjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres .

De occultis Dei judiciis considerandis, ne extolamur in bonis. Cap. XIV.

I. S. **I**ntonas super me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expavescit anima mea valde .

Sto

Sto attonitus, & considero, quia cœli non sunt mundi in conspectu tuo .

Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti ; quid fiet de me ?

Ceciderunt stellæ de cœlo, & ego pulvis quid præsumo ?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima : & qui comedebant panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorum .

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Dñe, subtrahas .

Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas .

Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas .

Nulla secura castitas, si eam non protegas .

Nulla propria prodest custodia, si non adit tua sacra vigilantia .

Nam relicti, mergimur & perimus ; visitati verò erigimur & vivimus .

I 5 Inſta-

Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur.

3. O quàm humiliter & abjectè mihi de me ipso sentiendum est! quàm nihil pendendum, si quid boni videar habere!

O quàm profunde submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me esse invenio, quàm nihil & nihil!

O pondus immensum! ò pelagus intranquabile: ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil!

Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Absorpta est omnis gloriatio vana, in profunditate iudiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo?

Nunquid gloriabitur lutum contra formantem se? (Is. 29.)

Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus cor in veritate sub-

subjectum est Deo?

Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit.

Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum sonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in aeternum.* [*Psalm. 116.*]

Qualiter standum sit, ac dicendum, in omni re desiderabili. Cap. XV.

1. D. **F**ili, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, si mihi videris expedire, & utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed si mihi nocivum fore cogno-

I 6 gno-

gnoveris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium.

Non enim omne desiderium est à Spiritu sancto; etiam si homini videatur rectum & bonum.

Difficile est pro vero iudicare, utrum spiritus bonus, an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud; an etiam ex proprio movearis spiritu.

Multi in fine sunt decepti, qui prius bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei, & cordis humilitate desiderandum est & petendum, quidquid desiderabile menti occurrit: maximèque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum:

Domine, tu scis qualiter melius est: fiat hoc vel illud, sicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis,

vis, & quando vis.

Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.

In manu tua sum, gyra & reverla me per circuitum.

En servus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi: utinam dignè & perfectè!

3. Concede mihi benignissime Jesu gratiam tuam, ut mecum sit, & mecum laboret, mecumque usque in finem perseveret.

Da mihi hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acceptum est, & charius placet.

Tua voluntas, mea sit: & mea voluntas tuam semper sequatur, & optimè ei concordet.

Sit mihi unum velle & nolle tecum: nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis & non vis.

Da

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc sæculo.

Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu sola requies: extra te dura sunt omnia, & inquieta. *In hac pace in idipsum*: hoc est, in te uno summo æterno bono, *dormiam, & requiescam*. Amen.

Quod verum solatium in solo Deo est quarendum.
Cap. XVI.

I. **Q**uidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non hic expecto, sed in posterum.

Quod si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus deliciis frui possem, certum est, quod diu durare non possent.

Unde non poteris anima mea
ple-

plenè consolari, nec perfectè recreari, nisi in Deo consolatore pauperum, ac susceptore humilium.

Expecta modicum anima mea, expecta divinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo.

Si nimis inordinate ista appetis præsentia, perdes æterna & cœlestia.

Sint temporalia in usu, æterna in desiderio.

Non potes aliquo bono temporali fatiari, quia ad hæc fruenta non es creata.

2. Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix & beata: sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas consistit.

Non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus; sed qualetm expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundi corde, quorum conversatio est
in

in cœlis.

Vanum est, & breve omne humanum solatium.

Beatum & verum solatium, quod intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine Jesu in omni loco & tempore.

Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio.

Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & iusta probatio pro summo solatio.

Non enim in perpetuum irascaris, neque in æternum comminaboris.

Quod omnis sollicitudo in Deo statuenda sit. Cap. XVII.

I. D. **F**ili, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expedit tibi.

Tu cogitas sicut homo: tu
sen-

sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

S. Domine, verum est quod dicis. Major est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere possum pro me.

Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te.

Domine, dummodò voluntas mea recta, & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit.

Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribu- lari, sis æquè semper benedictus.

D. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare.

Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum.

Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & dives.

3. S. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me.

Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, latum & triste suscipere, & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum.

Dummodò in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

Quòd temporales miseriae, exemplo Christi, æquanimiter sunt ferendæ.
Cap. XVIII.

1. D. **F**ili, ego descendi de cœlo pro tua salute: suscepi tuas misérias, non ne-

necessitate, sed charitate trahente: ut patientiam disceres, & temporales misérias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortus mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui: confusiones & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. S. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum est, ut ego miserrimus peccator, secundum voluntatem tuam patienter me sustineam; & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem.

Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valde me-

meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior & clarior.

Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cum porta cœli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant.

Sed neque qui tunc iusti erant & salvandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cœleste regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere!

Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra.

Nisi tu nos præcessisses & doxississes, quis sequi curaret?
Heu,

Heu, quanti longè retròque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent!

Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: quid heret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur. Cap. XIX.

1. D. **Q**uid est quod loqueris, fili? Cessà conqueri, considerata mea & aliorum Sanctorum Passione.

Nondum usque ad sanguinem restitisti.

Parum est quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.

Oportet te igitur aliorum gravio-

viora ad mentem reducere, ut leuius feras tua minima.

Et si tibi minima non videntur, vide, ne & hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva, sive magna sint, itude cuncta patienter sustinere.

2. Quamto melius ad patientem te disponis, tanto sapientius agis, & amplius promeris: feres quoque leuius, animo & uti ad hoc non segnitè paratis.

Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiusmodi mihi patienda sunt: grave enim intulit damnum, & impropèrat mihi, quæ nunquam cogitaveram; sed ab alio libenter patiar, & sicut patientia videro.

Inspiciens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit; sed magis personas, & offensas sibi illatas perpendit.

Non

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit, à quo homine, utrum à Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum à bono & sancto viro, vel à perverso & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcunque & quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat.

Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam.

Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recusas coronari.

Si

Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter.

Sine labore, non tenditur ad requiem, nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

S. Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam.

Tu scis, quod modicum possum pati, & quod citò dejicior, levi exurgente adversitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te, valdè salubre est animæ meæ.

De confessione propria infirmitatis & hujus vite miseris. Cap. XX.

1. S. **C**onfitebor adversum me injustitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam.

Sæpè parva res est, quæ me dejicit & contristat.

Pro-

Propono me fortiter actuum; sed cum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit.

Valdè vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantum tutum, cum non sentio, invenio me nonnunquam penè leviatum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam & fragilitatem: tibi undique notam.

Miserere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaeam dejectus usquequaque.

Hoc est, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit: quod tam labilis sum, & infirmus ad resistendum passionibus.

Et si non omninò ad confessionem, tamen mihi etiam nolesta & gravis est earum inectatio, & lædet valdè sic quotidie vivere in lite.

K

Ex

Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea; quia multò faciliùs irruunt abominandæ semper phantasiæ, quàm discedunt.

3. Utinam, fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem & dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit.

Robora me cœlesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plenè subacta, prævaleat dominari: adversus quam certare oportebit, quandiù spiratur in hac vita miserrima.

Heu qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulationes & miseriæ, ubi plena laqueis & hostibus sunt omnia!

Nam una tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed & priore adhuc durante consistu, alii plures superveniunt, & insperatè.

4. Et quomodo potest amari

vi-

vita, tantas habens amaritudines, tot subjecta calamitatibus & miseriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & pestes?

Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax sit & vanus; nec tamen facilè relinquitur, quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ; sed pœnæ ac miseriæ justè sequentes ea, odium mundi pariunt & tedium.

5. Sed vincit (proh dolor!) delectatio prava mentem mundo deditam, & esse sub sensibus deliciis reputat, quia Dei suavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustavit.

K 2

Qui

Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant, & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

Quòd in Deo super omnia bona & dona requiescendum est. Cap. XXI.

1. S. Super omnia, & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse est Sanctorum æterna requies.

Da mihi, dulcissime & amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere, super omnem salutem & pulchritudinem, super omnem gloriam & honorem, super omnem potentiam & dignitatem, super omnem scientiam & subtilitatem, super omnes divitias & artes,

su-

super omnem lætitiã & exultationem, super omnem famam & laudem, super omnem suavitatem & consolationem, super omnem spem & promissionem, super omne meritum & desiderium.

Super omnia dona & munerã, quæ potes dare & infundere, super omne gaudium & jubilationem, quam potest mens capere & sentire.

Denique super Angelos, & Archangelos, & super omnem exercitum cœli, super omnia visibilia & invisibilia, & super omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es, tu solus altissimus, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus & plenissimus, tu solus suavissimus & solatiofissimus.

Tu solus pulcherrimus & amantissimus, tu solus nobilissimus & gloriosissimus super

K 3

om-

omnia, in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper fuerunt, & erunt.

Atque idèdè minus est & insufficientis, quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revelas, vel promittis, te non viso, nec plenè adeptò.

Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3. O mi dilectissime sponse Jesu Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ; quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pausandum in te?

O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quàm suavis es Domine Deus meus?

Quando ad plenum me recolligam in te; ut præ amore tuo, non sentiam me: sed te solum, supra omnem sensum

✱

& modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant, contristant, & obnubilant; sæpius impediunt & ditrahunt, alliciunt & implicunt, ne liberum habeam accessum ad te, & ne jucundis fruam amplexibus, præsto semper beatis spiritibus.

Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4. O Jesu splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ; apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi.

Usquequò tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia.

K 4

Ve-

Veni, veni; quia sine te, nulla erit læta dies aut hora; quia tu læticia mea: sine te, vacua est mensa mea.

Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus; donec luce præsentis tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amabilem demonstras.

5. Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, ipes mea, salus æterna.

Non reticebo, nec deprecari cessabo; donec gratia tua revertatur, mihi que tu intus loquaris.

D. Ecce adsum. Ecce ego ad te, quia invocasti me. Lacrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te.

6. S. Et dixi; Domine, vocavi te, & desideravi frui te,

pa-

paratus omnia respicere propter te.

Tu enim prior excitasti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundum multitudinem misericordiæ tuæ.

Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valdè ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis?

Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus cæli & terræ.

Sunt opera tua bona valdè, judicia vera, & providentia tua reguntur universa.

Laus ergo tibi & gloria, ò Patris Sapientia; te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

K 5

De

*De recordatione multiplicium
beneficiorum Dei.*

Cap. XXII.

1. S. **A**peri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare.

Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali, quam in speciali, memorari; ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre.

Verùm scio & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere.

Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis; & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quacumque exterius vel interius, natu-

tu-

turaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficium, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus.

Et si alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt: & sine te nec minimum potest haberi.

Ille, qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare: quia ille major, & melior, qui sibi minus adscribit, & in regratiando humilior est, atque devotior.

Et qui omnibus viliores se existimat, & indigniores se iudicat, aptior est ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere; sed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, sine per-

K 6

fo-

sonarum acceptione, tua munera largiris.

Omnia ex te, & idè in omnibus es laudandus.

Tu scis, quid unicuique donari expediat: & cur iste minus, & ille amplius habeat, non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius & secundum homines laus & gloria apparet: ita ut considerata quis paupertate & vilitate personæ suæ, non modo gravitatem aut tristitiam vel dejectionem inde concipiat, sed potius consolationem, & hilaritatem magnam; quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo despectos; tibi elegisti in familiares & domesticos.

Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti.

Fu-

Fuerunt tamen sine quærela conversati in mundo, tam humiles & simplices, sine omni malitia & dolo, ut etiam patè contumelias gauderent pro nomine tuo; & quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ.

De qua tantum contentari debet & consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus.

Et ita pacificus & contentus in novissimo, sicut in loco primo; atque ita libenter despicibilis & abjectus, nullius quoque nominis, & famæ, sicut cæteris honorabilior & major in mundo.

Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet: & plus eum consolari, ma-

na-

magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data vel danda.

*De quatuor magnam importan-
tibus pacem. Cap. XXIII.*

I. D. **F**ili, nunc docebo te
viam pacis, & veræ
libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis,
quia hoc mihi gratum est audire.

D. Stude, fili, alterius potius
facere voluntatem, quàm tuam.

Elige semper minus, quàm
plus habere.

Quære semper inferiorem lo-
cum, & omnibus subesse.

Opta semper & ora, ut vo-
luntas Dei integrè in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur
fines pacis & quietis.

2. S. Domine, sermo tuus iste
brevis, multum in se continet
perfectionis.

Parvus est dictu, sed plenus
sensu, & uber in fructu.

Nam si posset à me fideliter
custodiri, non deberet tam fa-
cilis

eilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum
sentio & gravatum, ab hac do-
ctrina me recessisse invenio.

Sed tu qui omnia potes, &
animæ profectum semper diligis,
adauge maiorem gratiam: ut
possim tuum complere fermo-
nem, & meam perficere salutem.

3. *Domine Deus meus, ne elon-
geris à me: Deus meus in auxi-
lium meum respice;* quoniam
insurrexerunt in me variæ cogi-
tationes, & timores magni, af-
fligentes animam meam.

Quomodo pertransibo illæ-
sus? quomodo perfringam eas?

D. Ego, inquit: ante te ibo,
& gloriosos terræ humiliabo.

Aperiam Januas carceris, &
arcana secretorum revelabo tibi.

S. Fac Domine, ut loqueris;
& fugiant à facie tua omnes ini-
quæ cogitationes.

Hæc spes, & unica consolatio
mea, ad te in omni tribulatione
mea confugere, tibi confidere,
te

te ex intimo invocare, & pa-
tienter consolationem tuam ex-
pectare.

4. Clarifica me, Jesu bone,
claritate interni luminis: & educ
de habitaculo cordis mei tene-
bras universas.

Cohibe evagationes multas,
& vim facientes elide tentatio-
nes.

Pugna fortiter pro me, & ex-
gugna malas bestias, concupi-
scentias dico illecebrosas, ut fiat
pax in virtute tua, & abundan-
tia laudis tue resonet in aula san-
cta, hoc est in conscientia pura.

Impera ventis & tempestati-
bus: dic mari: Quiesce, &
Aquiloni: Ne flaveris; & erit
tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuam & veri-
tatem, ut luceant super terram:
quia terra sum inanis & vacua,
donec illumines me.

Esfunde gratiam desuper: per-
funde cor meum in rore cœlesti:
ministra devotionis aquas, ad

ir-

irrigandam faciem terræ, ad
producendum fructum bonum,
& optimum.

Eleva mentem pressam mole
peccatorum, & ad cœlestia to-
tum desiderium meum suspen-
de: ut gustata suavitate supernæ
felicitatis, pigeat de terrenis co-
gitare.

6. Rape me, & eripe ab omni
creaturarum indurabili consola-
tione: quia nulla res creata ap-
petitum meum valet plenariè
quietare, & consolari.

Junge me tibi, inseparabili di-
lectionis vinculo: quoniam tu
solus sufficis amanti, & absque
te frivola sunt universa.

*De evitatione curiose inquisi-
tionis super alterius vita.*

Cap. XXIV.

I. D. **F**ili, noli esse curiosus,
nec vagas geras solici-
tudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu

mo

me sequere.

Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic & sic agat vel loquatur?

Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicat?

Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit.

Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Ista enim generant distractiones

nes & magnas in corde obscuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares, & ostium cordis mihi aperires.

Esto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.
Cap. XXV.

1. D. Fili, ego locutus sum: *Pacem relinquo vobis: Pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea, cum humilibus & mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia.

Si me audieris, & vocem meam secutus fueris, poteris mul-

multa pace frui.

S. Quid igitur faciam?

D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras.

Sed & de aliorum dictis vel factis nil temerè judices, nec cum rebus tibi non commissis te implices; & poterit fieri, ut parum vel raro turberis.

2. Nunquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis.

Non ergo æstimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem: nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum.

Neque tunc aliquid magni te

reputes, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine; quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus & perfectio hominis.

3. S. In quo ergo, Domine?

D. in offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non quærendo quæ tua sunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate.

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permanens, inter prospera & contraria, omnia æqua lance pensando.

Si fueris tam fortis, & longanimus in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc tanta pati non deberes.

Sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, & sanctum laudaveris; tunc in vera & recta via

via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quod rursus in júbilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quod tunc abundantia pacis perfrueris; secundum possibilitatem tui incolatus.

De eminentia libera mentis, quam supplex oratio magis meretur, quam lectio.

Cap. XXVI.

x. S. **D**omine, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cœlestium animum relaxare; & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis, ne

VO-

voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne moleitiis fractus dejiciar.

Non dico, ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseris, quæ animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant, & retardant; ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem: & ad se, intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis, malè allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non vincat caro & sanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me supplantet diabolus, & astutia illius.

Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi.

Da

Da pro omnibus mundi consolationibus suavissimam spiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa.

Tribue talibus fomentis temperatè uti, non desiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet; nam aliàs caro adversus spiritum insolesceret.

Inter hæc, quæso, manus tuæ me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

Quod privatus amor à summo bono maximè retardat.

Cap. XXVII.

7. D. **F**ili, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui

tui ipsius esse.

Scito, quod amor tui ipsius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi.

Secundùm amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret.

Si fuerit amor tuus parvus, simplex & benè ordinatus, eris sine captivitate rerum.

Noli concupiscere, quod non licet habere: noli habere, quod te potest impedire, & libertate interiori privare.

Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committis, cum omnibus, quæ desiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc, vel illud, & volueris esse ibi, vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum;

L

nun-

numquam eris in quietudine, nec liber à sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui aduersetur.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius: sed potius contempta, & decisa ex corde radicatus.

Quod non tantum de censu æris & divitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeant cum mundo.

Munit parum locus, si deest spiritus fervoris: nec diu stabit pax illa quæsitâ forinsecus, si vacat à verò fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare.

Nam occasione orta & accepta, invenies quod fugisti, & amplius.

4. Confirma me Deus, per gratiam sancti Spiritus.

Da virtutem corroborari in

31-

interiori homine, & cor meum ab omni inutili sollicitudine & angore evacuarè, nec variis desideriiis trahi cujuscumque rei, vilis aut pretiosa: sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis transiturum.

Quia nihil permanens sub sole, ubi omnia vanitas, & afflictio spiritus. O quam sapiens, qui ita considerat!

5. Da mihi Domine cœlestem sapientiam, ut discam te super omnia quærere & invenire, super omnia sapere & diligere: & cætera, secundum ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduersantem.

Quia hæc magna sapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sireni: sic enim incepta pergitur via securè.

L 2

Con-

Contra linguas obrectatorum.

Cap. XXVIII.

1. D. **F**lli, non ægrè feras, si quidam de te malè senserint, & dixerint, quod non libenter audias.

Tu deteriora de teipso sentire debes, & neminem infirmiorè te credere.

Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba.

Est non parva prudentia, silere in tempore malo, & introrsus ad me converti, nec humano iudicio disturbari.

2. Non sit pax tua in ore hominum: sive enim benè, sive malè interpretati fuerint, non es idèo alter homo. Ubi est vera pax, & vera gloria? Nonnè in me?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace.

Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo

do

do cordis, & distractio sensuum.

Qualiter instante tribulatione, Deus invocandus & benedicendus. Cap. XXIX.

1. **S**It nomen tuum, Domine benedictum in sæcula: quia voluisti hanc tentationem, & tribulationem venire super me.

Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Domine, modò sum in tribulatione, & non est cordi meo benè, sed multum vexor à præsentis passionè.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valdè humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat tibi, Domine

L 3

ut

ut eruas me : nam ego pauper quid agere possum, & quò ibo sine te?

Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me, Deus meas, & non timebo quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & gravari.

Oportet utique, ut sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat!

Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitus succumbam; quemadmodum & prius sapius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea.

Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilius est hæc mutatio dexteræ Excelsi.

De

De divino petendo auxilio, & confidentiâ recuperanda gratiâ. Cap. XXX.

3. D. **F**illi, ego Dominus confortans in die tribulationis.

Venias ad me, cùm tibi non fuerit benè.

Hoc est, quod maximè consolationem impedit cœlestem, quia tardiùs te convertis ad orationem.

Nam antequam me intentè roges, multa interim solatia quaeris, & recreas te in externis.

Iddèque fit, ut parùm omnino profint, donec advertas, quia ego sum qui eruo sperantes in me: nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durable remedium.

Sed jam resumpto spiritu post tempestatem, reconvalesce in luce miserationum mearum: quia prope sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non so-

L 4 lùm

lùm integrè, sed & abundanter & cumulatè.

2. Nunquid mihi quidquam est difficile; aut ero similis dicenti, & non facienti?

Ubi est fides tua? Sta firmiter, & perseveranter.

Esto longanimis, & vir fortis; veniet tibi consolatio in tempore suo.

Expecta me, expecta: veniam, & curabo te.

Tentatio est, quæ te vexat; & formido vana, quæ te exterrit.

Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? Sufficit diei malitia sua.

Vanum est & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam evenient.

3. Sed humanum est, hujusmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici.

Ipse enim non curat, utrùm

ve-

veris an falsis illudat & decipiat; utrùm præsentium amore, aut futurorum formidine, prosterнат.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet.

Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum à me, sæpè sum propinquior.

Quando tu æstimas penè totum perditum, tunc sæpè majus merendi instat lucrum,

Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare secundum præsens sentire, nec sic gravitati alicui, undecumque venienti; inhærere, & accipere, tanquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam operatam subtraxerim consolationem; sic enim transi-

L 5 tur

tur ad regnum cœlorum.

Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & cæteris servis meis, ut exercitemini adversis, quam si cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes absconditas: quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris: ne fortè eleveris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo, quod non es.

Quod dedi, auferre possum: & restituere, cum mihi placuerit.

5. Cum dederò, meum est: cum retraxero, tuum non tuli: quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectum.

Si tibi immisero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego citò sublevare possum, & omne onus in gaudium transmutare.

Veruntamea justus sum, & recommendabilis multum, cum
sic

sic facio tecum.

6. Si rectè sapias, & in veritate aspicias, nunquam debes propter adversa tam dejectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere.

Imò hoc unicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis: quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina: non ad honores, sed ad despectiones: non ad otium, sed ad labores: non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

De neglectu omnis creaturæ, et Creator possit inveniri.
Cap. XXXI.

1. S. **D**omine mi, benè indigeo adhuc major
L 6 gra-

gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

Nam, quandiù res aliqua me retinet, non possum liberè ad te volare.

Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?*

Quid simplici oculo quietus? Et quid liberius, nil desiderante in terris?

Oportet igitur omnem supertransire creaturam, & seipsum perfectè deserere, ac in excessu mentis stare, & videre, te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis.

Ideò enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à perituris, & creaturis ad plenum sequestrare.

a. Ad hoc magna requiritur gra-

gratia, quæ animam levet, & supra semetipsam rapiat.

Et nisi homo sit in spiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magnè ponderis.

Diù parvus erit, & infra jacebit; qui aliquid magnum æstimat, nisi solum unum, immensum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non est, nihil est, & pro nihilo computari debet.

Est magna differentia, sapientia illuminati & devoti viri, & scientia litterati atque studiosi clerici.

Multò melior est illa doctrina, quæ desursum ex divina influenza manat; quam quæ laboriosè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quæ ad eam requiruntur, non student

dent exercere.

Est magnum impedimentum, quia in signis, & sensibilibus rebus statur, & parum de perfecta mortificatione habetur.

Nescio quid est, quo spiritu ducimur, & quid prætendimus, qui spirituales dici videmur; quoddam tantum laborem, & ampliore sollicitudinem, pro transitorio, & vilibus rebus agimus, & de interioribus nostris vix raro, plenè recollectis sensibus, cogitamus.

4. Proh dolor, statim postmodum am recollectionem foras eramus: nec opera nostra, distri^{ta} examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus nostri, non attendimus: & quàm impura sint omnia, non deploramus.

Omnis quippe caro corruerat viam suam, & idè sequatur diluvium magnum.

Cum ergo interior affectus

no-

noster multum corruptus sit, necesse est, ut actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur; sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè pensatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur: quàm pauper sit spiritu, quàm patiens, & mitis, quàm devotus, & interius, à multis tacetur.

Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit.

Illa frequenter fallitur; ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

De

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.

Cap. XXXII.

a. D. **F**ili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges teipsum.

Compediti sunt omnes proprietarii, & sui ipsius amatores, cupidi, & curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi, sed hoc sæpè fingentes & componentes, quod non stabit.

Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum.

Tene breve & consummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia; relinque cupidinem, & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: & cum impleveris, intelliges omnia.

2. S. Domine, hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi

in-

includitur omnis perfectio Religiosorum.

D. Fili, non debes averſi, nec statim deſici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare.

Utinam sic tecum esset, & ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum purè stares, & ejus quem tibi præposui Patris; tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua cum gaudio & pace transiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaveris, non acquies quod postulas.

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id est, cœlestem sapientiam, omnia infima conculcantem.

Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

Dixi

8. Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis & altis, in rebus humanis.

Nam valdè vilis & parva, ac penè oblivioni tradita videtur, vera cœlestis sapientia; non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, sed vita longè dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita, & multis abscondita.

De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

Cap. XXXIII.

1. D. **F**lli, noli credere affectui tuo: qui nunc est, citò mutabitur in aliud.

Quandiu vixeris, mutabilitati subjectus es, etiam nolens: ut modò lætus, modò tristis, modò pacatus, modò turbatus; nunc devotus, nunc indevotus, nunc studiosus, nunc accedio-

cediosus, nunc gravis, nunc levius inveniari.

Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & benè doctus in spiritu: non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis; sed ut tota intentio mentis ejus, ad debitum, & optatum proficiat finem.

Nam sic poterit unus, & idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me imprætermisè directo.

2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò constantius inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & rarò totus liber quis invenitur à navo propriæ acquisitionis.

Sic Judæi olim venerant in
Be-

Bethaniam ad Martham & Mariam; non propter Jesum tantum, sed & ut Lazarum viderent.

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

Quòd amanti sapit Deus super omnia & in omnibus.

Cap. XXXIV.

1. S. **E**cce Deus meus, & omnia. Quid volo ampliùs, & quid felicius desiderare possum?

O sapidum, & dulce verbum! sed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo sunt.

Deus meus, & omnia. Intelligenti satis dictum est: & sæpè repetere, jucundum est amanti.

Te siquidem præsentem, jucunda sunt omnia: te autem ab-

absente, fastidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiâque festivam.

Tu facis benè sentire de omnibus, & in omnibus te laudare; nec potest aliquid sine te diù placere; sed si debet gratum esse & benè sapere, oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet?

Et cui tu non sapis, quid ei ad jucunditatem esse poterit?

Sed deficiunt in sapientiâ tuâ mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur.

Istis

Istis sapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui Conditoris.

Dissimilis tamen & multum dissimilis sapor Creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi, penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lactifica, clarifica, & vivifica spiritum meum cum suis potentiis, ad inhærendum tibi jubilosis excessibus.

O quando veniet hæc beata, & desiderabilis hora, ut tua me facies præsentia, & sis mihi omnia in omnibus!

Quandiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc (prohi dolor!) vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est

per-

perfectè mortuus.

Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

4. Sed tu, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me.

Dissipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Ostende, quæso, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

Quod non est securitas à temptatione in hac vita.

Cap. XXXV.

1. D. **F**ili, nunquam securus es in hac vita; sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.

In-

Inter hostes versaris, & à dextris & à sinistris impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere.

Insuper, si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversus objecta.

Nam victi datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, sed in cœlis; non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo.

Pro

Pro amore Dei debes omninè libenter subire, labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones, & despectiones.

Hæc juvant ad virtutem, hæc probant Christi tyronem, hæc fabricant cœlestem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro transitoria confusione.

3. Putas tu, quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales?

Sancti mei non semper habuerunt tales, sed multas gravitates, & tentationes varias, magnasque desolationes.

Sed patienter sustinuerunt se in omnibus, & magis confisi sunt Deo, quàm sibi: scientes, quia non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futu-

M

raro

nam gloriam promerendam.
(*Roman. 8.*)

Vis tu statim habere, quod multi post multas lacrymas, & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noti diffidere, noli discedere: sed corpus & animam expone constanter pro gloria Dei.

Ego reddam plenissimè; ego tecum ero in omni tribulatione.

Contra vana hominum iudicia.
Cap. XXXVI.

Fili, iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, ubi te conscientia pium reddit & infontem.

Bonum est & beatum taliter pati; nec hoc erit grave humiliter cordi, & Deo magis quam sibi ipsi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideo

ideo parva fides est adhibenda.

Sed & omnibus satis esse, non est possibile.

Et si Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die iudicatus fuerit.

2. Egredere satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando iudicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit.

Ideo totum Deo commisit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium: atque pro libitu suo quæque iactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet.

M 2 De

Deum time, & hominum terrores non expavesces.

Quid potest aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potius nocet, quàm tibi: nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille.

Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis.

Quòd si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potius respicere in cælum, qui potens sum eripere ab omni confusione & injuria, & unicuique reddere secundum opera sua.

De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem. Cap. XXXVII.

D. Fili, relinque te, & invenies me.

Sta

Sta sine electione, & omni proprietate, & lucraberis semper.

Nam & adjicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

S. Domine quoties me resignabo, & in quibus me reliquam?

D. Semper, & omni hora: sicut in parvo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus; nisi fueris ab omni propria voluntate intus & foris spoliatus?

Quantò celerius hoc agis, tantò melius habebis: & quanto plenius & sincerius, tanto mihi plus placebis, & amplius lucraberis.

2. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione; non enim plenè Deo confidunt, ideo sibi providere satagunt.

Quidam etiam prius totum se

M 3

se

se offerunt, sed postea tentatione pulsati, ad propria redeunt; idem minime in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundae familiaritatis meae gratiam non pertingent; nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione prius facta: sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi sapissimè, & nunc iterum dico: Relinque te, resigna te, & frueris magna interna pace.

Da totum pro toto; nil exquire, nil repete; sta pure & inhaesitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebrae non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: ut ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, & mihi aeternaliter vivere.

Tunc

Tunc deficient omnes vanae phantasiae, & conturbationes iniquae, & curae superfluae.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

*De bono regimine in externis,
& recursu ad Deum in
periculis.*

Cap. XXXVIII.

1. D. **F**ili, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis iustus liber & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis.

Ut sis dominus actionum tuarum & rector, non servus, nec emptitius.

Sed magis exemptus verusque Hebraeus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei.

Qui stant super praesentia, & speculantur aeterna.

M 4

Qui

Qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextero caelestia.

Quos temporalia non trahunt ad inharendum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviendum, prout ordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice, qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita; sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum, ad consulendum Dominum: audies nonnunquam divinum responsum, & redibis instructus de multis praesentibus & futuris.

Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quaestionibus solvendis, fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum sublevandis.

Sic & tu confugere debes in cor-

cordis tui secretarium, divinum intentius implorando suffragium.

Propterea namque Josue & filii Israel à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogaverunt, sed nimium creduli duleibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

Quod homo non sit importunus in negotiis.

Cap. XXXIX.

1. D. **F**ili, committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo.

Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum.

S. Domine, satis libenter tibi omnes res committo, quia parum potest cogitatio mea proficere.

Utinam non multum adhaerere futuris eventibus, sed ad

M 5

be-

beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

2. D. Fili, sæpè homo rem aliquam vehementer agitatur, quam desiderat; sed cum ad eam pervenerit, aliter sentire incipit; quia affectiones circa idem, non sunt durabiles; sed magis de uno ad aliud impellunt.

Non est ergo minimum, etiam in minimis seipsum relinquere.

3. Verus profectus hominis, est abnegatio sui ipsius: & homo abnegatus, valdè liber est, & securus.

Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, à tentatione non cessat; sed die noctuque graves molitur insidias, si fortè in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem.

Quòd

Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest. Cap. XL.

1. S. **D**omine, quid est homo quòd memor es ejus: aut filius hominis, quia visitas eum?

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid justè obtendere possum, si quod peto, non feceris?

Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo.

Et nisi à te fuero adjutus, & interius informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, & permanes in æternum, semper bonus, ju-

M 6 stus,

stus, & sanctus, benè, justè ac sanctè agens omnia, & disponens in sapientia.

Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus, quàm ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans; quia septem tempora mutantur super me.

Veruntamen citò melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diversa non mutetur, sed in te uno cor meum convertatur, & quiescat.

3. Unde, si benè scirem omnem humanam consolationem abjicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem, qua compellor te querere, quia non est homo, qui me consoletur.

Tunc possem meritò de gratia tua sperare, & de dono novæ consolationis exultare.

Gra-

4. Gratias tibi, unde totum venit quotiescumque mihi benè succedit.

Ego autem vanitas, & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus.

Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari?

Nunquid de nihilo? & hoc vanissimum est.

Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cœlesti spoliatur gratia.

Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria & exultatio sancta, gloriari in te, & non in se; gaudere in nomine tuo, non in propria virtute; nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur

no-

nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te glorior & exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem est; ego hanc requiram, quæ à solo Deo est.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est & stultitia.

O veritas mea, & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi soli laus, honor, virtus, & gloriæ per infinita sæculorum sæcula.

De contemptu omnis temporalis honoris Cap. XLI.

1. D. **F**lli, noli tibi attrahere, si videas alios honorari,

ri, & elevari, te autem despici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contristabit te contemptus hominum in terris.

S Domine, in cæcitate sumus, & in cæcitate citò seducimur.

Si rectè me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creatura, unde nec justè habeo conqueri adversum te.

2. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur justè debetur confusio & contemptus; tibi autem laus, honor, & gloria.

Et nisi me ad hoc præparavero, quodd velim libenter ab omni creatura despici & relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interiùs pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

Quod

Quod pax non est ponenda in hominibus. Cap. XLII.

1. D. **F**lli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona propter tuum sentire & convivere, instabilis eris & implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem & manentem veritatem, non contristabit te amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio stare; & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multum charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia; nec est vera & munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus deberes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio.

Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni so-

folatio terreno longius recedit.

Tanto etiam altius ad Deum ascendit, quantò profundius in se descendit, & plus sibi ipsi viselicit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit.

Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in tecum magna gratia emanare.

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum sit, si inordinatè diligitur & respicitur, retardat à summo bono, & vitiat.

Causa

Contra vanam & secularem scientiam. Cap. XLIII.

1. D. **F**illi, non te moveant pulchra & subtilia hominum dicta: *Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt consolationem.

Nunquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri.

Sed stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficultium quæstionum.

2. Cùm multa legeris & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

Ego sum qui doceo hominem scientiam; & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine possit doceri.

Cui

Cui ego loquor, citò sapiens erit, & multum in spiritu projiciet.

Væ eis qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, & de via mihi serviendi parùm curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magister magistrorum, Christus Dominus Angelorum, cunctorum auditorum lectiones, hoc est singulorum examinaturus conscientias.

Et tunc scrutabitur Jerusalem in lucernis; & manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3 Ego sum qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studisset in scholis.

Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine pugnatione argumentorum.

Ego sum qui doceo terrena despicere, præsentia fastidire,

æter-

æterna quærere, æterna sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, & super omnia me ardentè amare.

4. Nam quidam, amando me intimè, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in studendo subtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis specialia; aliquibus in signis, & figuris dulciter appareo; quibusdam verò in multo lumine revelo mysteria.

Una vox librorum, sed non omnes æquè informat: quia intus sum doctor veritatis, scrutator cordis, cogitationum intellectus, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum judicavero.

De

De non atrahendo sibi res exteriores. Cap. XLIV.

1. D. **F**illi, in multis oportet te esse inscium, & æstimare te tanquam mortuum super terram, & cui totus mundus crucifixus sit.

Multa etiam oportet surda aures pertransire, & quæ tuæ pacis sunt, magis cogitare.

Utilius est oculos à rebus displicentibus avertere, & unicuique suum sentire relinquere, quàm contentiosis sermonibus deservire.

Si benè steteris cum Deo, & ejus judicium adspexeris, faciliùs te victum portabis.

2. S. O Domine, quousque venimus? Ecce datum desertur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in oblivionem transit, & vix sero reditur.

Quod parum vel nihil prodest,

at-

attenditur; & quod summè necessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & nisi citò respiciat, libens in exterioribus jacet.

Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum. Cap. XLV.

1. **D**A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana salus hominis.

Quàm sæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi!

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsi!

Vana ergo spes in hominibus; salus autem iustorum, in te Deus.

Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi sumus & instabiles, citò fallimur & permutamur.

2. Quis est homo, qui ita cautè, & circumspèctè in omnibus

bus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te, Domine, confidit, ac simplici corde quærit, non tam facilè labitur.

Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut à te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem usque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris.

Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis.

3. O quàm benè sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata!

Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me sollicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit?

Si

Si prævisa sæpè etiam lædunt, quid improvisa, nisi graviter feriunt?

Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facilè aliis credidi?

Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur.

Cui credam Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rursus: *Omnis homo mendax*, infirmus, instabilis, & labilis, maximè in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quàm prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus, quia *inimici hominis, domestici ejus*: nec credendum, si quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic*.

Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi.

Cau-

Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego fileo, & absconditum credo, nec ille filere potest quod silendum petiit; sed statim prodit me & se, & abiit.

Ab hujusmodi fabulis, & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum ineidam, nec unquam talia committam.

Verbum verum, & stabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me.

Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5. O quàm bonum, & pacificum, de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari!

Paucis seipsum revelare, te semper inspectorem cordis quærere.

Nec omni vento verborum circumferri; sed omnia intima & externa, secundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici.

Quàm tutum pro conservatio-

N

ne

ne cœlestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem, dant & fervorem!

Quàm multis nocuit virtus scita, ac præproperè laudata!

Quàm sanè profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia!

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula. Cap. XLVI.

1. D. **F**lli, sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba?

Per ærem volant, sed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita, quòd libenter emendare te velis: si nihil tibi conscius es, pensa, quòd velis libenter pro Deo hoc sustinere.

Parum satis est, ut vel verba in-

interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis?

Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum umbracula quæris.

2. Sed inspice te meliùs, & agnosces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cùm enim vexari refugis, & confundi pro defectibus, constat utique, quòd nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissime possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquam festucam perpen-

deres? Nunquid vel unum capillum tibi extrahere possent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit.

Ego enim sum iudex, & cognitor omnium secretorum; ego scio, qualiter res acta est; ego injuriantem novi, & sustinentem.

A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum, & innocentem iudicabo; sed occulto iudicio utrumque ante probare volui.

4. Testimonium hominum sæpè fallit: meum iudicium verum est; stabit, & non subvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad singula patet; nunquam tam-

men errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur.

Ad me ergo currendum est in omni iudicio, nec proprio iuvitendum arbitrio.

Iustus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit. Etiamsi injustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur.

Perfat namque, quia ego sum scrutans corda & renes, qui non iudico secundum faciem & humanam apparentiam.

Nam sæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5. Domine Deus, iudex iustè, fortis & patiens, qui hominam nosti fragilitatem & pravitatem; esto robur meum, & tota fiducia mea; non enim mihi sufficit conscientia mea.

Tu nosti, quod ego non novi:

vi: & ideo in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuetè sullinere.

Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ.

Melior est enim mihi tua copiosa misericordia, ad consecutionem indulgentiæ; quam mea opinata iustitia, pro defensione latentis conscientiæ.

Etsi nihil mihi conscius sum, tamen in hoc justificare me non possum: quia remota misericordia tua, *non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.*

Quòd omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.

Cap. XLVII.

I. D. **F**lli, non te frangant labores quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deiciant usquequaque; sed mea promissio in omni eventu

te

te robores, & consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum, & mensuram.

Non diù hic laborabis, nec semper gravaberis doloribus.

Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit omnis labor, & tumultus.

Modicum est, & breve omne quod transit cum tempore.

2 Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea; ego ero merces tua.

Scribe, lege, canta, geme; tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus, & majoribus præliis vita æterna.

Veniet pax in die una, quæ nota est Domino: & erit non dies, neque nox hujus scilicet temporis; sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secunda.

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?*

N 4

ne-

neque clamabis: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis & decora.

3. O si vidisses Sanctorum in cælo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur! profectò te statim humiliares usque ad terram, & affectares potius omnibus subesse, quam uni præesse.

Nec hujus vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi hæc saperent, & profundè ad cor transfrent, quomodo auderes, vel semel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda?

Non

Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

Leva igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habere certamen, modò guadent, modò consolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

De die æternitatis, & hujus vite angustiis. Cap. XLVIII.

I. **O** Supernæ civitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima! quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat; dies semper læta, semper secunda, & nunquam statum mutans in contraria.

O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent!

Lucet quidem sanctis perpetua

N 5

tua

tua claritate splendida, sed non nisi à longè, & per speculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cœli cives, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exules filii Evæ, quod amara, & tædiosa sit ista.

Dies hujus temporis parvi, & mali, pleni doloribus & angustiis.

Ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor à misera servitute vitiorum? quando memorabor Domine tui solius? quando ad plenum letabor in te?

Quando ero sine omni impedimento

dimento in vera libertate, sine omni gravamine mentis, & corporis?

Quando erit pax solida, pax imperturbabilis, & securo, pax intus, & foris, pax ex omni parte firma?

Jesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplanbor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

O quando ero tecum in regno tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno?

Relictus sum pauper, & exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum.

Nam onus mihi totum est, quicquid hic mundus offert ad solatium.

Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere.

Opto inhærere cœlestibus,

N 6

sed

sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passionibus.

Mente omnibus rebus superare volo; carni autem invitè subesse cogor.

Sic ego homo infelix tecum pugno, & factus sum mihi metipsum gravis, dum spiritus sursum & caro quærit esse deorsum.

5. O quid intus patior, dum mente cœlestia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti!

Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à servo tuo.

Fulgura coruscationem tuam, dissipa eas: emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiæ inimici.

Recollige sensus meos ad te; fac me oblivisci omnium mundanorum; da citò abjicere, & contemnere phantasmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas,

tas, ut sic nulla me moveat vanitas.

Adveni cœlestis suavitas, & fugiat à facie tua omnis impunitas.

Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor etenim verè, quia valdè distractè me habere convivi.

Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto, aut sedeo; sed ibi magis sum, quo cogitationibus feror.

Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo.

Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex usu placet.

6. Unde tu Veritas apertè dixisti: *Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.*

Si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso.

Si

Si mundum amo, mundi felicitibus congaudeo, & de aduersitatibus ejus tristior.

Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpè imaginor.

Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector.

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit: ut serenata conscientia puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris, & intus exclusis.

De desiderio æternæ vitæ; & quanta sint certantibus bona promissa. Cap. XLIX.

1. D. **F**ili, cum tibi desiderium æternæ beatitudi-

tudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut charitatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis; dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardentem excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ, & divini respectus; quatenus in virtutibus, & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihiq; toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, sæpè ignis ardet; sed sine fumo flamma non ascendit.

Sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non

non

non sunt.

Ideirò nec omninò purè pro honore Dei agunt, quòd tam desideranter ab eo petunt.

Tale est, & tuum sæpè desiderium, quod insinuasti fore tam importanum.

Non enim est hoc purum & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete non quod tibi est delectabile, & commodum, sed quod mihi est acceptabile, atque honorificum: quia si rectè judicas, meam ordinationem tuo desiderio, & omni desiderato præferre debes ac sequi.

Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audiui.

Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei; jam te delectat domus æterna, & cœlestis patria gaudio plena; sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris, & probationis.

Op-

Optas summo repleti bono; sed non potes hoc assequi modo. Ego sum; exspecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur.

Confortare igitur, & esto robustus, tam in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te sæpè agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, ultrà non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore homi-

mi-

minum, de te autem tacebitur. Aliis hoc, vel illud committetur; tu autem ad nihil utilis iudicaberis.

Propter hoc natura quandoque contristabitur; & magnum, si silens portaveris.

In his, & similibus multis probari solet fidelis Domini servus, qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre, & pati, quæ voluntati tuæ adversa sunt: maximè autem, cum disconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri iubentur.

Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: idèd durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum:

gnum: & non habebis inde gravamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen.

Nam, & pro modica hac voluntate, quam nunc spontè deseris, habebis semper voluntatem tuam in cælis.

Ibi quippè invenies omne, quod volueris, omne, quod desiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi.

Ibi voluntas tua unà semper tecum, nil cupiet extraneum, vel privatum.

Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: sed cuncta desiderata simul erunt presentia, totumque affectum tuum resicient, & adimplebunt usque ad summum.

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeffa; palium laudis, pro mœrore; pro loco novissimo, sedem regni in sæcula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ,

tiæ, gaudebit labor poenitentiae, & humilis subiectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit, vel iusserit.

Sed hoc magnoperè curato, ut sive Prælati, seu junior, aut æqualis, aliquid à te exposcerit, vel innuerit, pro bono totum accipias, & sinceram voluntate studeas adimplere.

Quæret alius hoc, alius illud: gloriatur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito, ac honore.

Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem, Deus semper in te glorificetur.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

Cap. L.

Domine Deus, sancte Pater, sis nunc, & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facis, bonum est.

Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea, & corona mea, tu gaudium meum, & honor meus, Domine.

Quid habet servus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo.

Tua sunt omnia, quæ dedisti & quæ fecisti.

Panper sum, & in laboribus meis a juventute mea: & contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui

310 DE IMITATIONE
qui in lumine consolationis à te
pascuntur.

Si das pacem, si gaudium san-
ctum infundis, erit anima servi
tui plena modulatione, & devo-
ta in laude tua.

Sed si te subtraxeris, sicut sæ-
pissimè soles, non poterit cur-
rere viam mandatorum tuorum?
sed magis ad tundendum pectus
genua ejus incurvantur: quia
non est illi sicut heri, & nudiuster-
tius, quando splendebat lucerna
tua super caput ejus, & sub um-
bra alarum tuarum protegebatur
à tentationibus irruentibus.

3. Pater juste, & semper lau-
dande, venit hora, ut probetur
servus tuus.

Pater amande, dignum est,
ut hac hora patiat pro te ali-
quid servus tuus.

Pater perpetuo venerande,
venit hora, quam ab æterno
præsciebas assuturam: ut ad mo-
dicum tempus succumbat foris
servus tuus, vivat verò semper
apud

CHRISTI LIB. III. 311

apud te intus.

Paululum vilipendatur, hami-
lietur, & deficiat coram homini-
bus; passionibus conteratur &
languoribus: ut iterum tecum in
aurora novæ lucis resurgat, & in
cœlestibus clarificetur.

Pater sancte, tu sic ordinasti,
& sic voluisti: & hoc factum est,
quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad
amicum tuum pati, & tribula-
ri in mundo, pro amore tuo,
quotiescumque, & à quocum-
que id permiseris fieri.

Sine consilio, & providentia
tua, & sine causâ, nihil fit in
terra.

*Bonum mihi, Domine, quod
humiliasti me: ut discam justifi-
cationes tuas, & omnes elationes
cordis, atque præsumptiones ab-
jiciam.*

Utile mihi, quod confusio
cooperuit faciem meam: ut te
potius, quàm homines, ad con-
solandum requiram.

Di-

312 DE IMITATIONE

Didici etiam ex hoc, inscruta-
bile iudicium tuum expavescere:
qui affligis justum cum impio,
sed non sine æquitate, & justitia.

5. Gratias tibi ago, quia non
pepercisti malis meis, sed attri-
visti me verberibus amaris infli-
gens dolores, & immittens an-
gustias foris, & intus.

Non est qui me consoletur, ex
omnibus, quæ sub cœlo sunt,
nisi tu Domine Deus meus, cœ-
lestis medicus animarum: qui
percutis, & sanas, deducis ad
ineros, & reducis.

*Disciplina tua super me, &
virga tua ipsa me docebit. Tob.
12. Psal. 17.*

6. Ecce, Pater dilecte, in
manibus tuis sum ego, sub virga
correctionis tuæ me inclino.

Percute dorsum meum, &
collum meum, ut incurvem ad
voluntatem tuam, tortuosita-
tem meam.

Fac me piam & humilem di-
scipulam, sicut benè facere con-
fue-

CHRISTI LIB. III. 313

suevisti, ut ambulem ad omnem
nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad
corrigendum commendo: me-
lius est hinc corripì, quàm in fu-
turo.

Tu scis omnia & singula, &
nil te latet in humana conscien-
tia.

Antequam fiant, nosti ventu-
ra; & non opus est tibi, ut quis
te doceat, aut admoneat de his
quæ geruntur in terra.

Tu scis, quid expediat ad pro-
fectum meum, & quantum de-
servit tribulatio ad rubiginem vi-
tiorum purgandam.

Fac mecum desideratum be-
neplacitum tuum, & ne despi-
cias peccaminosam vitam me-
am, nulli melius nec clarius,
quàm tibi soli notam.

7. Da mihi, Domine, scire
quod sciendum est; hoc amare,
quod amandum est; hoc lauda-
re, quod tibi summè placet; hoc
reputare, quod tibi pretiosum

○

ap-

apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis fordescit.

Non me finas secundum visionem oculorum exteriorum iudicare, neque secundum auditum aurium hominum imperitorum sententia; sed in iudicio vero de visibilibus, & spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatis tuæ beneplacitum semper inquirere.

8. Falluntur sæpè hominum sensus in iudicando, falluntur & amatores sæculi, visibilia tantummodò amando.

Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine major?

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exultat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est, & non amplius; ait humilis sanctus Franciscus.

Quòd

Quòd humilibus insistendum est operibus, cum deficitur à summis. Cap. LI.

1. D. **F**ili, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere, & onus corruptibilis vitæ, etiam invitè, & cum tædio portare.

Quandiu mortale corpus geris, tædium senties, & gravamen cordis.

Oportet ergò sæpè in carne de carnis onere gemere, eò quòd non vales spiritualibus studiis & divinæ contemplationi indefinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere & in bonis actibus te recreare; adventum meum, & supernam visitationem firma

O 2 con-

confidentia expectare; exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivisci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum, ut dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: *Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

Cap. LII.

1. S. **D**omine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione; & idè iustè tecum agis, quando me inopem & desolatam relinquis.

Si

Si enim ad instar maris lacrymas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem.

Unde nihil dignus sum, quàm flagellari & puniri; quia graviter & sæpè te offendi, & in multis valde deliqui.

Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione.

Sed tu clemens, & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum.

Tuæ enim consolationes, non sunt sicut humanæ consabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem?

Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum,

O 3 num,

num, & ad emendationem pi-
grum fuisse.

Verum est, & negare non
possum. Si aliter dicerem, tu
stares contra me, & non esset
qui defenderet.

Quid merui pro peccatis me-
is, nisi infernum, & ignem
æternum?

In veritate confiteor, quo-
niam dignus sum omni ludi-
brio, & contemptu; nec decet
me inter tuos devotos com-
memorari. Et licet hoc ægrè
audiam; tamen adversum me,
pro veritate peccata mea argu-
am, ut facilius misericordiam
tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, & om-
ni confusione plenus?

Non habeo os loquendi, nisi
hoc tantum verbum: Peccavi,
Domine, peccavi: miserere
mei, ignosce mihi.

*Sine me paululum, ut plan-
gam dolorem meum, antequam
vadam ad terram tenebrosam,*

¶

¶ *opertam mortis caligine.*

Quid tam maximè à reo &
misero peccatore requiris, nisi
ut conteratur, & humiliet se
pro delictis suis?

In vera contritione & cordis
humiliatione nascitur spes ve-
niæ, reconciliatur perturbata
conscientia, reparatur gratia
perdita, tuetur homo à futura
ira, & occurrunt sibi mutuo in
osculo sancto, Deus & poeni-
tens anima.

4. Humilis peccatorum con-
tritio, acceptabile tibi est, Do-
mine, sacrificium longè sua-
vius odorans in conspectu tuo,
quàm thuris incensum.

Hæc est gratum etiam un-
guentum, quod sacris pedibus
tuis infundi voluisti: quia cor
contritum & humiliatum nun-
quam despexisti.

Ibi est locus refugii à facie
iræ inimici. Ibi emundatur &
& abluitur quidquid aliunde
contractum est, & inquinatum.

O 4 Quod

*Quòd gratia Dei non miscetur
terrena sapientibus.*

Cap. LIII.

1. D. **F**ili, pretiosa est gra-
tia mea, non pati-
tur se misceri extraneis rebus,
nec consolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia
impedimenta gratiæ, si optas
ejus infusionem suscipere.

Pete secretum tibi, ama so-
lus habitare tecum, nullius re-
quire confabulationem; sed ma-
gis ad Deum devotam effunde
precem, ut compunctam tene-
as mentem, & puram consci-
entiam.

Totum mundum nihil æsti-
ma: Deo vacare, omnibus ex-
terioribus antepone.

Non enim poteris mihi va-
care, & in transitoriis pariter
delectari.

A notis & charis oportet
elongari, & ab omni temporali

so-

solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat B. Apostolus Pe-
trus, ut *tanquam advenas &
peregrinos*, in hoc mundo se
contineant Christi fideles à car-
nalibus desideriis, quæ militant
adversus animam. (1. Pet. 2.)

2. O quanta fiducia erit mo-
rituro, quem nullius rei affe-
ctus detinet in mundo!

Sed sic segregatum cor ha-
bere ab omnibus, æger necdum
capit animus; nec animalis ho-
mo novit interni hominis liber-
tatem.

Attamen si verè velit esse
spiritualis, oportet eum renun-
tiare tam remotis, quàm pro-
pinquis; & à nemine magis ca-
vere, quàm à seipso.

Si temetipsum perfectè vice-
ris, cetera facilius subjugabis.

Perfecta victoria est, de se-
metipso triumphare.

Qui enim semetipsum subje-
ctum tenet, ut sensualitas ra-
tioni, & ratio in cunctis obedi-

O 5 at

ut mihi; hic verè victor est sui, & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere glifcis, oportet viciliter incipere, & securim ad radicem ponere, ut evellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne privatum & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quòd homo semetipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est: quo devicto & subacto malo, pax magna & tranquillitas erit continuo.

Sed quia pauci sibi ipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt.

Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pravas & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amo-

CHRISTI LIB. III. 323
amore, concupiscenter inhaereat.

De diversis motibus Naturæ & gratiæ. Cap. LIV.

1. D. **F**ili, diligenter adverte motus Naturæ & Gratia, quia valdè contrariè & subtiliter moventur; & vix, nisi à spirituali & intimo illuminato homine, discernuntur.

Omnes quidem bonam appetunt, & aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt; ideo sub specie boni multi falluntur.

Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet.

Sed Gratia simpliciter ambulat, ab omni specie mala declinat; fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

2. Natura invitè vult mori,
O 6 nec

nec premi, nec superari, nec subesse, nec spontè subjugari.

Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari; sed sub Deo semper vivere, stare, & esse; atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari.

Natura pro suo commodo laborat; & quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit.

Gratia autem, non quid sibi utile & commodum sit, sed quod multis proficiat, magis considerat.

Natura libenter honorem & reverentiam accipit.

Gratia verò omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

3. Natura confusionem timet & contemptum.

GRA-

Gratia autem gaudet pro nomine Jesu pati contumeliam.

Natura otium amat, & quietem corporalem.

Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa.

Gratia verò simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi injuria verbo.

Sed Gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia thesaurum suum, & gaudium in cœlo, ubi nil perit, constituit.

4. Natura cupida est, & libentius accipit quàm donat, amat

amat propria & privata.

Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, *beatius dare* iudicat *quam accipere*.

Natura inclinatur ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus.

Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectatur ad sensum.

Sed Gratia in solo Deo quaerit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium; nihil gratis facere potest, sed aut aequale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat; & mul-

multum ponderari sua gesta & dona concupiscit.

Gratia verò nil temporale quaerit, nec aliud praemium, quam Deum solum pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum haec sibi ad afflictionem aeternorum valeant deservire.

6. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis, arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus.

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit.

Favet magis pauperi quam diviti; compatitur plus innocenti quam potenti; congaudet veteraci, non fallaci.

Exhortatur semper bonos, meliora charissimata emulari, & Fi-

Filio Dei per virtutem assimilari.

Natura de defectu, & molestia citò conqueritur.

Gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se refert, pro se certat & arguit.

Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant; nihil boni sibi adscribit, nec arroganter praesumit; non contendit, nec suam sententiam aliis praefert; sed in omni sensu, & intellectu aeternae sapientiae ac divino examini se submittit.

Natura appetit scire secreta, & nova audire; vult exterius apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnosci, & agere, unde laus & admiratio procedit.

Sed gratia non curat nova nec curiosa percipere, quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cum nihil novum & durable sit super terram.

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam, & ostentationem devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abscondere, & de omni re, & in omni scientia utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quaerere.

Non vult se nec sua praedicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Haec Gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & proprie electorum signaculum, & pignus salutis aeternae: quae hominem de terrenis ad caelestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit.

Quanto igitur Natura amplius premitur & vincitur, tanto major Gratia infunditur; & quotidie novis visitationibus interior homo secundum imaginem Dei reformatur.

*De corruptione naturæ, &
efficacia gratiæ divinæ.
Cap. LV.*

1. S. **D**omine Deus meus, qui me creasti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam, & necessariam ad salutem; ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia cordi meo ardentem infusa.

2. Opus est gratia tua, & magna gratia: ut vincatur natura ad malum semper prona ab adolescentia sua.

Nam per primum hominem
Adam.

Adam lapsa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ descendit: ut ipsa natura, quæ bene & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quod motus ejus sibi relictus, ad malum & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remansit, est tanquam scintilla quædam latens in cinere.

Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falsique distantiam; licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potitur.

3. Hinc est, Deus meus, quod *condelector legi tue secundum interiorem hominem*, sciens mandatum tuum fore bonum, justum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum

Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quàm rationi.

Hinc est, quod *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio*.

Hinc sæpè multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio & deficio.

Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video.

Sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O quàm maximè est mihi necessaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum!

Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia.

O verè cœlestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita,
nul-

nulla quoque dona naturæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia.

Nam dona naturæ, bonis & malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia sive dilectio; qua insigniti, digni habentur vita æterna.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid æstimeretur sine ea.

Sed neque fides, neque spes neque aliæ virtutes tibi acceptæ sunt sine charitate, & gratia. (1. Corint. 13.)

5. O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis, humilem corde reddis!

Veni, & descende ad me, reple me manè consolatione
tua

334 DE IMITATIONE
tua, ne deficiat præ lassitudine,
& ariditate mentis anima mea.

Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ desiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert & auxilium.

Cunctis hostibus potentior est, & sapientior universis sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, & stirps inutilis ad ejicendum?

Tua ergo me, Domine, gratia semper, & præveniat & sequa-

CHRISTI LIB. III. 335

quatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum, per Jesum Christum Filium tuum. Amen.

Quòd nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per crucem.

Cap. LVI.

1. D. Fili, quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interius relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione & querela.

Sequare me: Ego sum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; sine veritate, non cognoscitur; sine vita, non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui crederi debes; vita, quam

336 DE IMITATIONE
quam sperare debes.

Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manseris in via mea, cognoscēs veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. (Matt. 19.)*

Si vis veritatem cognoscere, crede mihi.

Si vis perfectus esse, vende omnia. [Ibid.]

Si vis esse discipulus meus, abnega teipsum. (Luc. 9.)

Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cælo, humiliare te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim servi crucis inveniunt

CHRISTI LIB. III. 337

niunt viam beatitudinis, & veræ lucis

3. S. Domine Jesu, quia arcta est vita tua, & mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari.

Non enim major est servus domino suo, nec discipulus supra magistrum.

Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea & sanctitas vera.

Quidquid extra eam lego vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

4. D. Fili, quia hæc scis, & legisti omnia; beatus eris, si feceris ea.

Qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est qui diligit me: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum; & faciam eum confedere mecum in regno Patris mei.

5. S. Domine Jesu, sicut dixisti & promissisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat.

P

Sp

Suscepi, suscepi de manu tua crucem; portabo, & portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

Verè vita boni monachi crux est, sed dux paradisi.

Inceptum est; retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eja fratres, pergamus simul; Jesus erit nobiscum.

Propter Jesum suscepimus hanc crucem; propter Jesum perseveremus in cruce.

Erit adjutor noster, qui est dux noster, & præcessor.

En, rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce.

Quòd

Quòd homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.

Cap. LVII.

1. D. **F**ili, magis placent mihi patientia & humilitas in adversis, quàm multa consolatio & devotio in prosperis.

Ut quid te contristat parvum factum aut contra te dictum?

Si amplius fuisset, commoveri non debuisses.

Sed nunc permittite transire: non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diù vixeris.

Satis virilis es, quandiù nil obviat adversi.

Benè etiam consulis, & alios nosti roborare verbis: sed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpius experiris in modicis objectis: tamen pro salute

P 2 lute

lute tua ista fiunt, cum hæc & similia contingunt.

2. Propone, ut mælius nosti, ex corde eà compescere; & si te tetigit, non tamen dejiciat, nec diù implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minus libenter audis, & indignationem sentis; reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur.

Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus reverte dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & solito amplius consolari, si confusus fueris mihi, & devotè invocaveris.

3. Animæquior esto, & ad majorem sustinentiam accingere.

Non est totum frustatum, si te sæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: carnes,

es, & non Angelus.

Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc desuit Angelo in cælo; & primo homini in paradiso?

Ego sum qui mœrentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. S. Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus?

Dummodò tãdem ad portum salutis perveniam, quid curæ est quæ & quanta passus fuero?

Da finem bonum; da felicem ex hoc mundo transitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

P 3

De

*De altioribus rebus, & occultis
judiciis Dei non scrutandis.
Cap. LVIII.*

1. **F**ili, caveas disputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iste sic reliquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur: cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur.

Ista omnem humanam facultatem excedunt; nec ad investigandum iudicium divinum, ulla ratio prævalet, vel disputatio.

Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.*

Et illud: *Judicia Domini vera, justificata in semetipsa.*

Judicia mea metuenda sunt, non discutienda: quia humano in-

intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno cælorum.

Talia generant sæpè lites & contentiones inutiles; nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidia & dissensiones, dum iste illum Sanctum, & alius alium conatur superbe præferre.

Talia autem velle scire & investigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo devotionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quam divino.

Ego sum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præstiti gloriam.

P 3 Ego

Ego novi singulorum merita, ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.

Ego præscivi dilectos antæ facula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, atraxi per misericordiam; ego perduxì eos per tentationes varias.

Ego infudi consolationes magnificas, ego dedi perseverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum, & novissimum agnosco; ego omnes inæstimabili dilectione amplector.

Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis: ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificavi, & prædestinavi, sine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; *quia pusillum, &*

ma-

magnum ego feci.

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cælorum.

Omnes unum sunt per charitatis vinculum; idem sentiunt, idem volunt, & omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius est) plus me, quam se & sua merita, diligunt.

Nam supra se rapti, & extrapropriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitivè quiescunt.

Nihil est, quod eos avertere possit aut deprimere; quippe qui æterna veritate pleni, ignè ardescunt inæstinguibilis charitatis.

Taccant igitur carnales & animales homines de Sanctorum statu differere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æter-

P 5 hæ

næ veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati rarè aliquè perfectà dilectione spiritali diligere norunt. Multùm adhuc naturali affectu, & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur; & sicut in inferioribus se habent, ita & de cœlestibus imaginantur.

Sed est distantia incomparabilis, inter ea, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo, fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage, & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et si quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem

no-

nomini mei laudem exurgeret,

Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum parvitate cogitat, & quàm Jongè à perfectione sanctorum distat; quàm is, qui de eorum majoritate vel parvitate disputat.

Melius est sanctos devotis precibus, & lacrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare; quàm eorum secreta, vana inquisitione perferutari.

8. Illi benè & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua comperere.

Non gloriantur de propriis meritis, quippè qui sibi nihil bonitatis adscribunt; sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, & gaudio superfluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, nihil-

P 6 que

que possit deesse felicitatis.

Omnes Sancti, quânto altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniore & dilectiores existunt.

Idèdque habes scriptum, quia *mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adoraverunt viventem in sæcula seculorum.*

9. Multi quærent, quis major sit in regno Dei, qui ignorant, an cum minimis debeant computari, sive erunt digni computari.

Magnum est, vel minimum esse in cœlo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. (*Isaia 65.*)

Cùm enim quærent discipuli, quis major esset in regno cœlorum; tale audierunt responsum:

Nisi

Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic major est in regno cœlorum. (*Matth. 18.*)

10. Væ eis, qui cum parvulis humiliare se spontè dedignantur: quoniam humilis janua regni cœlestis eos non admittit intrare.

Væ etiam divitibus, qui habent hic consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

Quòd omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda.

Cap. LIX.

1. S. **D**omine, quæ est fiducia mea, quam in

in hac vita habeo? aut quod majus solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cœlo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus?

Ubi mihi benè fuit sine te? aut quando malè esse potuit, præsentem te?

Malo pauper esse propter te, quàm dives sine te.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quàm sine te cœlum possidere. Ubi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in desiderio es: & idèd post te gemere, clamare, & exorare necesse est.

In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxiliatur opportunus, nisi in te solo Deo meo.

Tu es spes mea, tu fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quæ-

quærent: tu salutem meam, & profectum meum solummodo præterdis, & omnia in bonum mihi convertis.

Etiam si variis tentationibus, & adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti.

In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quàm si cœlestibus consolationibus me repleres.

In te ergo, Domine Deus meus, pono totam spem meam, & refugium: in te omnem tribulationem & angustiam meam constituo: quia totum infirmum & instabile invenio, quidquid extra te conspicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes consilarii responsum utile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substan-

stan-

stantia liberare, nec locus aliquis secretus, & amœnus contutari; si tu ipse non assistas, juves, confortes, consolers, instruas, & custodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse, & felicitatem habendam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te super omnia sperare, fortissimum solatium servorum tuorum.

Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum Pater.

Benedic & sanctifica animam meam benedictione cœlesti, ut fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculus tuæ majestatis offendat.

Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem mi-

mi-

miserationum tuarum, respice in me, & exaudi orationem pauperis servi tui, longè exultantis in regione umbræ mortis.

Protege & conserva animam servuli tui, inter tot discrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini
DE IMITATIONE
CHRISTI

LIBER QUARTUS

De Sacramento Altaris.

Devota exhortatio ad sacram
Communionem.

VOX CHRISTI.

*V*enite ad me omnes,
qui laboratis, &
onerati estis: &
ego reficiam vos,
dicit Dominus.

*P*anis, quem ego dabo, caro
mea ea est, pro mundi vita:

*A*ccipite & comedite, hoc est
Corpus meum, quod pro vobis
tradetur: hoc facite in meam
commemorationem.

*Q*ui manducat meam carnem,
&

& bibit meum sanguinem, in
me manet, & ego in illo.

*V*erba, que ego locutus sum
vobis, spiritus & vita sunt.

*Cum quanta reverentia Chri-
stus sit suscipiendus. Cap. I.*

VOX DISCIPULI.

I. *H*æc sunt verba tua Chri-
ste, veritas æterna,
quamvis non uno tempore pro-
lata, nec uno in loco conscripta.

Quia ergo tua sunt, & vera,
gratanter mihi, & fideliter cum-
ta sunt accipienda.

Tua sunt, & tu ea protulisti; &
mea quoque sunt, quia pro salute
mea ea edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo
ut arctius inserantur cordi meo.

Excitant me verba tanta pie-
tatis, plena dulcedinis & dile-
ctionis: sed terrent me delicta
propria; & ad capienda tanta
mysteria, me reverberat impura
conscientia.

Pro-

Provocat me dulcedo verbo-
rum tuorum, sed onerat multitu-
do vitiorum meorum.

2. Jubes, ut fiducialiter ad te
accedam, si tecum velim habere
partem: & ut immortalitatis ac-
cipiam alimoniam, si æternam
cupiam obtinere vitam, & glo-
riam.

*V*enite, inquis, ad me omnes,
qui laboratis, & onerati estis,
& ego reficiam vos.

O dulce, & amicabile verbum
in aure peccatoris, quod tu, Do-
mine Deus meus, egenam &
pauperem invites ad communio-
nem tui sanctissimi Corporis!

Sed quis ego sum, Domine, ut
ad te præsumam accedere?

Ecce, cœli cœlorum te non
capiunt; & tu dicis, *Venite ad
me omnes?*

3. Quid sibi vult ista piissima
dignatio, & tam amicabile in-
vitatio?

Quomodo ausus ero venire,
qui nihil boni mihi conscius
sum,

sum, unde possim præsumere?

Quomodo te introducam in
domum meam, qui sæpius offendi
benignissimam faciem tuam?

Reverentur Angeli & Archangeli,
metuunt sancti & iusti; &
tu dicis, *Venite ad me omnes?*

Nisi tu Domine hoc diceres,
quis verum esse crederet.

Et nisi tu juberes, quis accede-
re attentaret?

4. Ecce Noe vir justus in arcæ
fabrica centum annis laboravit,
ut cum paucis salvaretur: & ego
quomodo me potero una hora
præparare, ut mundi fabricato-
rem cum reverentia sumam?

Moyse famulus tuus magnus,
& specialis amicus tuus, arcam
ex lignis imputribilibus fecit.
quam & mundissimo vestivit
auro, ut tabulas Legis in ea re-
poneret: & ego putrida creatu-
ra audebo te conditorem le-
gis, ac vitæ datorem tam facile
suscipere.

Salomon sapientissimus Re-
gum:

gum Israel, templum magnificum, septem annis, in laudem nominis tui ædificavit: & octo diebus festum dedicationis ejus celebravit; mille hostias pacificas obtulit: & arcam fœderis in clangore buccinæ, & júbilo in locum sibi præparatum solemnius collocavit.

Et ego infelix, & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devotè novè horam? & utinam vel semel dignè ferè mediam!

5. O mi Deus quantum illi, ad placendum tibi, agere studuerunt!

Heu, quam pusillum est quod ago! quàm breve expleo tempus, cum me ad communicandum dispono!

Raro totus collectus, rarissime ab omni distractione purgatus.

Et certè in tua salutari Deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla

la etiam occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum Dominum susceptorus sum hospitio.

6. Est tamen valdè magna distantia inter Arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimum Corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus; inter legalia illa sacrificia, futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco præsentiam.

Cur non majori me præparo sollicitudine ad tua sancta sumenda; quando illi antiqui Sancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum universo populo, tantum devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum?

8. Saltavit Devotissimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recoleret beneficia olim indul-

multa Patribus: fecit diversi generis organa, psalmos edidit, & cantari instituit cum lætitia, cecinit, & ipse frequenter in cithara, Spiritus Sancti afflatus gratia: docuit populum Israel toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exitit recordatio coram Arca testamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Christiano, habenda est reverentia, & devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi?

9. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis gestis eorum, ampla ædificia templorum inspiciunt, & osculantur ferreis & auro involuta sacra ossa ipsorum.

Et ecce, tu præsens es hic apud me in altari, Deus meus, sanctus sanctorum, Creator hominum,

minum, & Dominus angelorum.

Sapè in talibus videndis curiositas est hominum, & novitas invidiosorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè ubi est tam levis, sine vera contritione, discursus.

Hic autem in Sacramento altaris totus præsens es, Deus meus, homo Christus Jesus: ubi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris dignè, ac devotè susceptus.

Ad istud verò non trahit levitas aliqua, nec curiositas, aut sensualitas; sed firma fides, devota spes, & sincera charitas.

10. O invisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiscum, quàm suaviter, & gratosè electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis!

Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter

Q de-

devotorum corda trahit, & accendit affectum.

Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt; ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

11. O admirabilis, & abscondita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles! infideles autem, & peccatis servientes, experiri non possunt. In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amissa; & per peccatum deformata, redit pulchritudo:

Tanta est aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantum mens, sed & debile corpus, vires sibi præstitas sentiat ampliores.

12. Dolendum tamen valdè & miserandum super tepiditate & negligentia nostra, quod non
ma-

majori affectione trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes salvandorum consistit, & meritum.

Ipsè enim est sanctificatio nostra, & redemptio: ipse consolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valdè, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conservat universum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam desuere!

13. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, & ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo: quanto putas desiderio ad illum locum, & ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent?

Q 2 Nunc

Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, & in multis locis offertur Christus, ut tantò major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latius est sacra communio diffusa per orbem.

Gratias tibi Jesu bone, pastor æternæ, qui nos pauperes, & exules dignatus es pretioso Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Quod magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.

Cap. II.

VOX DISCIPULI.

1. **S**uper bonitate tua, & magna misericordia tua Domine

mine confusus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens, & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi teipsum?

Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu nosti servum tuum, & scis quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipsum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeneratur, & humilitas perfectius commendetur.

Q 3 Quia

Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri iussisti, placet & mihi dignatio tua; & utinam iniquitas mea non obstat!

2. O dulcissime & benignissime Jesu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione Sacri Corporis tui debetur; cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac Communionem, in accessu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, & tamen devotè suscipere desidero?

Quid cogitabo melius, & salubrius, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me?

3. Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subicio tibi in profundum vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus sanctorum, & ego sordes peccatorum.

Ecce

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu me invitans ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cœlestem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium sanè, quàm teipsum, panem vivum, qui de cœlo descendisti, & das vitam mundo.

4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur!

O quàm salutare & utile consilium tuum, cum istud instituisi! quàm suave, & jucundum convivium, cum teipsum in cibum donasti!

O quàm admirabilis operatio tua Domine! quàm potens virtus tua! quàm ineffabilis veritas tua!

Dixisti enim, & facta sunt omnia: & hoc factum est, quod ipse iussisti.

Q 4

5.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, sub modica specie panis & vini integer contineris, & sine consumptione à fumente manducaris.

Tu Domine univerforum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conserva cor meum & corpus immaculatum, ut læta & pura conscientia sæpius tua valeam celebrare mysteria, & ad meam perpetuam accipere salutem, quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale pereunte, sanxisti & instituisi.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & solatio singulari, in hac lachrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc mysterium recolis, & Christi Corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Christi efficeris.

Cha-

Charitas etenim Christi nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur.

Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, & magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare.

Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Missam audis; ac si eodem die Christus primum in utero Virginis descendens, homo factus esset; aut in cruce pendens, pro salute hominum patretur, & moreretur.

Quòd utile sit sæpè communi-
care. Cap. III.

VOX DISCIPULI.

1. Ecce, ego ad te venio, Domine, ut benè mihi sit ex munere tuo, & lætificer in convivio sancto tuo, quod parasti in

Q 5

dul-

dulcedine tua pauperi Deus.

Ecce, in te est totum, quod desiderare possum & debeo; tu salus mea & redemptio, spes & fortitudo, decus & gloria.

Latifica ergo hodie animam servi tui, quoniam ad te Domine Jesu animam meam levavi.

Desidero te nunc devotè ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac iater filios Abrahamæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupiscit, cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi, & sufficit. Nam præter te, nulla consolatio valet.

Sine te esse nequeo: sine visitatione tua vivere non valeo.

Ideoquæ oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meæ recipere: ne fortè deficiam in via, si fuero cœlesti fraudatus alimonia.

Sic

Sic enim, tu misericordissime Jesu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixisti: *Nolo eos jejunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via.*

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti.

Tu es enim suavis refectio animæ: & qui te dignè manducaverit, participes & hæres erit æternæ gloriæ.

Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpè laboro & pecco, tam citò torpesco & deficio; ut per frequentes orationes & confessiones, ac sacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem, & accendam, nè fortè diutiùs abstinendo, à sancto proposito defuam.

3. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua; & nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Q 6

Re-

Retrahit ergo sancta Communio à malo, & confortat in bono.

Si enim modò tam sæpè negligens sum & tepidus, quando communico aut celebros; quid fieret, si medelam non famerem, & tam grande juvamen non quarerem.

Et licet omnì die non sim aptus, nec ad celebrandum benè dispositus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc est una principalis fidelis animæ consolatio, quam diù peregrinatur à te in mortali corpore, ut sæpiùs memor Dei sui, dilectum suum devotè suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus, creator & vivificator omnium spirituum, ad pauperculam digneris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare esuriem!

Q

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur devotè suscipere, & in tua susceptione spirituali gaudio repleri!

O quàm magnum suscipit dominum, quàm dilectum inducit hospitem, quàm jucundum recipit socium, quàm fidelem accipit amicum, quàm speciosum & nobilem amplectitur sponsum, præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilis amandum!

Sileant à facie tua (dulcissime dilecte mi) cœlum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis: nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapientiæ non est numerus.

Quod

Quod multa bona præstantur devotè communicantibus.
Cap. IV.

VOX DISCIPULI.

I. **D**omine Deus meus, præveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere.

Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tanquam in fonte, plenariè latet.

Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora,

Est enim operatio tua, non humana potentia: tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non

Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare, & capere?

2. Domine, in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe ac reverentia accedo: & verè credo, quia tu præsens es hic in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te suscipiam, & meipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc implo-ro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam, & amore perfluam, atque de nulla aliena consolatione amplius me intromittam.

Est enim hoc altissimum & dignissimum Sacramentum, salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo

quo vitia mea curantur, passiones frenantur, tentationes vincuntur, aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignescit ac dilatatur.

3. Multa nanque bona largitus es, & adhuc sapius largiris in Sacramento, dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis internæ.

Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis: atque nova quadam gratia eos intus recreas & illustras: ut qui anxii primùm, & sine affectione se ante Communionem senserant; postea re-fecti cibo potuque cœlesti, in melius se mutatos inveniant.

Quod

Quod ideo cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex seipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur.

Quia ex semetipsis frigidi, duri, & indevoti; ex te autem ferventes, alacres, & devoti esse merentur.

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat? aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es semper plenus, & superabundans, ignis jugiter ardens, & nunquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœlestis fistulæ: ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam.

meam, & non penitus exarsescam.

Etsi necdum totus cœlestis, & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, esse possim: conabor tamen devotioni insistere, & cor meum preparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili sumptione v. i. v. Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deest, Jesu bone, Salvator sanctissime, tu pro me supple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis; & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor, & premor: & non est qui adjuvet, non est qui liberet, & salvum faciat, nisi tu, Domine Deus salvator meus: cui committo me, & omnia mea; ut me custodias, & per-

& perducas in vitam æternam. Suscipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi parasti.

Præsta, Domine Deus salutaris meus, ut cum frequentatione mysterii tui, crescat mea devotionis affectus.

De dignitate Sacramenti, & statu Sacerdotali.
Cap. V.

VOX DILECTI.

1. **S**i haberes Angelicam puritatem, & sancti Joannis Baptistæ sanctitatem, non esses dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum.

Grande mysterium, & magna

gna dignitas Sacerdotum: quibus datum est, quod Angelis non est concessum!

Soli namque Sacerdotes ritè in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, & Corpus Christi consecrandi.

Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per justificationem & institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est auctor, & invisibilis operator, cui subest omne quod voluerit, & paret omne quod iusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentissimo Sacramento, quam proprio sensui, aut alicui signo visibili.

Idèdque cum timore & reverentia ad hoc opus est accedendum.

Attende tibi, & vide, cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manus Episcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, & ad

ad celebrandum consecratus; vide nunc, ut fideliter & devotè, in suo tempore, Deo sacrificium offeras, & teipsum irreprehensibilem exhibeas.

Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem sanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere.

Ejus conversatio non cum popularibus, & communibus hominum viis; sed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit, ut Deum pro se, & pro omni populo suppliciter, & humiliter roget.

Habet ante se & retrò Dominicæ crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula

fula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo tolleret.

Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam commissâ per compassionem debeat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat.

Nec ab oratione, & oblatione sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat; Angelos lætificat; Ecclesiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præstat; & se se omnium bonorum participem efficit.

In

Interrogatio de exercitio ante Communionem Cap. VI.

VOX DISCIPULI.

1. **C**um tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem pensò, valdè contremisco, & in meipso confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio; & si indignè me ingessero, offensam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam, propone breve aliquod exercitium, sacræ Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum

num

De discussione propria conscientie, & emendationis proposito Cap. VII.

VOX DILECTI.

1. **S**uper omnia, cum summa humilitate cordis & supplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione & humili confessione, eam munda & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat.

Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas & gemas.

Et

Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miseras.

2. Ingemisce & dole, quòd adhuc ita carnalis sis, & mundanus; tam immortificatus à passionibus; tam plenus concupiscentiarum motibus.

Tam incustoditus in sensibus exterioribus; tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus.

Tam multum inclinatus ad exteriora; tam negligens ad interiora.

Tam levis ad risum, & dissolutionem; tam durus ad fletum, & compunctionem.

Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda; tam segnis ad rigorem & fervorem.

Tam curiosus ad nova audienda, & pulchra intuenda; tam remissus ad humilia & abjecta amplectenda.

Tam cupidus ad multa habenda; tam parcus ad dandum; tam tenax ad retinendum.

R

Tam

Tam inconsideratus in loquendo; tam incontinens in tacendo.

Tam incompofitus in moribus; tam importunus in actibus.

Tam effufus fuper cibum; tam furdus ad Dei verbum.

Tam velox ad quietem; tam tardus ad laborem.

Tam vigilans ad fabulas; tam fomnolentus ad vigilias facras.

Tam feftinus ad finem; tam vagus ad attendendum.

Tam negligens in Horis perfolvendis; tam tepidus in celebrando; tam aridus in communicando.

Tam citò diftractus; tam rarò plenè tibi collectus.

Tam fubitò commotus ad iram; tam facilis ad alterius difplicitiam.

Tam pronus ad iudicandum; tam rigidus ad arguendum.

Tam lætus ad profpera; tam de-

debilis in adverfis.

Tam fapè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His, & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna difplicitia propriæ infirmitatis confefsis ac deploratis, firmum ftatue propositum femper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi.

Deinde cum plena refignatione, & integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum; corpus tuum fcilicet, & animam mihi fideliter committendo.

Quatenus fic dignè merearis ad offerendum Deo facrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei falubriter fufcipere.

4. Non eft enim oblatio dignior, & fatisfactio major pro peccatis diluendis, quàm feipsum purè & integrè, cum oblatione Corporis Christi, in Miffa

R 2

&

& in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in fe eft, & verè pœnituerit; quotiefcumque pro venia, & gratia ad me accesserit. *Vivo ego, dicit Dominus, qui volo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat: quoniam peccatorum fuorum non recordabor amplius; sed cuncta sibi indulta erunt.*

De oblatione Christi in cruce, & propria refignatione. Cap. VIII.

VOX DILECTI.

1. Sicut ego meipsum, expansis in cruce manibus & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri spontè obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in facrificium divinæ placationis transfret.

Ita debes & tu temetipsum mi-

mihi voluntarie in oblationem puram, & sanctam, quotidie in Miffa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantum intimiùs vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te ftudeas mihi ex integro refignare?

Quidquid præter teipsum das nihil curo, quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non fufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, ut totus tuus effem, & tu meus permaneres.

Si autem in te ipfo steteris, nec spontè te ad voluntatem meam obtuleris, non eft plena oblatio, nec integra erit inter

R 2

nos

Ideò omnia opera tua, præcedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis & gratiam.

Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia seipsos ex toto abnegare nesciunt.

Est firma sententia mea: *Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus.* Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

Quòd nos & omnia nostra Deo debemus offerre, & pro oranibus orare.

Cap. IX.

VOX DISCIPULI .

1. **D**omine, omnia tua sunt, quæ in cælo sunt, & quæ in terra.

De-

Delidero meipsum tibi in spontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero meipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium, & in sacrificium laudis perpetuæ.

Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis, quam tibi hodie in præsentia Angelorum, invisibiliter assistentium, offero; ut sit pro me & pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commisi, coram te, & sanctis Angelis tuis, à die quo primum peccare potui, usque ad horam hanc, super placabili altari tuo ut omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas a universas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meam ab omni delicto emundes; & restitu-

R 4

as

as mihi gratiam tuam, quam peccando amisi; omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea unquam amplius perpetrare, sed pro eis doleo, & dolebo quamdiu vixero, paratus poenitentiam agere, & pro posse satisfacere.

Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salva animam meam, quam pretioso Sanguine tuo redemisti.

Ecce committo me misericordiae tuæ, re signo me ma-

ni-

nibus tuis.

Age mecum secundum bonitatem tuam, non secundum meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca, & imperfecta; ut tu ea emendes, & sanctifices, ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & semper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt.

Et qui orationes & Missas pro se suisque omnibus dici à me desideraverunt & petierunt, sive in carne adhuc vivant, sive jam sæculo defuncti sint.

Ut omnes sibi auxilium gra-

R 5

tia

tiae tuae, opem consolationis, protectionem à periculis, liberationem à poenis, advenire sentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persolvant.

6. Offero etiam tibi preces & hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquo læserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vñ gravamen intulerunt.

• Pro his quoque omnibus, quos aliquando contristavi, conturbavi, gravavi, & scandalizavi, verbis, factis, scienter vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra & mutuas offensiones.

Aufer Domine à cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram & disceptionem, & quidquid potest charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miserere, miserere Domine, misericordiam tuam poscentibus,

bus, da gratiam indigentibus; & fac nos tales existere, ut simus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

Quod sacra Communio de facili non est relinquenda.
Cap. X.

VOX DILECTI.

1. **F**requenter ecurrendum est ad fontem gratiæ & divinæ misericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus à passionibus tuis & vitiis curari valeas; & contra universas tentationes, & fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis.

Inimicus sciens fructum, & remedium maximum in sacra Communione positum, omni modo, & occasione nititur fideles, & devotos, quantum prævalet, retrahere, & impedire.

R 6 Cum

2. Cum enim quidam sacrae Communioni se aptare disponunt, pejores Satanae immisiones patiuntur.

Ipse nequam spiritus (ut in Job scribitur) venit inter filios Dei, ut solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum miquat, vel fidem impugnando auferat: si fortè aut omnino Communionem relinquunt, aut cum tepore accedant.

Sed non est quidquam curandum de versutiis, & phantasiis illius, quantumlibet turpibus, & horridis; sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda.

Contemendus est miser, & deridendus; nec propter insultus ejus & commotiones, quas suscitavit, sacra est omittenda Communio.

3. Sæpè etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda,

da, & anxietas quædam de confessione facienda.

Age secundum consilium sapientum, & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvamurbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem; sed vade citius confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge.

Si verò tu aliquem offendifti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebis tibi.

4. Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, & senties melius, quàm si diu distuleris.

Si hodie propter illud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet: & sic diu posses à Communionem impediri, & magis

gis ineptus fieri.

Quantò citius vales, à præfenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diù anxari, diù cum turbatione transire, & ob quotidiana obstacula se à divinis sequestrare.

Imò plurimum nocet, diù Communionē protrahere; nam & gravem torporem consuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi, & dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postulant!

Quàm felix ille & Deo acceptus habetur, qui sic vivit, & in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni se communicare paratus, &

be-

benè affectus ciset, si ei liceret, & sine nota agere posset.

Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediēte causa, laudandus est de reverentia.

Si autem torpor obrepserit, seipsum excitare debet, & facere quod in se est; & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cùm verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti.

Potest enim quilibet devotus, omni die & omni hora, ad spirituales Christi Communionem salubriter, & sine prohibitionē accedere.

Et tamen certis diebus & statuto tempore Corpus sui Redemptoris cum affectuosa reverentia Sacramentaliter debet suscipi-

sci-

scipere, & magis laudem Dei, & honorem præterdere, quàm suam consolationem quærere.

Nam toties mysticè communicat, & invisibiliter reficitur, quoties incarnationis Christi mysterium, passionemque devotè recollit, & in amore ejus accenditur.

7 Qui aliter se non præparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, sæpius imparatus erit.

Beatus qui se Domino in holocaustum offert, quoties celebrat aut communicat.

Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonorum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare molestiam & tedium, sed communem servare viam secundum majorum institutionem: & potius aliorum servire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

Quòd

Quòd Corpus Christi & sacra Scriptura maxime sint animæ fideli necessaria.

Cap. XI.

VOX DISCIPULI.

1. **O** Dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo! ubi ei non alius cibus manducandus proponitur nisi tu unicus dilectus ejus, super omnia desideria cordis ejus desiderabilis.

Et mihi quidem dulce foret, in præsentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare.

Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio?

Certè in conspectu tuo, & Sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere

de-

deberet, & ex gaudio flere.

Habeo enim te in Sacramento verè præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria & divina claritate te conspicerè. oculi mei ferre non possent; sed neque totus mundus in fulgore gloriæ majestatis tuæ subsisteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quòd te sub Sacramento abscondis.

Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cælo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie, & sine velamine.

Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cùm autem venerit, quod perfectum est, cessabit usus Sacramentorum: quia Beati in gloria cœlesti non egent medicamine Sacramentali.

Gau-

Gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriæ ejus specularantes; & de claritate in claritatem abyssalis Deitatis transformati, gustant Verbum Dei caro factum, sicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3. Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet spirituale solatium, quia quandiù Dominum meum apertè in sua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conspicio & audio.

Testis es tu mihi Deus, quòd nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari.

Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate.

Idèò oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & me ipsum in omni desiderio tibi submittam.

Nam & Sancti tui, Domine, qui

qui tecum jam in regno cælorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabāt. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero: quòd illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum

Habebo etiam libros sanctos pro solatio & vitæ speculo; atque super hæc omnia, sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio & refugio.

4. Duo nanque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet & lumine.

Dedisti itaque mihi infirmo facrum Corpus tuum ad refectio-nem mentis & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis verbum tuum.

Si-

Sine his duobus bene vivere non possem: nam verbum Dei, lux animæ est; & Sacramentum tuum, panis vitæ.

Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ.

Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, Corpus Christi pretiosum.

Altera est divinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta sanctorum, perdu-cens.

Gratias tibi Domine Jesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas & Apostolos, aliosque Doctores, ministrasti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tu-

um

um sanctissimum Corpus, & Sanguinem proposuisti manducandum, lætificans omnes fideles convivio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciae paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6. O quàm magnum, & honorabile est officium Sacerdotum, quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare!

O quàm munda debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis!

Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus simplices & pudici;

ci, qui Christi Corpus solent intueri: manus puræ, & in cælum elevatae, quæ Creatorem cæli & terræ solent contrectare.

Sacerdotibus specialiter in Legge dicitur: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale suscepimus, dignè ac devotè tibi in omni puritate, & conscientia bona famulari valeamus.

Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conversari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala quæ gessimus; & in spiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventiùs de cætero deservire.

Quod

*Quòd magna diligentia se debeat
Communicaturus Christo, præparare.
Cap. XII.*

VOX DILECTI.

1. **E**GO sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te Pascha cum discipulis meis.

Si vis, veniam ad te, & apud te maneam; expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum sæculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis nanque amans suo dilecto amatori optimum & pulcher-

cherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipiantis dilectum.

2. Scito tamen, te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex sola pietate & gratia mea permittaris ad mensam meam accedere; ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, nisi se humiliando, & ei regratiando.

Fac quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego sum qui vocavi, ego jussi fieri; ego supplebo, quod tibi deest: veni, & suscipe me.

3. Cum gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus, sed quia tui mi-

fertus sum.

Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce & pulsa: nec desistas, donec merearis micam aut guttam gratiæ salutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare, & meliorare venio.

Tu venis, ut ex me sanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam; sed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduce ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non solum te præpares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te sollicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quàm devota præparatio prius. Nam bona postmodum custod-

stodia, optima iterum est præparatio ad majorem gratiam consequendam.

Ex eo quippè valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave à multiloquio, mane in secreto, & fructu Deo tuo; ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

Ego sum cui te totum dare debes, ita ut jam ultrà non in te, sed in me, absque omni sollicitudine, vivas.

Quòd toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.

Cap. XIII.

VOX DISCIPULI.

I. **Q**uis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruatur te, sicut desiderat

S 2

rat

rat anima mea; & jam me nemo despiciat, nec ulla creatura me moveat vel respiciat; sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui & amicus cū amico convivari?

Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœlestia & æterna sapere discam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & absorptus, meique totaliter oblitus?

Tu in me, & ego in te; & sic nos pariter in unum manere concede.

2. Verè tu es dilectus meus electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ.

Verè tu pacificus meus, in quo pax summa & requies vera, extra quem labor & dolor & infinita miseria.

Ve-

Verè tu es Deus absconditus; & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus & simplicibus sermo tuus.

O quàm suavis est Domine spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo, de cœlo descendente, illos reficere dignaris!

Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades universis fidelibus tuis; quibus ob quotidianum solatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ est enim alia gens tam inclita, sicut plebs Christiana?

Aut quæ creatura sub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

O ineffabilis gratia! o admirabilis dignatio! o amor immensus homini singulariter impensus!

S 3

Sed

Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia?

Non est aliud quod gratius donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè jungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfectè fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare Domine manere mecum; ego volo libenter esse tecum.

Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

De quorundam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi Cap. XIV.

VOX DISCIPULI.

1. *O Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine!*

mine, quam abscondisti timentibus te!

Quando recorder devotorum aliorum ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc sæpius in me ipso confundor & erubescor, quòd ad altare tuum, & sacræ Communionis mensam, tam tepidè & frigidè accedo.

Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo: nec ita vehementer, attractus & affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere.

Sed ore cordis & corporis pariter ad Deum fontem vivum medullitè inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni jucunditate,

S 4

&

& spirituali aviditate accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiae tuæ!

Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valdè ardet in eis de Jesu ambulante cum eis.

Longè est à me sapè talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Esto mihi propitius, Jesu bone, dulcis & benigne; & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacræ Communionis sentire, ut fides mea magis convalescat; spes in bonitate tua proficiat; & charitas semel perfectè accensa, & cæleste manna experta, nunquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cum dies bene-

pla-

placiti tui venerit, me clementissime visitare.

Etenim licet tantò desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans & desiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

Quòd gratia devotionis, humilitate, & sui ipsius abnegatione acquiritur.

Cap. XV.

VOX DILECTI.

1. *O* Portet te devotionis gratiam instantè quærere, desideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiosè cum ea operari, ac Deo terminum & modum superne visitationis, donec veniat,

S 5

niat,

niat, committere.

Humiliare præcipuè te debes, cum parum aut nihil devotionis interiùs sentis; sed non nimium dejici, nec inordinatè contristari.

Dat sæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset infirmo homini benè portabile.

Propterea in bona spe, & humilli patientia, expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occultè tollitur.

Modicum quandoque est, quod gratiam impedit & ascondit; si tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et si hoc ipsum modicum
vel

vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3. Statim namque, si te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quæseris, sed integrè te in ipso posueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita benè sapiet, & placebit, sicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

Et quantò perfectius infirmis quis renuntiaverit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celerius venit, copiosius intrat, & altius

S 6 libe-

liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo Sacram Eucharistiam, magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem, & consolationem; sed super omnem devotionem, & consolationem, ad Dei gloriam & honorem.

Quod necessitates nostras Christo aperire, & ejus gratiam postulare debemus. Cap. XVI.

VOX DISCIPULI.

1. **O** Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc

nunc devotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, & necessitatem quam patior; in quantum malis, & vitiis jaceo; quomodo sæpè sum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro consolatione & sublevamine te deprecor.

Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adjuvare.

Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quam pauper sum in virtutibus.

2. Ecce, sto ante pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans.

Resice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentia tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & con-

contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari super terram.

Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in sæculum; quia tu solus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, si totus ex te ignescerem, & in meipso deficerem, cum tu sis ignis semper ardens, & nunquam deficiens,

ciens, amor corda purificans, & intellectum illuminans?

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum. Cap. XVII.

VOX DISCIPULI.

1. **C**Um summa devotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & fervore, desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi sancti, & devotæ personæ, in communicando te desideraverunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt, & in ardentissima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, & dignissima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit & sentire potuit.

2. Et licet indignus sim omnia

illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem.

Sed & quæcumque potest pia mens concipere & desiderare, hæc omnia tibi, cum summa veneratione & intimo fervore, præbeo & offero.

Nihil opto mihi reservare, sed me & omnia mea tibi spontè & libentissimè immolare.

Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, spe & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit & desideravit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando Angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter ac devotè respondit: *Eccè ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum*

bum tuum.

3. Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum, Joannes Baptista in præsentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus, & postmodum cernens inter homines Jesum ambulantem, valdè se humilians, devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi*: sic & ego magnis & sacris desideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me, ipsum præsentare.

Unde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentis affectus, mentales excessus, ac supernaturales illuminationes, & cœlicas visiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus, & laudibus, ab omni creatura in cœlo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione

commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine, Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis, quæ tibi, secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies & momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cœlestes spiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus, & linguæ; & sanctum ac mellissimum nomen tuum, cum summa jubilatione, & ardenti devotione magnificet.

Et quicumque reverenter ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te invenire

me-

mereantur & , pro me peccatore suppliciter exorent.

Cumque optata devotione, ac fruibili unione potiti fuerint, & benè consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cœlesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.

Cap. XVIII.

VOX DILECTI.

I. **C**Avendum est tibi à curiosa & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi.

Qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo

in-

intelligere potest. Tolerabilis, pia, & humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plana ac firma pergit semita mandatorum Dei.

Multi devotionem perdidērunt, dum altiora scrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, & sincera vita, non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei.

Si non intelligis nec capis, quæ infra te sunt; quomodo comprehendes, quæ supra te sunt?

Subde te Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento: sed non est hoc ipsis imputandum, sed

po-

potius inimico.

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immittas à diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sapè multum prodest, quòd talia sustinet Dei servus.

Nam infideles & peccatores non tentat, quos securè jam possidet: fideles autem devotos variis modis tentat, & vexat.

4. Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum simplici reverentia ad Sacramentum accede.

Et quicquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe.

Non fallit te Deus: fallitur, qui sibi ipsi nimium credit.

Graditur Deus cum simplicibus; revelat se humilibus; dat intellectum parvulis; aperit sensum puris mentibus, & abscondit

dit

est gratiam curiosis & superbis.
Ratio humana debilis est, &
falli potest; fides autem vera, falli
non potest.

5. Omnis ratio, & naturalis
investigatio, fidem sequi debet,
non præcedere, nec infringere.

Nam fides, & amor ibi maxi-
mè præcellunt, & occultis modis
in hoc sanctissimo & super ex-
cellentissimo Sacramento ope-
rantur.

Deus æternus, & immensus,
infinitæque potentæ, facit ma-
gna, & inscrutabilia in cælo, &
in terra, nec est investigatio mi-
rabiliam operum ejus.

Si talia essent opera Dei, ut fa-
cile ab humana ratione caperen-
tur, non essent mirabilia, nec in-
effabilia dicenda.

*Finis IV. Librorum de imit.
Christi.*

ORA-

ORATIO

Devotissima vel ante, vel post
Missam dicenda, tam laicis
quàm Sacerdotibus con-
veniens.

Quæ

*Ex operibus Thomæ de Kempis
excerpta, visa est hoc loco non
incongruè inseri.*

1. **R**espice clementissime Pa-
ter de sanctuario tuo, &
de excelso cælorum habitaculo,
super sacrificium acceptabile tibi.
Intuere sacrosanctam hos-
tiam unigeniti Filii tui, quam
offert vultui tuo pro nobis.
Ipse est enim summus Sacerdos,
& verus Pontifex, qui non alie-
nam hostiam, sed propriam car-
nem dedit ad immolandum in
Aræ crucis pro vita sæculi.

Pro-

Propitiare ergo mihi peccato-
ri hodie per hanc salutarem vi-
ctimam. Esto exorabilis mihi in-
firmo homini, multum labili, &
vitioso; qui non sum dignus res-
picere cælum, neque calcare ter-
ram, quoniam te Creatorem
meum offendi sapissimè, sapius
agendo, loquendo, cogitando
contra præcepta tua irreveren-
ter, & insensatè.

Propter quæ omnia meritò in-
curri gravissimam indignatio-
nem tuam, nec non omnium
creaturarum accumulavi mihi
inimicitiam. Te enim offenso:
& despecto, jam utique justo ju-
dicio omnis adversatur creatura
peccatori.

Sed omnipotens, & Deus totius
consolationis, miserere mihi ser-
vo tuo, ex intimo corde pœnitenti,
& dolenti. Quoniam ex nihilo
factus sum, & in peccatis con-
ceptus, ut fragilis homo cecidi.

Parce mihi Domine, parce.
Da veniam filio prodigo ad te re-

ver-

vertenti de siliquis porcorum, &
stanti ante thronum gloriæ tuæ,
& postulanti manum misericor-
diæ tuæ à manè usque ad vespe-
ram, donec descendat ros gratiæ,
& pluvia consolationis super ter-
ram cordis mei, quod jam aruit
& contabuit præ multitudine
peccatorum.

Propter temetipsum inclina
Deus meus aurem tuam mihi, &
exaudi verba mea. Mirifica mi-
sericordias tuas, qui salvos facis
sperantes in te.

Scio, quia non propter opera
mea facies, si qua fortè videntur;
sed propter bonitatem tuam Do-
mine, quæ immensurabilis præ-
dicatur.

Amplius autem exaudi me per
singulare meritum amantissimi
& dulcissimi Filii tui Jesu Chri-
sti, qui pro peccatoribus crucifi-
xus est, & mortuus, ut omnium
peccata, sua deleret passione.

2. Recordare alme Pater inæ-
stimabilis charitatis ejus, quo-

T

mo-

modo in mortem tradidit animam suam, ut vivificaret populum suum; qui in nullo sibi pepercit, ut reis & damnatis in æternum parceres.

Memento amarissimæ passionis ejus; quàm gravia & indigna suscepit: qualiter ab hora matutina usque ad exitum suum in cruce pro humano genere laboravit clamans sanguinis sui effusione pro reconciliandis tibi peccatoribus, ut amicos de inimicis faceret, & de tuis profugis adoptionis filios.

O summe & venerande & colende Pater, hodie tibi repræsentato omnia signa passionis unici Filii tui, cum nostra supplicatione atque suffragio omnium beatorum Martyrum, qui eandem passionem specialius imitati sunt.

Aspice, & cognosce, cujus sunt signa amabilia, adoranda per sæcula. Ecce crux, clavi, lancea, fel, arundo, spongia, sputa, flagella, corona spinea, sudor, sanguis,

guis, alapa, virga, restis, columna, alba vestis, purpura, & inconsubtilis tunica.

Ista sunt pretiosa ornamenta, & regalia vexilla, quibus ad debellandas aereas potestates processit Unigenitus tuus in nostræ carnis substantia.

Ista sunt arma bellica, quibus mors devicta est, & humana natura redempta.

Per hæc igitur benedicta, & gloriosa passionis insignia dimitte mihi omnia peccata mea.

Sit mihi hæc veneranda armatura, & decora, contra omnia vitia, & tentamenta singularis potentia.

Sit mihi quotidianum speculum & dulcissimum animæ meæ solatium, tam dolorosum & flebile spectaculum.

3. Suscipe, sanctissime Pater, gratissimam hostiam oblatis corporis Filii tui, quam tu ipse tibi preparasti, ac in sempiternum satisfactoriam, dignam atque suf-

T 2 fi-

ficientem esse voluisti, ad exhauriendam omnia peccata, tam contracta, quàm voluntate admissa.

Suscipe me pariter hodie in sancta oblatione, qua nulla sanctior est & præstantior, quæ tibi venerabiliter offertur per manus Sacerdotum tuorum diebus singulis, pro vivis & mortuis, ac pro cunctis necessitatibus nostris.

Proficiat hæc mihi, & omnibus orationibus meis commendatis, quorum necessitas, & fides tibi nota est, sive jam præsentis, sive absentes huic solemnibus celebrationibus existant.

Pervenant ad te preces eorum & devotio, cooperetur illis ad salutem ineffabilis virtus & efficacia Sacramenti, quod divinitus est institutum, non humanitatis investigandum, sed piè colendum fideliter adorandum, firmiter credendum, & usque ad consummationem sæculi cotinuandum.

O pretiosissimum, & suavissimum sacrificium, quod tibi æter-

no

no Patri pro nobis obtulit cœternus Filius tuus, factus & ipse hostia vera, viva, salutaris, unica, & perfecta: qui erat solus Pontifex immaculatus, sanctus, & immunis ab omni delicto, non habens necesse prius pro semetipso rogare, & hostiam secundum legem offerre; sed pro debitoribus mortis semel moriens intercessit, non habentibus nec invenientibus in universa creatura, quid pro delicto suo redderent.

Jam igitur non despero, neque ultra desperabo de venia, & curatione peccatorum, quotiescumque etiam me peccata mea apprehendent.

Inveni enim fontem, quod lavandus accedam; medicum, ad quem sanandus recurram.

Scio ubi sit spes mea, & universa consolatio mea. Quia in passionibus, & vulneribus Domini mei Jesu Christi, summa salutis, totaque ratio spei meæ consistit, & abundat.

T 3 Per

modo in mortem tradidit animam suam, ut vivificaret populum suum; qui in nullo sibi pepercit, ut reis & damnatis in æternum parceres.

Memento amarissimæ passionis ejus; quàm gravia & indigna suscepit: qualiter ab hora matutina usque ad exitum suum in cruce pro humano genere laboravit clamans sanguinis sui effusione pro reconciliandis tibi peccatoribus, ut amicos de inimicis faceret, & de tuis profugis adoptionis filios.

O summe & venerande & colende Pater, hodie tibi repræsentato omnia signa passionis unici Filii tui, cum nostra supplicatione atque suffragio omnium beatorum Martyrum, qui eandem passionem specialius imitati sunt.

Aspice, & cognosce, cujus sunt signa amabilia, adoranda per sæcula. Ecce crux, clavi, lancea, fel, arundo, spongia, sputa, flagella, corona spinea, sudor, sanguis,

guis, alapa, virga, restis, columna, alba vestis, purpura, & inconsubtilis tunica.

Ista sunt pretiosa ornamenta, & regalia vexilla, quibus ad debellandas aereas potestates processit Unigenitus tuus in nostræ carnis substantia.

Ista sunt arma bellica, quibus mors devicta est, & humana natura redempta.

Per hæc igitur benedicta, & gloriosa passionis insignia dimitte mihi omnia peccata mea.

Sit mihi hæc veneranda armatura, & decora, contra omnia vitia, & tentamenta singularis potentia.

Sit mihi quotidianum speculum & dulcissimum animæ meæ solatium, tam dolorosum & flebile spectaculum.

3. Suscipe, sanctissime Pater, gratissimam hostiam oblatis corporis Filii tui, quam tu ipse tibi preparasti, ac in sempiternum satisfactoriam, dignam atque suf-

T 2 fi-

ficientem esse voluisti, ad exhauriendam omnia peccata, tam contracta, quàm voluntate admissa.

Suscipe me pariter hodie in sancta oblatione, qua nulla sanctior est & præstantior, quæ tibi venerabiliter offertur per manus Sacerdotum tuorum diebus singulis, pro vivis & mortuis, ac pro cunctis necessitatibus nostris.

Proficiat hæc mihi, & omnibus orationibus meis commendatis, quorum necessitas, & fides tibi nota est, sive jam præsentis, sive absentes huic solemnibus celebrationibus existant.

Pervenant ad te preces eorum & devotio, cooperetur illis ad salutem ineffabilis virtus & efficacia Sacramenti, quod divinitus est institutum, non humanitatis investigandum, sed piè colendum fideliter adorandum, firmiter credendum, & usque ad consummationem sæculi cotinuandum.

O pretiosissimum, & suavissimum sacrificium, quod tibi æter-

no

no Patri pro nobis obtulit cœternus Filius tuus, factus & ipse hostia vera, viva, salutaris, unica, & perfecta: qui erat solus Pontifex immaculatus, sanctus, & immunis ab omni delicto, non habens necesse prius pro semetipso rogare, & hostiam secundum legem offerre; sed pro debitoribus mortis semel moriens intercessit, non habentibus nec invenientibus in universa creatura, quid pro delicto suo redderent.

Jam igitur non despero, neque ultra desperabo de venia, & curatione peccatorum, quotiescumque etiam me peccata mea apprehendent.

Inveni enim fontem, quod lavandum accedam; medicum, ad quem sanandus recurram.

Scio ubi sit spes mea, & universa consolatio mea. Quia in passionibus, & vulneribus Domini mei Jesu Christi, summa salutis, totaque ratio spei meæ consistit, & abundat.

T 3 Per

Per omnia benedictus sis Deus meus, qui tam magna & immensa divinæ largitatis beneficia contulisti mihi: istis nanque vehementer me accendis ad regratiandum tibi & dilecto filio tuo.

4. Sed ò mi pater fidelissime, quid agam, quia nil dignum in me reperio aptum; dono gratiæ tuæ?

Veruntamen bone Pater, cuius sunt omnia dona bonorum, scio, quia nullius indiges, & tamen te parva nostra delectant, si ea devotè, & spontaneè tibi videris offerre.

Dabo igitur aliquid, & modicum, quod mihi relictum deperire potest, amori tuo sacrificabo.

Nam tibi oblatum melius mihi manet, & tamen merces futura non deerit tam liberè offerenti.

Si auderet quis inhæsitanter se donare tibi, tu te utique redderes illi, fieretque quod ore Capitis nostri dictum est: *Date, & dabitur vobis.*

Nunc

Nunc ergo, si digneris accipere, ecce voluntariè me ipsum offero, & tuæ dispositioni animam meam & corpus meum fidenter derelinquo.

Voluntatem quoque propriam (qua pinguius nihil tibi offertur) ex hac hora & deinceps promptissimo corde resigno, quemadmodum dilectus Filius tuus Christus Dominus noster suam tibi commisit voluntatem, ut nostram in sua abnegatione obtineret salutem, formam præbens sequentibus se fidelibus brevi, & pleno sermone, quem dixit: *Pater mi, non sicut ego volo, sed sicut tu: fiat voluntas tua.*

5. Hoc itaque exemplo vehementer admonitus, te inspirante & juvante, denuò me resigno, omnibus, quæ mundi sunt, renuntio.

Carnis desideria despicio, omnes actus, & nefaria consilia maligni spiritus abjicio, tuo me despondeo servitio: tibi adhærere

T 4 cun-

omnibus diebus vitæ meæ concupisco; jamque devotè id agere instituo.

Adhuc verdè, ut plenius perficiam voluntatem tuam, en meam frangere paratus sum per veram obedientiam, quam tibi in Prælato meo teneor exhibere. Ejus enim voci cum obedio, tibi veraciter obedio.

Ergo illius manibus tanquam parvulus in Christo renatus, qui se Baptistæ suis manibus humiliter inclinavit, gubernandum me submitto.

Fratrum quoque meorum consiliis, & sermonibus, tota humilitate, & pia charitate libens parebo, quos nimirum sanctiores, & longè me sapientiores intelligens, jure meæ imperfectioni præfero.

Tibi autem eandem imperfectionem meam cognitam esse sciens in defectibus me accuso, atque sanioris emendationis remedium multa contritione à te expos-

posco; quatenus benevolentissima manus tua, quæ omnem infirmitatem curat, & omnem impotentem roborat, meam indigentiam non relinquat. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum.

T 5 IN-

I N D E X

CAPITUM

IV. LIBRORUM

De Imitatione Christi.

LIBER I.

Cap. 1	DE Imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.	Pag. 21
2	De humili sentire sui ipsius	24
3	De doctrina veritatis.	26
4	De providentia in agendis.	31
5	De lectione sanctarum Scripturarum.	33
6	De inordinatis affectionibus.	34
7	De vana spe, & elatione fugienda.	36
8	De cavenda nimia familiaritate.	37
	De	

INDEX CAPITUM.

9	De obedientia, & subjectione.	39
10	De cavenda superfluitate verborum.	40
11	De pace acquirenda, & zelo proficiendi.	42
12	De utilitate adversitatis.	46
13	De tentationibus reprimendis.	47
14	De temerario iudicio vitando.	53
15	De operibus ex charitate factis.	55
16	De sufferentia defectuum aliorum.	57
17	De monastica vita,	59
18	De exemplis sanctorum Patrum.	61
19	De exercitiis boni Religiosi.	65
20	De amore solitudinis & silentii.	70
21	De compunctione cordis.	76
22	De consideratione humane miserie.	80
23	De meditatione mortis.	86
24	De iudicio, & panis peccati.	86

T 6

ca-

INDEX CAPITUM.

	catorum.	92
25	De ferventi emendatione totius vite nostrae.	68

LIBER II.

Cap. 1	De interna conversatione.	107
2	De humili submissione.	113
3	De bono pacifico homine.	115
4	De pura mente, & simplicitate intentionis.	118
5	De propria consideratione.	120
6	De letitia bonae conscientiae.	122
7	De amore JESU super omnia.	125
8	De familiari amicitia JESU.	127
9	De carentia omnis solatii.	131
10	De gratitudine pro gratia Dei.	138
11	De paucitate amatorum Crucis JESU.	142
12	De regia via sanctae Crucis.	145

Id.

INDEX CAPITUM:

LIBER III.

Cap. 1	De interna Christi lectione ad animam fideliem.	158
2	Quod veritas intus loquitur sine strepitu verborum.	158
3	Quod verba Dei cura humilitate sunt audienda, & quod multi ea non ponderant.	162
4	Quod in veritate, & humilitate, coram Deo conversandum est.	167
5	De mirabili effectu divini amoris.	170
6	De probatione veri amatoris.	175
7	De occultanda gratia sub humilitatis custodia.	179
8	De vili estimatione sui ipsius in oculis Dei.	184
9	Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.	186

Quod

INDEX CAPITUM.

- 10 Quod spreto mundo, dulce est servire Deo. 188
 11 Quod desideria cordis examinanda sunt, & moderanda. 192
 12 De informatione patientiæ, & luctamine adversus concupiscentias. 194
 13 De obedientia humilis subditi ad exemplum Jesu Christi. 198
 14 De occultis Dei judiciis considerandis, ne extollatur in bonis. 200
 15 Qualiter standum sit ac utendum in omni re desiderabili. 203
 16 Quod verum solatium, in solo Deo est querendum. 206
 17 Quod omnis sollicitudo, in Deo statuenda sit. 208
 18 Quod temporales miseriæ, exemplo Christi, equanimiter sint perferenda. 210
 19 De tolerantia injuriarum, &

INDEX CAPITUM.

- & quis verus patiens probetur. 213
 20 De confessione propria infirmitatis, & hujus vite miseriis. 216
 21 Quod in Deo, super omnia bona & dona, requiescendum est. 220
 22 De recordatione multiplici beneficiorum Dei. 226
 23 De quatuor, magnam importantibus pacem. 230
 24 De evitacione curiosa inquisitionis super alterius vita. 233
 25 In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit. 235
 26 De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quam letitio. 238
 27 Quod privatus amor, à summo bono maxime retardat. 240
 28 Contra linguas obtrectatorum. 244
 Qua-

INDEX CAPITUM.

- 29 Qualiter instante tribulatione Deus invocandus est, & benedicendus. 245
 30 De divino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratiæ. 247
 31 De neglectu omnis creature, ut Creator possit inveniri. 251
 32 De abnegatione sui, & abdicacione omnis cupiditatis. 256
 33 De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda. 258
 34 Quod amanti sapit Deus super omnia, & in omnibus. 260
 35 Quod non est securitas à tentatione in hac vita. 263
 36 Contra vana hominum iudicia. 266
 37 De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem. 268
 38 De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in

INDEX CAPITUM.

- in periculis. 271
 39 Quod homo non sit importunus in negotiis. 273
 40 Quod homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest. 275
 41 De contemptu omnis temporalis honoris. 278
 42 Quod pax non est ponenda in hominibus. 280
 43 Contra vanam & secularem scientiam. 282
 44 De non attrahendo sibi res exteriores. 287
 45 Quod omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum. 286
 46 De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula. 290
 47 Quod omnia gravia, pro æterna vita sunt toleranda. 294
 48 De die æternitatis, & hujus vite angustiis. 297
 49 De desiderio æterna vite, & quanta sint certantibus.

INDEX CAPITUM.

- bus bona promissa. 302
 50 Qualiter homo desolatus se
 debet in manus Dei of-
 ferre. 309
 51 Quod humilibus insistendum
 est operibus, cum defici-
 tur à summis. 315
 52 Quod homo non reputet se
 consolatione dignum, sed
 magis verberibus reum.
 316
 53 Quod gratia Dei non mi-
 scetur terrena sapienti-
 bus. 320
 54 De diversis motibus natu-
 ræ & gratiæ. 323
 55 De corruptione naturæ, &
 efficacia gratiæ divinæ;
 330
 56 Quod nos ipsos abnegare,
 & Christum imitari de-
 bemus per crucem. 335
 57 Quod homo non sit nimis
 dejectus, quando in aliquos
 labitur defectus. 339
 58 De altioribus rebus, &
 occultis judiciis Dei non
 scru-

INDEX CAPITUM.

- scrutandis. 342
 59 Quod omnis spes & fidu-
 cia, in solo Deo est si-
 genda. 349

LIBER IV.

- Cap. 1 Cum quanta reveren-
 tia Christus sit suscipien-
 dus. 355
 2 Quod magna bonitas, & cha-
 ritas Dei in Sacramento,
 homini exhibetur. 364
 3 Quod utile sit, sæpè commu-
 nicare. 369
 4 Quod multa bona præstan-
 tur, devotè communican-
 tibus. 374
 5 De dignitate Sacramenti, &
 statu sacerdotali. 379
 6 Interrogatio de exercitio ante
 Communionem. 383
 7 De discussione propriæ con-
 scientiæ, & emendationis
 proposito. 384
 8 De oblatione Christi in cru-
 ce, & propria resigna-
 119-

INDEX CAPITUM.

- tione. 388
 9 Quod nos & omnia nostra,
 Deo debemus offerre, &
 pro omnibus orare. 390
 10 Quod sacra Communio de
 facili non est relinquen-
 da. 395
 11 Quod corpus Christi, &
 sacra Scriptura, maxime
 sunt animæ fidei neces-
 saria. 401
 12 Quod magna diligentia se
 debeat communicaturus
 Christo præparare. 408
 13 Quod toto corde anima de-
 vota Christi unionem in
 Sacramento affectare de-
 bet. 411
 14 De quorundam devotorum
 ardenti desiderio ad Cor-
 pus Christi. 414
 15 Quod gratia devotionis, hu-
 militate, & sui ipsius
 abnegatione, acquiritur.
 417
 16 Quod necessitates nostras
 Christo aperire, & ejus gra-

INDEX CAPITUM.

- gratiam postulare debe-
 mus. 420
 17 De ardenti amore & ve-
 hementi affectu suscipien-
 di Christum. 423
 18 Quod homo non sit curio-
 sus scrutator Sacramenti,
 sed humilis imitator Chri-
 sti, subdendo sensum suum
 sacra fidei. 327

FINIS.